ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
ΕΛΛΑΣ

Μικροχωριτικα ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ 61 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1996 • ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΡΕΩΣ 14, Τ.Κ. 15122

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ γραμματα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»
(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ 1885)

Βραβείο Ακαδημίας **Αθηνών (1986)**

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του εσωτερικού και του εξωτερικού,
καθώς και στους φίλους του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας
(Σημ.: Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τη γνώμη του συγγραφέα τους)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΧΡΟΝΟΣ 24ος ΤΟΜΟΣ 8ος
ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 61
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1996
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ Δρχ. 1.000
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ $ 50
ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΝΠΔΔ Δρχ. 5.000

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ
ΑΘΑΝ. Ι. ΚΕΡΑΝΗΣ
ΑΡΕΩΣ 14 - ΜΑΡΟΥΣΙ - Τ.Κ. 151 22
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ:
ΔΗΜ. ΓΚΑΝΤΗΡΑΓΑΣ
ΓΕΡΑΝΙΟΥ 7, ΤΗΛ. 5244309

Περιεχόμενα

Ευχετήριο-Ευχαριστήρια 1
Σχεδιάγραμμα διαμόρφωσης πλατείας του χωριού δαπάνη Γενικής Κλινικής Θεσ/νίκης
εις μνήμη Γιάννη Δερματά 2
Δημοσίευμα ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ για το περιοδικό μας 3
Η δεύτερη άτυπη Συνέλευση Μικροχωριτών 17 Αυγούστου 1996 4-5-6-7-8-9-10-11-12-13
Χρονογράφημα του Γιώργου Μικροχωρίτη 14
Εκδήλωση για τη ζωή και το έργο του κοινωνιολόγου Στ.Ζορμπαλά 15-16-17
Το πατροπαράδοτο ψήσιμο του τσίπουρου 18-19-20-21
Πάνος Βασιλείου: Δημοσιογραφικό και Βιβλιογραφικό έργο του 22-23-24-25-26
«Από όσα θυμάμαι» 27
Κοινωνικά 28
Χριστούγεννα 29-30
Οι ακραίοι φρουροί του χωριού μας 31-32
«Στο καφενείο του χωριού» 33
Επιστολές προς την Αδελφότητα 34
Στρατιωτικό Ημερολόγιο 35-36-37-38
Μικροχωρίτικο... Λεξικό 39
Σελίδα του «Αθλητικού Ομίλου» 40
Έντυπα που λάβαμε 41-42
Από τη δράση της Αδελφότητας 43
Σπυρίδων και Ξενοφών Σιδερίδης Εθνικοί Ευεργέτες 44-45-46-47-48
Περιοχή Ευρυτανίας κατά την τουρκοκρατία και την Επανάσταση 1821 49-50
28 Οκτωβρίου 1940 51-52-53
Συνδρομές Αδελφότητας και περιοδικού 54-55-56
Δωρεές προς την Αδελφότητα εις μνήμην 57
Κατάλογος δωρητών 58
Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν 59-60-61-62-63-64

Φωτ. εξωφ.: Πανοραμική θέα της Ποταμιάς (Παλαιό και Νέο Χωριό, Κλαψί, Καρπενήσι, Βελούχι χιονισμένο)

Ευχαριστήριο

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος» εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες του στον κ. Σπύρο Χονδρό για τη σημαντική δωρεά του προς τον Ιερό Ναό της «Μεταμορφώσεως του Σωτήρος» που μαζί με τη δωρεά της αειμνήστου θείας του Ελένης Κομπορόζου θα γίνει δυνατή η επικάλυψη με μολύβι του μεγάλου τρούλου του Ναού-Επίσης τον ευχαριστούμε για τη σπάνια παλιά φωτογραφία του Μικρού Χωριού που μας έστειλε για την «Πνευματική Γωνιά» η οποία δείχνει την εποχή που ήταν η παλαιά εκκλησία της Μεταμόρφωσης

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

ο Πρόεδρος
Αθαν. Ι. Κεράνης

ο Γραμματέας
Ιωάννης Αθανασόπουλος

Αθήνα 31 Οκτωβρίου 1996

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΤΑ «ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»
ΕΥΧΟΝΤΑΙ
ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΕΣ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
ΕΔΩ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΞΕΝΗΤΕΙΑ
ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ
ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΚΑΙ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ
ΤΟΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΧΡΟΝΟ 1997

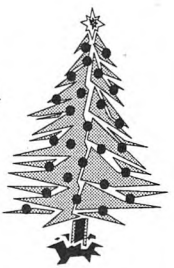

Ευχαριστήριο

Θερμά συγχαρητήρια αξίζουν στον κ. Γιώργ. Παπαθανασίου για το έμπρακτο ενδιαφέρον και την αγάπη που δείχνει για το χωριό, η οποία εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους. Έτσι, μετά τις παλαιότερες δωρεές του όπως βρύσες, κάγκελα στο πάνω μέρος της πλατείας κ.λ.π., έδωσε εντολή στον κ. Χρήστο Τσινιά να κατασκευάσει με έξοδα του προστατευτικά κάγκελα, τα οποία στη συνέχεια θα τοποθετηθούν στο δρόμο από την πλατεία μέχρι το καμπαναριό του Παλαιού οικισμού. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Μικροχωριτών τον ευχαριστεί και εύχεται υγεία στον ίδιο και στην οικογένειά του.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Αθανάσιος Ι. Κεράνης

Ο Γραμματέας
Ιωαν. Αθανασόπουλος

Η διαμόρφωση της επάνω πλατείας του Μικρού Χωριού δαπάνη προσφορά της Γενικής Κλινικής Θεσσαλονίκης εις μνήμην Γιάννη Δερματά

Η Γενική Κλινική Θεσσαλονίκης τιμώντας την προσφορά του Γιάννη Δερματά κατά την πολύχρονη εργασία του σ' αυτή που σταμάτησε με τον αναπάντεχο θάνατό του, θέλησε να προσφέρει στη μνήμη του ένα σημαντικό ποσό για ένα έργο στη γενέτειρα του. Επλέχτηκε να γίνει η εργασία διαμόρφωσης της επάνω πλατείας του Παλαιού Χωριού και ανατέθηκε στον

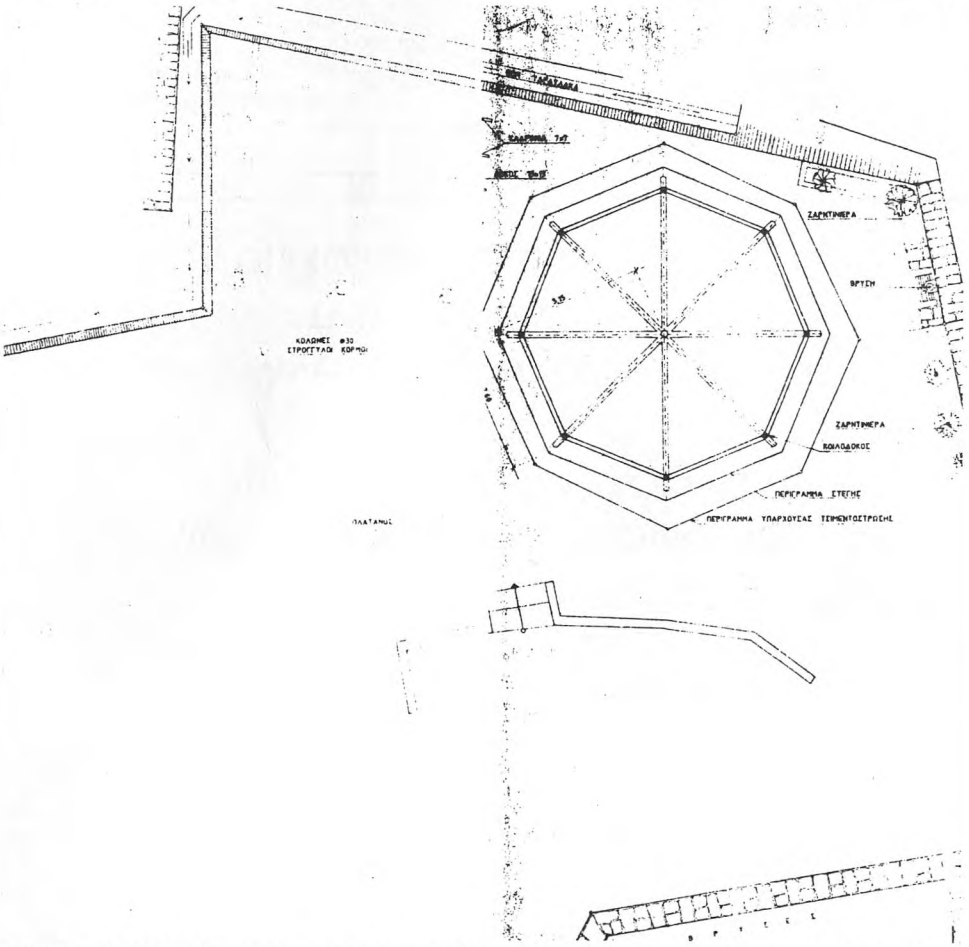

συμπατριώτη μας μηχανικό κ. Βονόρτα ο σχεδιασμός και η μελέτη του έργου αυτού. Το σχέδιο ετοιμάστηκε και παραδόθηκε στη συνέχεια ένα στην διεύθυνση της Γενικής Κλινικής Θεσσαλονίκης και ένα στην κοινότητα Μικρού Χωριού.

Το σχέδιο αφού εγκριθεί από τους ενδιαφερόμενους θα αρχίσει η πραγματοποίηση του έργου.

Η Κοινότητα Μικρού Χωριού και η «Αδελφότητα Μικροχωριτών» ευχαριστούν την οικογένεια Γιάννη Δερματά για την πρωτοβουλία αυτή και τη Διεύθυνση της Γενικής Κλινικής Θεσ/νίκης για την τόσο σημαντική προσφορά της.

Αντιγράφουμε από την ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ του Σαββάτου 13 Ιουλίου 1996 κείμενο του εκλεκτού συνεργάτη της δημοσιογράφου κ. Ηλία Προβοπούλου με επαινετικά λόγια για την Αδελφότητα και το περιοδικό μας ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Τον ευχαριστούμε απ' την καρδιά μας για την προβολή του έργου μας, και θα θέλαμε να τον έχουμε πάντα στο πλευρό μας.

Η ιστορία ενός χωριού από τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα»
Η φωνή της γενέθλιας γης

Ένας αιώνας και δέκα χρόνια έχουν περάσει από την ίδρυση στην Κωνσταντινούπολη το 1885, της Αδελφότητας Μικροχωριτών Ευρυτανίας «Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος» από την εκεί ακμαία παροικία τους. Παρ' όλες δε τις περιπέτειες του Ελληνισμού, η Αδελφότητα κατάφερε να φτάσει μέχρι τις μέρες μας και όπως δείχνουν τα πράγματα χάρη στη συνετή και συνεπή πορεία της και την πίστη των σημερινών μελών της, θα διατηρηθεί για πολλά χρόνια ακόμα. Από τα πνευματικά δημιουργήματά της το περιοδικό «Μικροχωρίτικα Γράμματα», έφθασε αισίως στο 60ό φύλλο, στα 24 χρόνια που κυκλοφορεί. Πρωτογενές υλικό και ζωογόνος ουσία, η αγάπη των Μικροχωριτών για το χωριό τους και η κοινή μνήμη που ευγενικά τους προσδιορίζει και τους ενώνει σε οποιοδήποτε μέρος της Γης κι αν βρίσκονται. Οι σελίδες του ανοιχτά παράθυρα στις γειτονιές του, τεκμήρια από το πέρασμα των ανθρώπων του τα κείμενα που το γεμίζουν. Και από ανθρώπους, μακάρι να 'χαν κι άλλα χωριά τόσους και τέτοιους σαν αυτούς που γέννησαν, ανάστησαν ή σκέπασαν τα χώματά του.

Των τελευταίων η ζωή και η προσφορά συνοψίζεται και «στεγάζεται», όπως και σε όλες τις ανάλογες εκδοτικές προσπάθειες, υπό τον μελαγχολικό τίτλο «Αυτοί που έφυγαν»! Ελάχιστο μνημόσυνο οι αράδες που τους αφιερώνονται από τους συγχωριανούς τους, ένα κεράκι στη μνήμη τους από τους διαλεχτούς φίλους ο καλός, ο τελευταίος λόγος. Από τα επέκεινα, ανώνυμοι και επώνυμοι Μικροχωρίτες με τα σύντομα βιογραφικά τους που υπογράφει το συναίσθημα, γίνονται παραδείγματα και δίνουν μαθήματα ζωής στους νεότερους και στους συνεχιστές του έργου τους. Σε μια κοινωνία που συνεχώς αλλάζει μέσα στο αττικό χωνευτήρι της Ελλάδας, τα σχόλια για το κενό της ληξιαρχείων στα έντυπα των πατριδοτοπικών συλλόγων, μοιάζουν με κλάμα ολόκληρου του απορφανεμένου τόπου. Ούτε από τις χειρότερες επιδρομές αλλοφύλων δεν ερήμωσαν έτσι οι επαρχίες, όσο από τις σειρήνες της «ανάγκης» και το αποκρουστικό πρόσωπο της μεταπολεμικής αδιαφορίας για την ημετέρα Πατρίδα. Όμως, ποιός εκτός από τους Μικροχωρίτες θα συγκινηθεί διαβάζοντας στο περιοδικό του χωριού τους για την πολιτιστική άνθηση του Μικρού Χωριού το Μεσοπόλεμο; Ποιός άλλος θα επιχειρήσει να μιλήσει στους συντοπίτες του με την ντοπολαλιά, όπως ο Γιώργος Μικροχωρίτης που τόσο επιδέξια τη χειρίζεται στο χρονογράφημά του και ποιός θα μπορεί να τον καταλάβει; Ποιόν πάλι ενδιαφέρει η ενδελεχής προσέγγιση των μνημείων του Μικρού Χωριού από τον Κλεομένη Σπ. Κουτσούκη ή το ρεπορτάζ του Θ. Κεράνη για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου στο χωριό;

Ποιός από τους ειδικούς της επικοινωνίας θ' ανακαλύψει το θησαυρό που κρύβουν στις σελίδες τους τα δεκάδες έντυπα των συλλόγων και να τα τοποθετήσει στο εικονοστάσι της πραγματικής ψυχής των Ελλήνων; Όσοι θα ήθελαν να γνωρίσουν τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα» και να ενημερωθούν από τις σελίδες τους για τις θέσεις και την πρότασή τους για να συγκροτηθεί ένα στέρεο πατριδοτοπικό κίνημα, μπορούν ν' απευθυνθούν στον πρόεδρο της Αδελφότητος Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος», Αθανάσιο Κεράνη, Άρεως 14, Μαρούσι, 15122, τηλ. 8020-596.

ΗΛΙΑΣ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ

Η δεύτερη άτυπη Συνέλευση Μικροχωριτών 17 Αυγούστου 1996 στο Νέο Χωριό

Με αθρόα συμμετοχή των κατοίκων του χωριού, μελών και φίλων της Αδελφότητας που βρέθηκαν τον Αύγουστο στο χωριό και ύστερα από πρόσκληση της Κοινότητας και της Αδελφότητας πραγματοποιήθηκε η θερινή Γενική Συνέλευση. Αυτή καθιερώθηκε και έχει πάρει το δρόμο της να γίνεται κάθε καλοκαίρι στους δύο οικισμούς. Φέτος ήταν η σειρά να γίνει στο Νέο Χωριό και η πρόσκληση για συμμετοχή ήταν μεγάλη.

Ο Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Αθαν. Κεράνης ανοίγει τις εργασίες της Συνέλευσης

Τη Συνέλευση άνοιξε πρώτος ο Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Αθαν. Κεράνης λέγοντας:

«Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω που ήρθατε σήμερα εδώ συνεχίζοντας την παράδοση που έχει η Αδελφότητα κάθε χρόνο τον Αύγουστο να κάνει αυτή τη Συνέλευση και όλοι μαζί μέλη της Αδελφότητας και οι λοιποί Μικροχωρίτες να βλεπόμαστε να συζητάμε τα προβλήματα του χωριού και στο τέλος να το γλεντάμε και λιγάκι.

Για να προχωρήσουμε θα πρέπει να οριστεί Πρόεδρος της Συνέλευσης και προτείνω τον κ. Θάνο». Όλοι συμφωνούν.

κ. Θάνος: «Αγαπητοί φίλοι του χωριού. Πριν μπούμε στη συζήτηση και στα επί μέρους θέματα να κάνουμε ενός λεπτού σιγή μνήμης γι' αυτούς που έχουν φύγει από κοντά μας.»

κ.Κεράνης: «Θα μου επιτρέψετε να σας διαβάσω τον μακρύ κατάλογο των θανόντων τον τελευταίο χρόνο Μικροχωριτών και να κρατήσουμε ένα λεπτό σιγή.

Είναι πρωτοφανές φαινόμενο τόσοι πολλοί θάνατοι να γίνουν μέσα σε τόσο μικρό διάστημα. Ας ευχηθούμε του χρόνου στη συγκέντρωση μας να είμαστε όλοι παρόντες και να μην θρηνήσουμε άλλους συγχωριανούς μας».

κ. Θάνος: «Πριν μπούμε στην εξέταση των

θεμάτων και στη συζήτηση θα ήθελα να παρακαλέσω (καίτοι είναι περιτό νομίζω) να πούμε ελεύθερα όλοι τη γνώμη μας να κάνουμε προτάσεις και να διατυπώσουμε τις αντιρρήσεις μας και βέβαια πάντοτε με πνεύμα ομοφωνίας και χωρίς αντεγκλήσεις οι οποίες δεν ωφελούν σε τίποτα για να βρίσκουμε το σωστό που συμφέρει και ικανοποιεί όλους. Ήθελα ακόμα να εξομολογηθώ κάτι προσωπικό. Έρχομαι πολύ τακτικά στο χωριό, και κάθε φορά επισκέπτομαι και το Νέο Χωριό και βρίσκομαι πάντοτε προ νέων εκπλήξεων. Τον τελευταίο χρόνο γύρισα δύο φορές όλο το χωριό, είδα λουλούδια, κήπους δροσερούς όλη την καθαριότητα που τη συνοδεύει τόση χρόνο.

«Στον Ιερό Ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος:

Με τη δωρεά της κας Ζαφειρούλας Γεραγά, της Αδελφότητας και των άλλων χωριανών μας έγινε η επικάλυψη με μολύβι των 3 τρούλων που βρίσκονται στο μπροστινό μέρος της σκεπής και της γύρω από τους τρεις τρούλους. Επίσης ασπρίστηκε το αντίστοιχο εσωτερικό μέρος που είχε μαυρίσει από την υγρασία. Επισκευάστηκε το δάπεδο όπου υπήρχαν ανωμαλίες και βάφτηκαν με τσιμεντόχρωμα τα τσιμεντένια μέρη γύρω από το εξωτερικό μέρος των παραθυριών. Ελπίζουμε στη συνέχεια της δραστηριότητας του αγαπητού μας

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Αθαν. Κουτσούκης στο βήμα

καλαισθησία και έμεινα μαγεμένος. Δεν νομίζω να έχει να ζηλέψει το Νέο Χωριό που είναι και η έδρα της Κοινότητας κανένα άλλο χωριό. Δεν βρίσκεις εύκολα μια ωραία πλατεία -με την παιδική της χαρά και χωρίς τον κίνδυνο από την κυκλοφορία των αυτοκινήτων-. Δεν υπάρχουν πια σήμερα διαφορές που υπήρχαν παλαιότερα ανάμεσα στους δύο οικισμούς. Όλο το χωριό είναι ενιαίο, δεν το χωρίζει πια τίποτα και το ενώνει η αγάπη και η ομόνοια». Στη συνέχεια παίρνει το λόγο ο Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κεράνης ο οποίος αναφέρει τις δραστηριότητες της Αδελφότητας στο τελευταίο

ιερέα αιδεσιμότατου Νίκου Αζακά και στην υλική βοήθεια όλων μας ώστε το συντομότερο να γίνει η επικάλυψη με μολύβι του κυρίως τρούλου και η επισκευή της υπόλοιπης σκεπής.

Καμπαναριό: Αλλάξαμε τη ροή του νερού που περνούσε κοντά στα θεμέλια του καμπαναριού. Κάναμε τσιμεντένιο αυλάκι μακριά από τα θεμέλια.

Πνευματική Γωνιά: Εγιναν ορισμένες εργασίες από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, και ειδικότερα τον κ. Σπύρο Δερματά, και άρχισαν να λειτουργούν οι δύο αίθουσες με φωτογραφίες και άλλα εκθέματα». Στο σημείο

αυτό ο Πρόεδρος επαναλαμβάνει την έκκληση προς τους χωριανούς να φέρουν όσοι έχουν φωτογραφίες από τους πολέμους της Πατρίδας μας του 1912-1914, της εκστρατείας στη Μικρά Ασία, από τον πόλεμο 1940-1941 και από την Εθνική Αντίσταση. Επίσης ευχαριστεί τον κ. Νίκο Λιάπη για τις ξυλουργικές εργασίες που προσέφερε εθελοντικά στη Πνευματική Γωνία.

« Τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα»: Το περιοδικό εκδίδεται κάθε 6 μήνες και γίνεται προσπάθεια να κρατηθεί στο επίπεδο που το είχε ανεβάσει ο προηγούμενος πρόεδρος της Αδελφότητας ο κ. Κλεομένης Κουτσούκης.

Το χρόνο που πέρασε δεν έγινε η ετησία χοροεσπερίδα λόγω των πολλών θανάτων αγαπητών συγχωριανών μας.

σκετ. Η Αδελφότητα έδωσε μια οικονομική ενίσχυση και θα δώσει και άλλη και τους εύχεται καλή επιτυχία. Ο κ. Γιώργος Τζούφρας θα αναφέρει περισσότερες λεπτομέρειες για τον Αθλητικό Ομιλο και τη δράση του». Καλείται ο κ. Κουτσούκης πρόεδρος της Κοινότητας που χαιρετίζει και καλωσορίζει όλους όσους παίρνουν μέρος σήμερα ευχόμενος του χρόνου να έρθουν πιο πολλοί και λέγει: «Το πρώτο θέμα που απασχολεί όλες τις Κοινότητες είναι το οικονομικό. Στο περιοδικό έχει δημοσιευθεί ο απολογισμός το 1996 που προσπαθούμε να τον ισοσκελίσουμε με διάφορα τεχνάσματα. Το ζήτημα του υδροηλεκτρικού προσπαθούμε να επιλύσουμε και ελπίζουμε να λειτουργήσει του χρόνου, αν δεν προλάβουμε εφέτος. Εκτός από αυτό έχουμε μια πρόβλεψη για την οποία

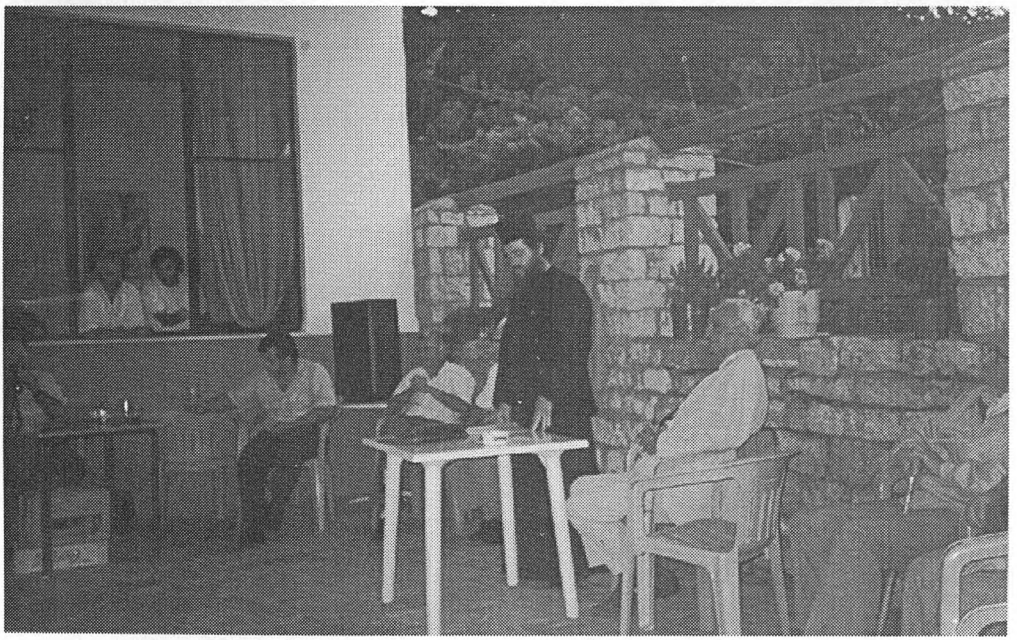

Ο Αιδεσ. Νικόλαος Αζακας στο βήμα της Συνέλευσης

Με την Κοινότητα οι σχέσεις μας είναι άριστες. Η Αδελφότητα δώρησε ένα φαξ που ήταν αναγκαίο για την κοινότητα. Στους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου δοθήκαν παιγνίδια και εξωσχολικά βιβλία στις γιορτές του Πάσχα και των Χριστουγέννων. Επίσης μια οικονομική ενίσχυση για την πραγματοποίηση της Σχολικής Εκδρομής.

Με χαρά όλων έγινε η αναγγελία της ίδρυσης του Αθλητικού ομίλου του χωριού μας. Εχει δύο τμήματα ποδόσφαιρο και μπά-

προφορικά έχουμε έγκριση και έχει γίνει η ανακατασκευή της ποτίστρας στα 'Ανω Αλέστια. Η κληρονομιά που κατατέθηκε στην Κοινότητα από τους κληρονόμους των αδερφών Ζορμπαλά όπως είχαμε γράψει και στο περιοδικό, ελπίζουμε να βρει κι άλλους μιμητές. Σας διαβάζω το σχετικό ευχαριστήριο της Κοινότητας και της Αδελφότητας (έχει δημοσιευθεί στο προηγούμενο τεύχος)».

Στη συνέχεια πήρε το λόγο ο πρόεδρος του Αθλητικού Ομίλου κ. Γ. Τζούφρας ο οποίος εν

συντομία ανέφερε τη δημιουργία του Ομίλου που ξεκίνησε το 1995. «Το 1996 εγκρίθηκε από τη Γενική Γραμματεία και συμμετείχαμε κανονικά στο Β' τοπικό. Στην αρχή ξεκινήσαμε μόνο για συμμετοχή και τότε είδαμε ότι έχουμε τις δυνατότητες για πρώτες θέσεις, προσπαθήσαμε, και καταφέραμε να μπούμε στο πρωτάθλημα. Στην προσπάθειά μας αυτή σταθήκαν κοντά μας και μας βοήθησαν ο Πρόεδρος της Κοινότητας, οι χωριανοί και η Αδελφότητα και τους ευχαριστούμε όλους. Η προσπάθειά μας αυτή έχει στεφθεί με επιτυχίες, αντιμετωπίζει όμως πολλά προβλήματα, λειτουργικά έξοδα, μετακινήσεις, εγγραφές, στολές, που αγγίζουν το ένα εκατομμύριο».

θέλω να πω να έχει τη δύναμη και το κουράγιο να συνεχίζει τον αγώνα. Επίσης να σας πω ολίγα λόγια για την κατάσταση της εκκλησίας της Μεταμόρφωσης αυτή τη στιγμή. 'Οπως ξέρετε πέρυσι κάναμε μια τεράστια προσπάθεια-βέβαια με τις προσφορές και της κ. Ζαφειρούλας Γεραγά [illegible] όλων σας-και κάναμε αυτά που είπε ο Πρόεδρος της Αδελφότητας να μην τα επαναλάβω και εγώ. Φέτος βάλαμε σαν στόχο να φτιάξουμε τον επάνω τρούλλο, το μεγάλο. Στη συνέχεια να βγάλουμε τα κάτω κεραμίδια γιατί είναι επικίνδυνα. Θα γίνει πιστεύουμε με την συμπαράσταση όλων μας. Επίσης στο θέμα του καμπαναριού θα γίνει μια προσπάθεια να καταφέρουμε κάτι,

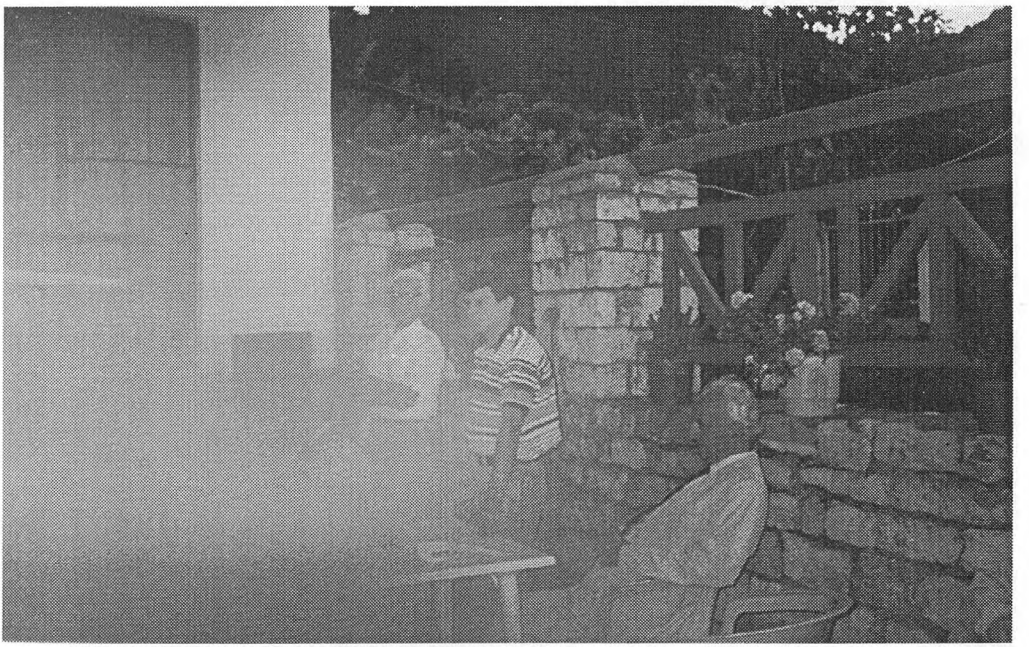

Ο Πρόεδρος του «Αθλητικού Ομίλου Μικρού Χωριού» κ. Γ. Τζούφρας

Στη συνέχεια το λόγο πήρε ο αιδεσ. Νικόλαος Αζακάς που είπε: «Και καλωσορίζω και καλησπερίζω την αποψινή συνάντηση των κατοίκων του χωριού και μελών της Αδελφότητας και θέλω να εκφράσω τις ευχαριστίες μου που συμμετέχετε καθώς και το ενδιαφέρον σας για την κατάσταση που βρίσκονται οι ναοί και προπαντός ο ναός της Μεταμορφώσεως. Επίσης επαινώ αυτούς που θέλησαν να κάνουν τη δωρεά προς την Κοινότητα, τους αδελφούς Ζορμπαλά και εύχομαι να βρεθούν άξιοι μιμητές αυτών. Εν συνεχεία στον πρόεδρο η Αδελφότητα έχει πράγματι αναλάβει πολλά πράγματα και είναι προς τιμήν της. Μελλοντικά έχουμε να κάνουμε διαμόρφωση στο πίσω μέρος του Ιερού ναού της Μεταμόρφωσης που είναι τα παλιά κτίσματα. Μπροστά μερικές λεύκες θα αφαιρεθούν και ο διάδρομος θα γίνει πλακόστρωση με την ευγενική προσφορά του Γιώργου Παπαθανασίου, δηλαδή θα γίνει μια μεγάλη προσπάθεια ανακαίνισης του χώρου αυτού. Βέβαια το ενδιαφέρον μας δεν είναι μόνο γι αυτό το ναό. 'Οπως διαπιστώσατε και μόνοι σας πρόπερσι κάναμε τον 'Αγιο

Γιάννη. Υπάρχει ένα πρόβλημα στην Παναγιά. Θα δούμε πως θα διορθώσουμε και ένα επίσης πρόβλημα στον 'Αγιο Νικόλαο. 'Ολα αυτά

δική σας, και την προσπάθεια, όλων μας.

Για τον Αθλητικό 'Ομιλο ο οποίος δημιουργήθηκε εδώ στο χωριό μας, είναι ένας φορέας

Δύο στιγμιότυπα από τη Συνέλευση

βέβαια δεν γίνονται μόνο με την καλή διάθεση του παπά, γίνονται με την καλή διάθεση τη

που απασχολεί τους νέους ώστε να μη γυρίζουν από εδω και από κει αλλά να αθλούνται

περισσότερο και να ελέγχονται σ' ένα χώρο που μπορούμε να τους βλέπουμε. 'Ηθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στο Γιώργο που προσπάθησε πάρα πολύ και όλους όσους βοήθησαν γι' αυτό το σκοπό. Εύχομαι καλές επιτυχίες, αλλά βέβαια για τις επιτυχίες αυτές χρειάζονται τη βοήθεια και τη συνδρομή. Ας βοηθήσουμε αυτούς τους νέους λοιπόν για να προχωρήσουν. Γιατί πάλι μ' αυτό τον Αθλητικό 'Ομιλο που ξεκίνησε στο χωριό θα περιμένουμε βέβαια και άλλα πράγματα αργότερα. Να δημιουργηθούν και άλλα τμήματα. Αθλητικά και με συνεργασία της Αδελφότητας και όλων μας να προσφέρουν και σε άλλους τομείς που υστερούμε. Καλή συνέχεια στη συζήτησή

υπάρχει θέμα ιδιοκτησίας στα χαλάσματα λέγοντας: «Για μένα δεν υπάρχει κατοχή ούτε υπάρχει λόγος γι' αυτά, γιατί βρίσκονται στον Κάτω Μύλο. Δόθηκαν σπίτια, φθάνει αυτό. Εγώ νομίζω ότι πρέπει να γίνει κάτι άλλο, να γίνει διαμόρφωση του χώρου σε πάρκινγκ, πάρκα κ.λπ. και ο υπόλοιπος χώρος να ανήκει στην Κοινότητα και να τον διαχειρίζεται όπως νομίζει . Αυτή είναι η γνώμη μου γενικά για τα χαλάσματα». Παρεμβαίνει ο Πρόεδρος κ. Κουτσούκης: «Για τα χαλάσματα σύμφωνα με τις μελέτες του ΙΓΜΕ αποκλείεται κάθε χρήση για οικοδόμηση. Εκείνο που προσπαθούμε και που θα ξεκινήσουμε τώρα και θα το προχωρήσουμε είναι να μπορέσουμε στο όνομα της

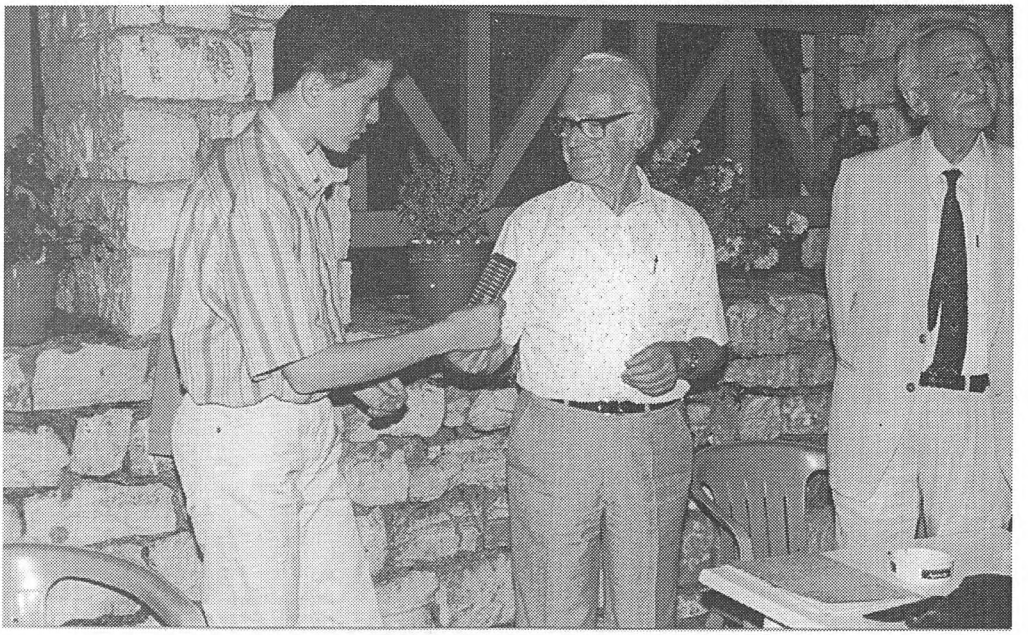

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Αθαν. Κουτσούκης βραβεύει τον Κώστα Αζακά και παραδίδει το βιβλιάριο Τραπέζης.

σας. Καλό χειμώνα γιατί μερικοί αναχωρούν. Να είστε καλά». Αμέσως μετά ο κ. Θάνος λέγει: «Ελπίζω πως εκφράζω τη γνώμη όλων εάν ευχαριστήσουμε και συγχαρούμε τον αιδεσ. Νικόλαο για την ακάματη προσπάθεια που καταβάλλει σε κάθε τομέα σε κάθε ζήτημα του χωριού μας. Να είναι πάντα καλά». Στη συνέχεια συνιστά να συμμετάσχουν κι άλλοι στη συζήτηση και να τοποθετηθούν στα διάφορα ζητήματα που έθεσαν οι Πρόεδροι. Το λόγο πήρε ο Γιώργος Παπαθανασίου ο οποίος έχει τη γνώμη ότι δεν πρέπει να

Κοινότητας να κάνουμε ορισμένα από αυτά.

Κύριά μας προσπάθεια είναι να γίνει ένα πάρκο στο χώρο αυτό και προπαντός ένα πάρκινγκ στην είσοδο του χωριού για να μην πηγαίνουν τα αυτοκίνητα στην πλατεία. Μάλιστα υπάρχει και μια προσφορά ανοιχτού ποσού για τη μελέτη και την κατασκευή αυτού του πάρκινγκ αλλά συναντούμε την αδιαφορία και την αντίδραση του Δασαρχείου όπως συνέβη και με την μικρή παράκαμψη του δρόμου κοντά στο σπίτι των αδελφών Μπάκη. 'Ολοι υποστηρίζουν ότι από εσφαλμένη ερμη-

νεία το Δασαρχείο εμποδίζει τη λύση. Θα γίνει προσπάθεια να αλλάξουν γνώμη και εκεί θα επιμείνουμε.

Στη συνέχεια γίνεται συζήτηση για το ιδιοκτησιακό καθεστώς των χαλασμάτων και προτείνεται να γίνει προσπάθεια ώστε όσοι είχαν στα χαλάσματα σπίτια, κήπους κ.λπ. να τα παραχωρήσουν στην Κοινότητα για να μπορέσει με μεγαλύτερη ευχέρεια να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες. Τέλος αποφασίζεται να σταλεί στο Δασαρχείο το ακόλουθο απόσπασμα ψηφίσματος της σημερινής Συνέλευσης. «Η Γενική Συνέλευση αφού ενημερώθηκε για την ολοκλήρωση της μελέτης των έργων τικές προτάσεις και απόψεις που θα μπορούσαν να βοηθήσουν το χωριό.

Στο σημείο αυτό ο αιδεσ. Νικόλαος ανέφερε ότι υπάρχει απόλυτη ανάγκη να τοποθετηθούν δύο καθρέφτες στις στροφές για να προλαμβάνονται τα ατυχήματα. Ο κ. Κεράνης παρενέβη λέγοντας ότι η Αδελφότητα έχει τη διάθεση να τις αγοράσει τους δυό καθρέφτες και η τοποθέτησή τους να γίνει από την Κοινότητα (ήδη έχουν αγορασθεί).

Μετά υπεβλήθη ερώτηση για υδρομετρητή και τη γνώμη της Κοινότητας και η απάντηση του Προέδρου ήταν ότι η υπόθεση είναι θέμα Γενικής Συνέλευσης όχι της Κοινότητας. Η

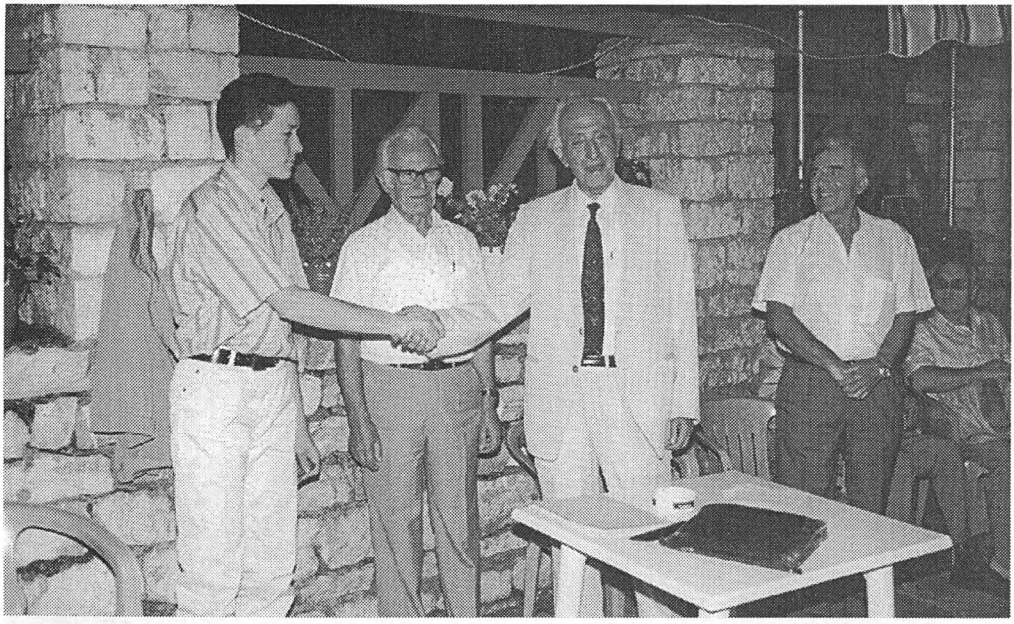

Ο Κώστας Αζακας δέχεται το συγχαρητήρια του προέδρου της Συνελευσης κ. Αρ. Θάνου για την βράβευσή του.

«προστατευτικά έργα Παλαιού Οικισμού Μικρού Χωριού» και σύμφωνα με τις υποδείξεις και προτάσεις των Γεωλόγων του ΙΓΜΕ αποφάσισε ομόφωνα να ευχαριστήσει το Δασαρχείο Καρπενησίου που ανέλαβε την εκπόνηση της μελέτης και την εκτέλεση των έργων και ταυτόχρονα να παρακαλέσει για την ταχύτερη δυνατή έναρξη και αποπεράτωσή τους προς όφελος όλων των χωριανών«.

Μετά ο πρόεδρος της Συνέλευσης επέμεινε γι' άλλη μια φορά ν' ακουσθούν κι άλλες αντίθετες ή διαφορετικές ή και συμπληρωματικές θέση των χωριανών είναι αρνητική. Ο Σπ. Τάσιος προβάλλει το θέμα διακοπής νερού: 'Ενα θέμα που απασχολεί τους χωριανούς γιατί ενώ η παροχή νερού είναι συνεχής μέχρι τη δεξαμενή που γεμίζει (υπερχείλιση), και ύστερα από δύο ώρες δεν έχουν νερό τα σπίτια. Μια κατάσταση με πολλά ερωτηματικά. «Δεν υπάρχει έλλειψη, το νερό υπάρχει. Αδικαιολόγητος ο θόρυβος. Ερευνήστε», ήταν η απάντηση του Προέδρου.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε ξανά ο κ. Κουτσούκης: «Η επιτροπή απονομής του Βρα-

βείου από τη δωρεά των αδελφών Ζορμπαλά που σύμφωνα με το καταστατικό το οποίο οι ίδιοι συνέταξαν, αποτελείται από τον Πρόεδρο της Κοινότητας, τον ιερέα, το δάσκαλο και επειδή λόγω διακοπών δεν υπάρχει δάσκαλος, εκπροσωπείται από τον πρόεδρο της σχολικής επιτροπής η οποία έγινε εφέτος νομικό πρόσωπο (Πρόεδρος, δάσκαλος, δύο σύμβουλοι, ένας

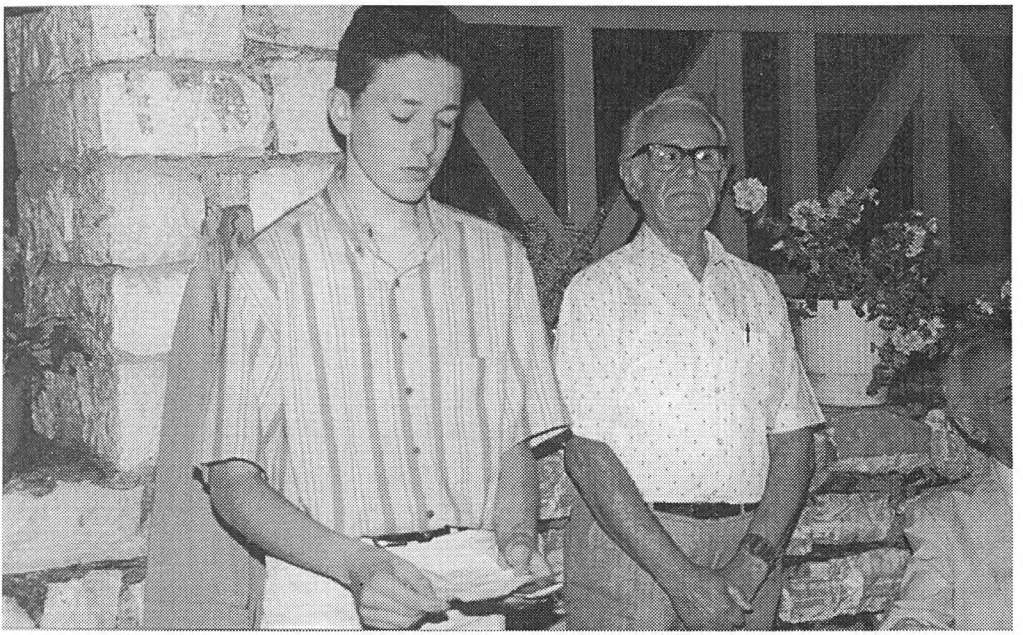

Ο βραβευθείς μαθητής απευθύνει ευχαριστήριο στην Κοινότητα και την Αδελφότητα.

Μία άποψη της Συνέλευσης

γονέας). Η επιτροπή απονομής πήρε τα στοιχεία αποφοίτων Λυκείου που δεν είχε εφέτος μαθητή Μικροχωρίτη είχε όμως τρεις αποφοίτους Γυμνασίου». Ο καλύτερος στη βαθμολογία ήταν ο Κων/νος Αζακάς ο οποίος και στο Δημοτικό ήταν άριστος μαθητής και συνέχισε και στο Γυμνάσιο και βραβεύτηκε. Ο Κων/νος Αζακάς εκλήθη να προσέλθει στο βήμα για να παραλάβει το χρηματικό βραβείο αντιστοιχία του ποσού των αναλογούντων τόκων του έτους 1995 εκ δραχμών (350.000) οπότε ο Πρόεδρος παραδίδοντας το βιβλιάριο της Τραπέζης δηλώνει: «Η Κοινότητα απονέμει τον έπαινο με μεγάλη χαρά και εύχεται να έχει πάντα άριστους μαθητές που να προκόβουν και στις υπόλοιπες σπουδές τους». Ο κ. Θάνος εκ μέρους της Αδελφότητας και της Συνέλευσης του ευχήθηκε να προοδεύει και πάντα να αριστεύει.

Ο μαθητής Κων/νος Αζακάς αφού ευχαρίστησε τον Πρόεδρο της Κοινότητας και την Αδελφότητα είπε τα παρακάτω:

«Αιδεσιμότατε, αγαπητοί δωρητές, κύριε Πρόεδρε της Κοινότητας, κύριε Πρόεδρε της Αδελφότητος Μικροχωριτών, κυρίες και κύριοι:

Ευχαριστώ πολύ τους αγαπητούς δωρητές που με τη χειρονομία τους αυτή με τίμησαν ιδιαίτερα. Η δωρεά αυτή που κάνατε στη μνήμη του αγαπημένου σας θείου Ξενοφώντα Ζορμπαλά του Δημητρίου που γεννήθηκε εδώ, στο Μικρό Χωριό τιμά εσάς και παράλληλα εκφράζει την αγάπη προς τον θείο σας αλλά και το ενδιαφέρον σας για το χωριό και για τους μαθητές που ζουν σ' αυτό.

Εύχομαι να βρεθούν κι άλλοι μιμητές της πράξεώς σας αυτής και επίσης εύχομαι και άλλοι μαθητές να βρεθούν στην ευχάριστη θέση που βρίσκομαι εγώ.

Ευχαριστώ τέλος τη σεβαστή επιτροπή της βράβευσης και όλους εσάς που παρευρίσκεστε στην ιδιαίτερη στιγμή για μένα.

Ευχαριστώ».

Στο σημείο αυτό ο πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κεράνης παρεκάλεσε τον Πρόεδρο της Συνέλευσης να απαγγείλει αν μπορούσε τη «Γριά η βαβά μ'» και ο κ. Θάνος υπακούοντας στην παράκλησή του μας θύμισε το Ζαχαρία Παπαντωνίου απαγγέλοντας αρχικά τα ακόλουθα τετράστιχα από την «Προσευχή του ταπεινού»:

«Κύριε σαν ήρθεν η βραδιά σου λέω την προσευχή μου.

'Αλλη ψυχή δεν έβλαψα στον κόσμο από τη δική μου.

Εκείνοι που με πλήγωσαν ήταν αγαπημένοι.

Την πίκρα μου τη βάσταξα,. Μου δίνεις και την ξένη.

Τώρα δεν έχω τίποτα να διώξω ή να κρατήσω.

Δεν περιμένω ανταμοιβή. Πολύ 'ναι τέτοια ελπίδα.

Εδόκησε ν' αφανιστώ, χωρίς να ξαναζήσω.

Σ' ευχαριστώ για τα βουνά και για τους κάμπους που είδα.

και τελειώνει με την τόσο γνωστή μας.

«Γριά η βαβά μ'»

Μετά το πέρας της απαγγελίας πήραν το λόγο οι Πρόεδροι Κοινότητας και Αδελφότητας

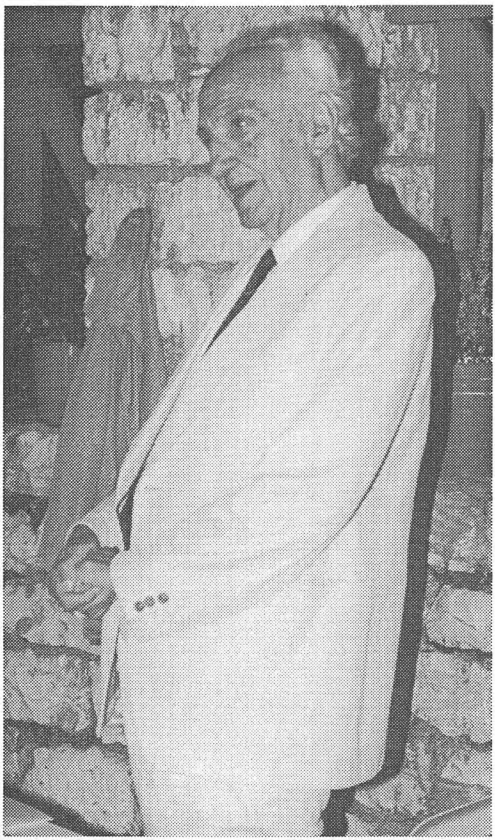

Ο κ. Θάνος με χαρακτηριστικό τρόπο απαγγέλει τα ποιήματα. «Η προσευχή του ταπεινού» του Ζαχαρία Παπαντωνίου όπως και «Η Γριά η βαβά μ'» του ιδίου.

Μια ακόμη άποψη της Συνέλευσης

που είπαν:

κ. Κουτσούκης: «Να ευχαριστήσουμε όλους για την παρουσία σας απόψε εδώ. Να ευχηθούμε να σας βλέπουμε κάθε χρόνο και να βλέπουμε και τους άλλους που δεν μπόρεσαν να έρθουν πρέπει όσο μπορούμε να βλεπόμαστε, να γνωριζόμαστε και να ασχολούμαστε με τον τόπο αυτό που γεννηθήκαμε. Ευχαριστούμε πολύ».

κ. Κεράνης: «Καλή αντάμωση του χρόνου, να είμαστε με την ίδια προθυμία. Ραντεβού του χρόνου στον πλάτανο». Μετά το πέρας αυτής της ωραίας εκδήλωσης και όσοι έλαβαν μέρος σ' αυτή παρεκάθησαν σε συνεστίαση στο Κοινοτικό Κατάστημα της πλατείας με άψογη εξυπηρέτηση του καταστηματάρχη κ. Γιάννη Τζούφρα. Επακολούθησε χορός με τα ηχητικά του καταστήματος και με την ευγενή προσφορά κασετών του εκλεκτού φίλου της Αδελφότητας και του χωριού Αυγέρη Αυγερόπουλου, μέχρι τα μεσάνυχτα. Σε ένα κουτί - κουμπαρά ρίχνονταν χρήματα. Τα οποία διετέθηκαν για ενίσχυση του Αθλητικού Ομίλου. Και του χρόνου πάλι όλοι μαζί να ανταμώσουμε στο Παλαιό Χωριό!

Ο ανυπόμονος

Μόλις τ' αυγά της ζέστανεν η κλώσα
και τα μικρά ετοιμάστηκε να βγάλει,
ένα πουλάκι εσήκωσε κεφάλι
μες στο τσόφλι, μιλώντας τέτοια γλώσσα:

-Ως ποτέ εδώ θα μ' έχουνε κλεισμένο;
Καθόλου δεν μπορώ να περιμένω!
Πώς; Ετσι τον καιρό μου εδώ θα χάνω;
Εγώ έχω κατορθώματα να κάνω!

Κόκορας βέβαια θα 'μαι δίχως άλλο'
λοφίο ψηλό, χρυσά φτερά θα βγάλω'
τη μέρα και τη νύχτα θα στολίσω'
θα φέρνω την αυγή, μόλις λαλήσω'
στη φράχτη, στην αυλή, σε κάθε μέρος
στρατεύματα τις κότες θα οδηγώ.

Και του'πε ο κόκορας ο γέρος:
- Στάσου να βγεις, παιδάκι μου, απ' τ' αυγό.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

του Γιώργου Μικροχωρίτη

Νυχτερινή... περιπέτεια

Βέβαια τα πιό πολλά δυστυχήματα γίνονται μετά τα μεσάνυχτα. Τις «μεγάλες ώρες», όπως τις λέμε. Πολλές οι αιτίες. Το πιοτό, η νύστα, η αφηρημάδα και γενικά της νύχτας τα... καμώματα, στέλνουν πολλούς πελάτες σε γιατρούς και σε... «γραφεία τελετών»...

'Ομως ας μην πάει ο νους σας στο πονηρό. Ο μπάρμπα-Φίλιππας είναι ανώτερος κάθε υποψίας και λόγω χαρακτήρα, αλλά και λόγω... ηλικίας! Το πως βρέθηκε ξαφνικά στο Νοσοκομείο, είναι μια άλλη ιστορία με μια δόση... μυστηρίου, που θα μπορούσε να συμβεί στον καθένα μας. Μου τη διηγήθηκε την άλλη μέρα που πήγα να τον δώ.

- Γειά σου μπάρμπα-Φίλιππα και περαστικά, του λέω μπαίνοντας στο θάλαμο που νοσηλεύονταν. Χθες το απόγευμα ήσουν περδίκι! Τι σου συνέβη;

- Αν δεν κάνου λάθους, έ 'εις κι συ τηλέφουνου στου σπίτι σ'. Ετσ' δεν είνι;

- Μα βέβαια. Γιατί ρωτάς όμως; Είναι τόσο χρήσιμο...

- Να του κάν'ς κουμμάτια!...

- Τι είπες; Να το κάνω κομμάτια;

- Ναι! Να του ξιφουρτουθείς. Αμα του θέλ'ς να κάν'ς τη δ'λειά σ', βουϊζ, του ρ'μάδ! Αμα είνι να σι στείλ' στου Νουσουκουμείου ή σι «τόπου... αναψύξιους», δ' λεύ ρουλόϊ!...

- Με γρίφους μιλάς! Για εξήγησέ μου...

- Αυτό θα κάνου, αλλά μη μι διακόπτ'ς!... Π' λες, μόλις μι πήρι ου ύπνους για καλά, ακούου «ντρινκ, ντρινκ, ντρινκ...», Στ'ν αρχή νόμ'σα πως ρουχάλ'ζι η γριά μ'... Πάου να τ' σκουντήσου να σταματής' κι πιάνου αέρα! Τ'ν ίδια στιγμή τ'ν ακούου να μ' φουνάζ' απ' τ'ν κουζίνα: «Φίλιππα, τρέξι' κάποιους είνι στου τηλέφουνου». Ποιός κόρακας είνι τέτοια ώρα; λέου φουρκισμένους... Πιτιέμι απάν' κι όπους βιάζουμ'να κουντράου στουν τοίχου. Αναθιματίζουντας φτάνου στ'ν κουζίνα. Παίρνου στου χέρι μ' του διαουλουσύνιργου. «Ουμπρός!...» φουνάζου ουργισμένους. Ποιός είνι; Δε μ' απουκραίνιτι... Είμι έτοιμους να του κλείσου. Τότι ακούου μια αντρίκια φουνή να βουγγάει: «Οοοχ... Οοοχ... Οοοχ...» Ποιός είνι; ξαναλέου. Πάλι βουγγητά: «Οοοχ... Οοοχ...» Του μυαλό μ' πάει αμέσους στου κακό. «Ου γαμπρός μας θάνι, λέου στ' γριά μ'. Κάτ' θάπαθι η τσιούπα μας ή τα 'γγόνια μας. Κλαίει κι δε μπουρεί να μ' μιλήσ'...». Φουράου τα παπούτσια μ' κι βγαίνου έξου ξιζάρκουτους μέσ' τα χιόνια κι τ'ν παγουνιά. Τριλλάθ'κα απ' τ'ν αγουνία! 'Ετριχα όσου μπόργα πιό γρήγουρα. Απού κουντά μ' η Ευανθία ρικάζουντας. Φτάνουμι στου σπίτ' τ'ς τσούπας μ' κι χτυπάμι τ'ν πόρτα. Δεν αμπλουέτι. Ξαναχτυπάμι, φουνάζουμι, κάπουτι μας ακούνι κι ανοίγ'νι τ'ν πόρτα. «Τι πάθατι κι είστι έτσ' αλαφιασμέν'; Μπάτι γρήγουρα μέσα! Θα ξυλιάσιτι... Μήπους πήρι φουτιά του σπίτ'». «'Ασι μας ιμάς, λέου. Είστι καλά; Τα πιδιά είνι καλά;» Δε θ'μάμι τι μ' απουκρίθ'κι. 'Ενας πόνους μ' τρύπ'σι τ'ν καρδιά, ζαλίσ'κα κι έπισα ξιρός στου πάτουμα. Μι πήρανι κι νάμαι ιδώ στου Νουσουκουμείου φαρδύπλατύς. Ου γιατρός είπι πως μι πείραξι η αγουνία κι του κρύου στ'ν καρδιά. Παρά λίγου να τιζάρου. Γι' αυτό σ' λέου να του κουμματιάεις του τηλέφουνου. Αν δεν είχα αυτό του ρ'μάδ' θάμ'να μια χαρά...

- Δε φταίει η συσκευή μπάρμπα-Φίλιππα και το ξέρεις. Οποιοδήποτε αγαθό στα χέρια κάποιων ανόητων μπορεί να γίνει φονικό όπλο. Ακόμα και το τηλέφωνο. Αυτές οι φάρσες δείχνουν (το λιγότερο) ανευθυνότητα. Είναι ενέργειες εγκληματικές. 'Οτι και να πει κανείς για τους θρασύδειλους μικροεξυπνάκηδες που οχυρώνονται πίσω απ' την ανωνυμία και χυδαιολογούν ασύστολα και δημιουργούν ποικίλα προβλήματα, είναι λίγο.

- Δε λέου, Γιώργου, πως είμι ιγώ μοναχά το θύμα. Του ίδιου δεν έπαθι κι η Σπυρίδου; Ετριχι κι δεν έσουνι μια νύχτα για να ιδεί αν είνι καλά τα πιδιά τη'ς. Κι νάχι κι λίγα... Ουχτώ, ζουή νάχνι. Που να προυτουπάει η κακουμοίρα;...

Ας ελπίσουμε μπαρμπα-Φίλιππα πως το κακό θα σταματήσει ή τουλάχιστον θα ελαττωθεί. Πρέπει να καταλάβουν όλοι αυτοί οι αναιδέστατοι ότι δεν έχουν κανένα δικαίωμα να τσακίζουν τα νεύρα ανυποψίαστων συμπολιτών τους και πολύ περισσότερο, να βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους.

'Αραγε θα το καταλάβουν;

ΕΚΔΗΛΩΣΗ για τη ζωή και το έργο του κοινωνιολόγου, συγγραφέα Σταύρου Ζορμπαλά

Στα τέλη του Μάη έγινε σε αίθουσα του Δήμου Χαλανδρίου τιμητική εκδήλωση για τον αγωνιστή και συγγραφέα Σταύρο Ζορμπαλά.

Την εκδήλωση αυτή την οργάνωσε ο Δήμος Χαλανδρίου

Ανοίγοντας τη συγκέντρωση ο δήμαρχος κ. Κώστας Παττακός είπε πως «ο Δήμος θεώρησε χρέος του να τιμήσει τον κ. Ζορμπαλά τόσο για τους γεμάτους αυτοθυσία κοινωνικούς αγώνες του όσο και για το αξιόλογο συγγραφικό του έργο. Ο κ. Ζορμπαλάς, τιμάει το Δήμο μας σαν δημότης του κι εμείς έχουμε χρέος να ανταποδώσουμε αυτή την τιμή». Στο τέλος της προσφώνησής του ο κ. δήμαρχος πρόσφερε στον κ. Ζορμπαλά τιμητική ασημένια πλακέτα, που επάνω στο φόντο της έχει χαραγμένα τα παρακάτω: «Απονέμεται στον Σταύρο Ζορμπαλά, κοινωνιολόγο και συγγραφέα για την προσφορά του στον άνθρωπο. Ο Δήμαρχος Χαλανδρίου Κώστας Παττακός και το Δημοτικό Συμβούλιο».

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους πολλοί κάτοικοι του Χαλανδρίου και επιφανείς προσωπικότητες.

Τη συγκέντρωση άνοιξε η αντιδήμαρχος κ. Κική Γκότση και σε συνέχεια πήραν το λόγο οι ομιλητές. Πρώτος ομιλητής ήταν ο συγγραφέας Χρήστος Σαμουηλίδης, που μίλησε για την αγωνιστική ζωή και το φιλολογικό έργο του τιμώμενου. Αναφέρθηκε στην αγωνιστική σταδιοδρομία του Ζορμπαλά, στο σημαντικό του ρόλο σαν μέλους της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και στη συγγραφική του προσφορά. 'Εκανε λόγο για το πρώτο ιστορικό δοκίμιο του Στ. Ζορμπαλά, όπως «Σημαία του λαού», που κυκλοφόρησε σε δύο εκδόσεις και αναφέρεται στον προοδευτικό τύπο της χώρας μας, στο δοκίμιο «Η αλήθεια για τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο» που κυκλοφόρησε σε τέσσερες εκδόσεις και αποκαθιστά την αλήθεια για τους κύριους συντελεστές της νίκης των λαών σ' αυτόν τον πόλεμο. Σε συνέχεια έκανε λόγο για το αξιόλογο έργο του κ. Ζορμπαλά «Ο νεοφασισμός στην Ελλάδα», που δίνει μια παραστατική εικόνα, όπως είπε, για το καθεστώς της χούντας και που εκτιμήθηκε ανάλογα και στο εξωτερικό και μεταφράστηκε στα ρωσικά ενώ κεφάλαιά του περιλήφθηκαν σε ανάλογες συλλογές στην Ανατολική Γερμανία και την Τσεχοσλοβακία.

Σε συνέχεια ο ομιλητής εκθείασε το έργο του Στ. Ζορμπαλά «Τέχνη και κοινωνία», που κυκλοφόρησε σε δύο εκδόσεις και για πρώτη φορά -όπως είπε- δίνει στη χώρα μας μια επιστημονική ερμηνεία της τέχνης σαν κοινωνικό φαινόμενο.

Ακολούθησαν επαινετικά σχόλια για τα τεχνοκριτικά έργα του «Ο ουμανισμός στο έργο του Ευριπίδη», όπου γίνεται μια θαυμάσια ανάλυση των κυριότερων έργων του αρχαίου τραγικού και αποδείχνεται ο καθαρά ουμανιστικός τους χαρακτήρας. Για το θεατρικό έργο «Πότε θα κάμει ξαστεριά», για τα δοκίμια «Για την τέχνη και τον πολιτισμό» και «Κουλτούρα και σύγχρονη Ελλάδα» όπου αναλύονται μια σειρά ζητήματα λογοτεχνίας και δίνονται οι απαντήσεις σε βασικά ερωτήματα. Με ιδιαίτερους επαίνους ο ομιλητής αξιολόγησε το έργο του κ. Ζορμπαλά «ΕΠΟΝ - τραγουδούσαν και πολεμούσαν για τη λευτεριά», που δίνει αντικειμενική και γλαφυρή εικόνα των αγώνων της νεολαίας μας για τη λευτεριά και την πρόοδο και έχει όλα τα εφόδια για να μπει στα σχολεία και να σταθεί ένα απαραίτητο βοήθημα για τη γνωριμία των νέων μας με τους τιμητικούς αγώνες της παλιότερης νέας γενιάς και την εξαγωγή των ανάλογων διδαγμάτων.

Γενικά ο ομιλητής με λιγότερα ή περισσότερα λόγια στάθηκε στα δεκατρία βιβλία του κ. Ζορμπαλά και τα ιδιαίτερα προτερήματά τους, που είναι, όπως είπε η σαφήνεια, η πιστή ιστορική και κοινωνική αλήθεια, η απλή και στρωτή γλώσσα τους.

Δεύτερος ομιλητής ήταν ο οικονομολόγος Γιάννης Τόλιος, που για ένα διάστημα εργάστηκε δίπλα στον κ. Ζορμπαλά και εκτίμησε, όπως είπε την εργατικότητα, το πνεύμα της συλλογικότητας, την προθυμία για βοήθεια στους νεότερους και πιό άπειρους συναδέλφους του, η σεμνότητα που τον διέκρινε, που όχι μόνο στέκονταν κίνητρο για τους συναδέλφους του, αλλά και τους πλούτιζαν με τα απαραίτητα ηθικά διδάγματα.

Ο ηθοποιός και συγγραφέας αφού στάθηκε στην προσφορά του Ζορμπαλά σε μια σειρά κοινωνικούς αγώνες, διάβασε το διήγημα του Ζορμπαλά «'Ενα μπουκέτο παπαρούνες», που συγκίνησε τους ακροατές έτσι που αρκετοί ρωτούσαν σε ποιά φιλολογική συλλογή μπορούν να το βρουν και διάβασε αποσπάσματα απ' το έργο του «Ο ουμανισμός στο έργο του Ευριπίδη».

Στο τέλος ο κ. Ζορμπαλάς ευχαρίστησε τον δήμο Χαλανδρίου και προσωπικά τον δήμαρχο κ. Παττακό για την τόσο τιμητική πρωτοβουλία τους, τους ομιλητές, που του προκάλεσαν, όπως είπε βαθειά συγκίνηση με τα θερμά τους λόγια, και τον ηθοποιό κ. Καλλέργη, που τόσο παραστατικά απόδωσε μερικά κομμάτια απ' το έργο του.

Τελειώνοντας μοιράστηκαν στο ακροατήριο μερικά από τα τελευταία βιβλία του κ. Ζορμπαλά και όλοι έσφιξαν με θέρμη το χέρι του τιμώμενου και τον ευχαρίστησαν για το πλούσιο έργο του και την τόσο πολύτιμη προσφορά του στα γράμματα του τόπου μας.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ Σταύρου Ζορμπαλά

Ο Σταύρος Ζορμπαλάς γεννήθηκε στο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας. Τέλειωσε το Γυμνάσιο Καρπενησιού και φοίτησε εργαζόμενος τέσσερα χρόνια στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας.

Πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση και αναδείχτηκε σε μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου της Αντιστασιακής Οργάνωσης της Νεολαίας, ΕΠΟΝ. Οι γερμανοί κατακτητές αποπειράθηκαν, ύστερα από προδοσία, να τον συλλάβουν και αφού δεν το κατόρθωσαν τον επικήρυξαν σε θάνατο. Έτσι επικηρυγμένος σε θάνατο και σε βαθειά παρανομία, συνέχισε να αγωνίζεται μέσα στην Αθήνα για τη λευτεριά της πατρίδας. Την περίοδο εκείνη εκτός από τις άλλες αρμοδιότητες διετέλεσε και αρχισυντάκτης σε διάφορα αντιστασιακά έντυπα.

Μετά την απελευθέρωση πιάστηκε για την απελευθερωτική του δράση και στάλθηκε εξορία. Με το τέλος της εξορίας του κατατάχθηκε στις γραμμές του ΔΣΕ και ανέλαβε την καθοδήγηση του επονίτικου αντάρτικου κινήματος.

Ύστερα απ' τον εμφύλιο πόλεμο, κατέφυγε στην τότε Σοβιετική Ένωση σαν πολιτικός πρόσφυγας. Εκεί τέλειωσε την Φιλολογική Σχολή του Πανεπιστημίου της Τασκένδης και ύστερα από μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας απέκτησε τον τίτλο του διδάκτορα των Ιστορικών Επιστημών.

Το Ινστιτούτο του Διεθνούς Εργατικού Κινήματος της Ακαδημίας Επιστημών της Μόσχας, όπου εργάστηκε, του απένειμε τον τίτλο του υφηγητή της κοινωνιολογίας. Δίδαξε σαν επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο «Λομονόσοφ» και σε άλλα Ινστιτούτα της Μόσχας.

Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1975 και ανέλαβε την καθοδήγηση του επιστημονικού ιδρύματος «Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών».

Έγραψε και κυκλοφόρησε αρκετά βιβλία, ενώ πολλά άρθρα και μελέτες του δημοσιεύτηκαν σε έντυπα της χώρας μας και του εξωτερικού.

Είναι μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και της Ένωσης Αντιστασιακών Δημοσιογράφων.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ Σταύρου Ζορμπαλά

- *Στην κόλαση του Μακρονησιού, 1958*
- *Σημαία του λαού, δοκίμια, δύο εκδόσεις, 1966, 1978*
- *Η αλήθεια για τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, δοκίμια, τέσσερις εκδόσεις*
- *Ο Νεοφασισμός στην Ελλάδα, δοκίμια, 1978*
- *Ο Μαρξισμός και η εποχή μας, δοκίμια, δύο εκδόσεις, 1976*
- *Ο Λένιν για τον διεθνισμό και τον πατριωτισμό, 1980*
- *Ο Μαρξισμός και οι γενικές νομοτέλειες της σοσιαλιστικής Επανάστασης, 1984*
- *Τέχνη και κοινωνία, δοκίμια, 1984, δύο εκδόσεις*
- *Ο ουμανισμός στο έργο του Ευριπίδη, δοκίμια, 1987*
- *Πότε θα κάμει ξαστεριά, θεατρικό, 1993*
- *ΕΠΟΝ. Τραγουδούσαν και πολεμούσαν για τη λευτεριά, δοκίμιο, 1993*
- *Για την τέχνη και τον πολιτισμό, δοκίμια, 1994*
- *Κουλτούρα και σύγχρονη Ελλάδα, δοκίμια, 1994.*

Το πατροπαράδοτο ψήσιμο του τσίπουρου

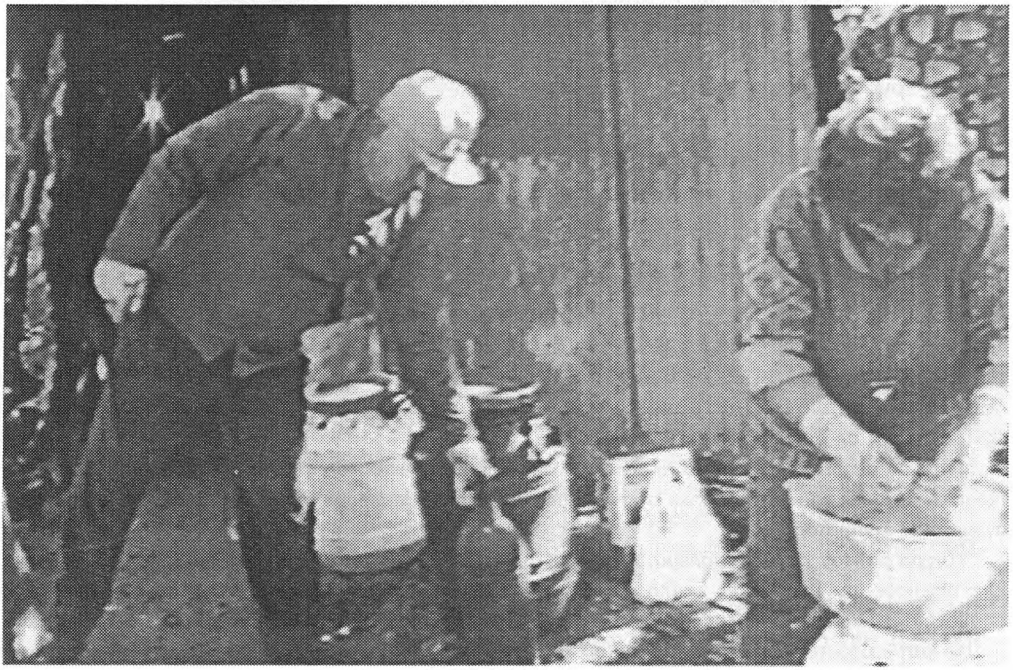

Στο καζαναριό η προετοιμασία από το ζευγάρι Πάνου Βενέτη (Φωτ. 1995)

Ο μπαρμπα-Γιάννης Τσινιάς φροντίζει για το καλό ψήσιμο
κάτω από τα άγρυπνα μάτια της κυρά Βασιλικής και του Γιάννη Λιάπη.

Το καζαναριό εν δράση

Ρέει άφθονο και εκλεκτό τσίπουρο

Φθινόπωρο 1996

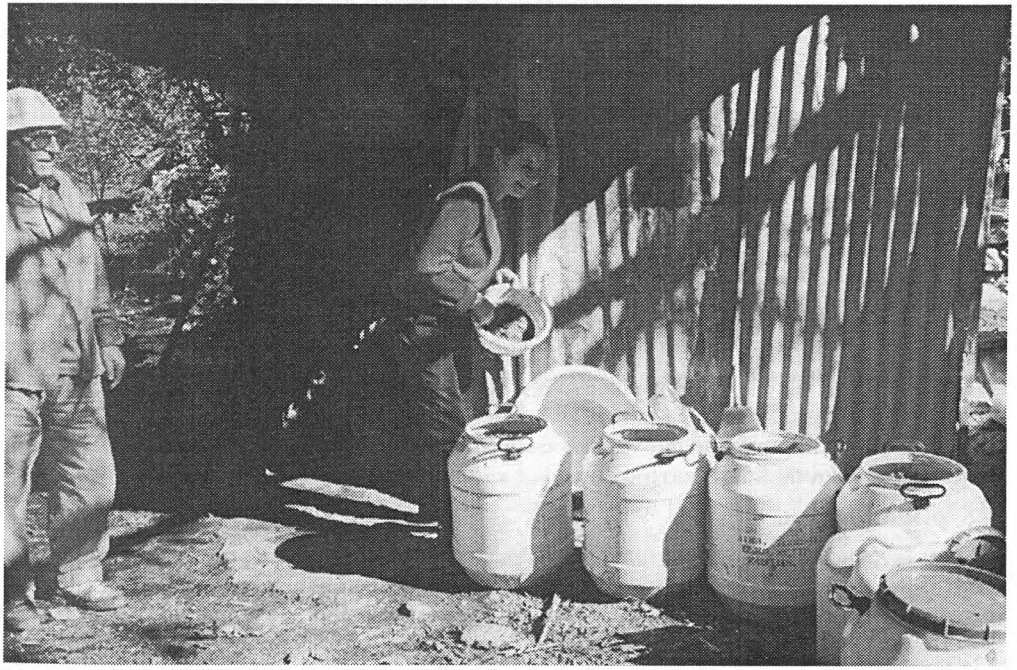

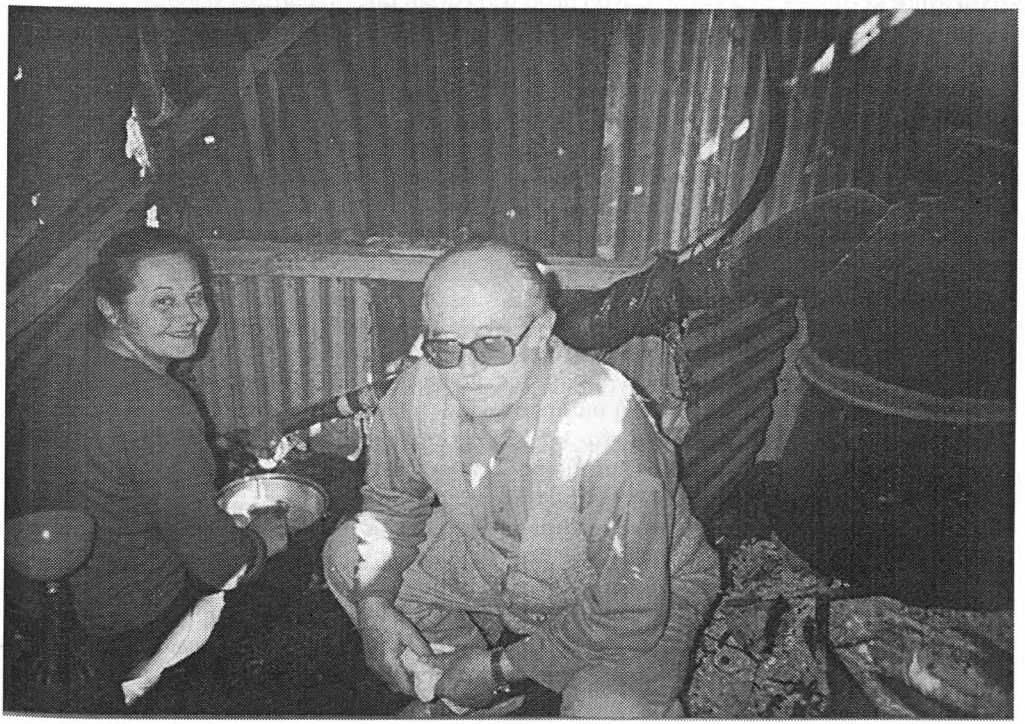

Ο Γιάννης Λιάπης και η Γκόλφω Φλέγκα σε ώρα υπηρεσίας

Πάνος Ι. Βασιλείου: Το δημοσιογραφικό και βιβλιογραφικό του έργο

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Σήμερα που η ιστορική έρευνα έχει προχωρήσει αρκετά για την Ευρυτανία από αξιόλογους ιστορικούς ερευνητές, πανεπιστημιακούς κ.ά. αξίζει να θυμηθούμε τον πρωτεργάτη της Ιστορικής Ερευνας στην Ευρυτανία, τον αείμνηστο Πάνο Ι. Βασιλείου ιστοριοδίφη καταγόμενο από την Αγία Τριάδα Ευρυτανίας. Πριν από είκοσι σχεδόν χρόνια (1977) οργανώθηκε στην αίθουσα της Αρχαιολογικής Εταιρείας τιμητική γι' αυτόν εκδήλωση από Ευρυτάνες και μη. Για το πολύμορφο έργο του στην κατάμεστη αίθουσα στην οποία παρευρέθηκαν Μικροχωρίτες και ο αείμνηστος δάσκαλος Γεώργιος Παπαδής μίλησαν οι κ.κ. Στέφανος Βασιλόπουλος, Κλεομένης Κουτσούκης και Ι. Κόλλιας.

Παραθέτουμε παρακάτω τον λόγο που εκφώνησε ο τότε Πρόεδρος της Αδελφότητας Μικροχωριτών και πανεπιστημιακός δάσκαλος κ. Κουτσούκης.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι γνώρισμα των παραγωγικών ανθρώπων ν' απλώνουν τη γόνιμη δράση τους ταυτόχρονα σε πολλούς πνευματικούς ή άλλους χώρους. Το έργο τους έτσι μπορεί αβίαστα να χαρακτηριστεί σαν πολύπλευρο ή σύνθετο κι ακόμη, αν θέλετε, σαν πλούσιο.

Ο Πάνος Ι. Βασιλείου είναι η περίπτωση ενός τέτοιου ακάματου εργάτη του πνεύματος, που καλλιέργησε κι έσπειρε με ζηλευτό μόχθο μέσα στο εθνικό μας πνευματικό χωράφι. Γι' αυτό κι οι διαστάσεις του έργου του αφήνουν βαθειά ριζωμένες καταβολές, που στερεώνουν μια πολύπλευρη πνευματική προσφορά.

Πλάϊ στον όγκο του ιστορικού και λοιπού έργου του Βασιλείου, στέκεται όμοια επιβλητικό το πολύχρονο δημοσιογραφικό και το βιβλιοκριτικό έργο του. Αν ο όγκος της συνολικής δημοσιογραφικής προσφοράς του, δεν επιτρέπει τη δέουσα αναφορά και ανάλυση, στα λίγα λεπτά που διαθέτουμε, θα προσπαθήσουμε να ρίξουμε τουλάχιστο μια πολύ γρήγορη ματιά στα πιό αδρά χαρακτηριστικά της μορφής και της ουσίας του έργου αυτού. Έτσι θα δούμε πως εκφράζεται ο Πάνος Βασιλείου μέσα από τα δύο αυτά είδη του γραπτού λόγου, που όπως επώθηκε, καλλιέργησε όχι για λίγο χρονικό διάστημα, αν και όχι συστηματικά. Και πρώτα:

α) Το δημοσιογραφικό του έργο

Ως δημοσιογραφικό έργο θεωρούμε εδώ την τακτική και έκτακτη συνεργασία που είχε από το 1920 ως τα σήμερα: α) Με ρουμελιώτικες εφημερίδες, όπως «Το Βελούχι», «Η Αυγή Ευρυτανίας», ο «Ρουμελιώτης», «Η Φωνή της Ρούμελης», «Η Ευρυτανία» (1929-31), «Ο Ταχυδρόμος της Ρούμελης», «Η Φωνή της Ευρυτανίας», «Τα Ρουμελιώτικα Νέα», «Η Ρούμελη», «Τα Ψηλά Βουνά», «Τα Ευρυτανικά νέα», «Νέα Ευρυτανία» κ.ά. β) Με αθηναϊκές εφημερίδες, όπως: Το «Εμπρός», (1928-29), «Ημερήσιος Τύπος» (1929-1931), «Ελεύθερος άνθρωπος» (1930-34), «Παλαιός πολεμιστής» (1934-36), η «Βραδυνή», το «Βήμα» «Τα Νέα», το «Έθνος», η «Ελευθερία», η «Καθημερινή», ο «Ελεύθερος», ο «Εθνικός Κήρυξ» Ν. Υόρκης κ.ά. γ) Με περιοδικά (έκτακτες ή τακτικές συνεργασίες του), όπως τα «Νεοελληνικά Γράμματα», τα «Ευρυτανικά Χρονικά», η «Φθιώτις», η «Νέα Εστία», η «Πρωτοχρονιά», τα «Αιτωλικά γράμματα», τα «Αγιατριαδίτικα γράμματα», που επιμελείτο ο ίδιος, η «Στερεοελλαδική Εστία», η «Επετηρίδα αιτωλοακαρνανικών μελετών», «Το Βελούχι» της Ένωσης Ευρυτάνων της Αμερικής« U.S.A., η «Φωνή του Μεγάλου Χωριού Ευρυτανίας», τα «Απεραντιακά», η «Θεσσαλική Εστία», «Ο Φυσιολάτρης» κ.ά. δ) Με θρακικές και μακεδονικές εφημερίδες, όπως ο «Ταχυδρόμος της Θράκης», που έβγαινε στην Κομοτηνή και όπου έγραφε, από το 1920-23, το

χρονογράφημα και σειρά ενδιαφερόντων άρθρων από περιοδείες του στη Θράκη και το Αγ. Όρος, το «Φως» Θεσσαλονίκης, κ.λπ. ε) Με κρητικές εφημερίδες, όπως: η ημερήσια εφημερίδα «Ανατολή» του Αγ. Νικολάου Κρήτης (1936-1940), όπου, εκτός, του καθημερινού χρονογραφήματος με το ψευδώνυμο «Ο ξένος», έγραψε και πολλές μελέτες, αρχαιολογικής και τουριστικής ιδίως φύσεως, στις οποίες αναλυτικά αναφέρθηκε ο προηγούμενος ομιλητής κ. Στέφανος Βασιλόπουλος.

Επίσης στο φιλολογικό-ιστορικό περιοδικό της Νεάπολης Κρήτης «Δρήρος» έγραψε τακτικός συνεργάτης με μελέτες αρχαιολογικού περιεχομένου.

Το δημοσιογραφικό ξεκίνημα του Πάνου Βασιλείου στη δεκαετία του 1920-30 στάθηκε διπλά οριακό γι' αυτόν. Και τούτο, γιατί τον έφερε σε επαφή με τους πάσχοντες συνανθρώπους του και συνάμα του φανέρωσε τις κρυμμένες ιστορικές καταβολές του ευρυτανικού και ρουμελιώτικου χώρου.

Από την ιστορική του εκείνη ανάβαση στην Ευρυτανία του 1929, σαν ανταποκριτής των εφημερίδων «ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ» και «ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΤΥΠΟΣ», αρχίζει τη θητεία του ελεύθερου δημοσιογράφου, που συνεχίζει ακούραστα μέχρι τις μέρες μας. Η ανάβαση όμως εκείνη έγινε ένα προσκύνημα που τόσο δυνατά δόνησε την νεανική του ψυχή.

Ο τολμηρός κι ενθουσιώδης Βασιλείου ανεβαίνει τα κακοτράχαλα βουνά της Ευρυτανίας, οδοιπορεί μέσα από γιδόστρατες και μονοπάτια των ορεινών οικισμών για να μας δώσει σε όλη του την αθλιότητα το δράμα της ορεσίβειων Ευρυτάνων, και γενικά των Ρουμελιωτών που ζουν μακριά από κρατική στοργή, μακρυά απ' τον κόσμο. Αν και η πένα του Βασιλείου γίνεται ένα μαστίγιο κανείς δεν εξεγείρεται...

Γράφει σε μια απ' τις τότε ανταποκρίσεις του: «Να γράψει κανείς και να εξιστορήσει με κάθε έστω ακρίβεια και αναμφισβήτητα ντοκουμέντα για την σημερινή τραγωδία της ζωής των αγροτών μας τι θα ωφελούσε μια και σπάνια αν μη παντελώς ενδιαφέρονται γι' αυτούς οι αρμόδιοί μας;» (Εφημ. Βελούχι 17/7/1932).

Απ' τις περιγραφές του και το νοσταλγικό ειδυλλιακό χρώμα της ποιμενικής ζωής της: «Γράφω την ανταπόκρισή μου τούτη από τη στάνη του Γιώργου Μαλαμούλη, ενός ονόματι και πράγματι «αρχοντόβλαχου» με δυό χιλιάδες πρόβατα και άλλα τόσα γίδια, με στάνη γαϊδουριών, ... (Ευρυτανία, 16/9/1929) ..... ή ακόμη ζωντανές εκείνες σκηνές από τη χωριάτικη ζωή που τις αποδίδει τόσο πιστά και παραστατικά.

- Καλώς ήρθατε, καλώς ήρθατε, από πούθε καλό παιδί;

- Από την Αθήνα κυρά μου, γυρίζω τα βουνά σας προσπαθώντας να περιγράψω τον πλούτο σας.

- Χμ... πλούτια δα, ούλα ιδώ σ' ιμάς θα ταβρς!« (Εφημ. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ, 26/8/1930).

Αν η σοβαρότητα κι ο επιστημονικός χαρακτήρας των ιστοριοδιφικών του έργων δεν του επέτρεπαν να εκφράζει πάντα την πικρία και το παράπονό του για την εγκατάλειψη της Ευρυτανίας, σαν ελεύθερος όμως δημοσιογράφος ο Π. Βασιλείου τα λέει έξω απ' τα δόντια. (Αλλά όπως έγραψε αργότερα, σχολιάζοντας το έργο του, ο Κ. Θ. Δημαράς, είναι «η θέληση του καλού (που) κατευθύνει όλες τις δραστηριότητες του Πάνου Βασιλείου» (Εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ), 8/5/1970.

Απ' τις επάλξεις των τοπικών εφημερίδων και περιοδικών αλλά και του Αθηναϊκού τύπου ο Π.Β. εκφράζει τον πόνο του, για το κατάντημα των συντοπιτών του: Αγανακτεί, κρίνει, κακίζει, στηλιτεύει ό,τι θεωρεί άδικο, παράνομο, απάνθρωπο. Γράφει στην εφημερίδα ΡΟΥΜΕΛΗ Ιούνιος 1966:

« - Πως θέλετε κύριοι πολιτικοί να στείλη, ο Νομάρχης που κατηγορείτε, ξυλεία για τα πρόχειρα στέγαστρα όταν επί τόσα χρόνια που είστε βουλευτάδες και κυβερνάτε, δεν σκεφθήκατε να φτιάξετε ένα δρόμο από το Κεράσοβο ως τα 'Αγραφα;» Σε άλλη πάλι ανταπόκρισή του από την Ευρυτανία γράφει: «Πως λοιπόν θα οργώσουν τα χωράφια τους οι πανάθλιοι εκείνοι άνθρωποι; Πως θα σπείρουν; Δεν ενδιαφέρεται το κράτος; Αλλ' αυτό το κράτος τους επήρε το παν. 'Εφθασε εις το σημείο να τους βγάλει στη δημοπρασία τα μαγειρικά

σκεύη και τα κλινοσκεπάσματά τους για την είσπραξη των φόρων!» (ΒΕΛΟΥΧΙ 17/7/32).

Σε μια απ' τις αναβάσεις του εκείνες στα Θεσσαλιώτικα 'Αγραφα, ο Βασιλείου συνάντησε εργάτες, που δούλευαν στο δρόμο, ενώ τους συντάραζε σύγκορμα ο ψηλός πυρετός της ελονοσίας. Σε ερώτησή του, γιατί δεν παίρνουν κινίνο, του απαντούν, ότι κινίνα παίρνουν πολλά, αλλά ο πυρετός δεν πέφτει. Διερωτώμενος, γιατί να συμβαίνει αυτό το περίεργο φαινόμενο, δεδομένου, ότι τότε το κινίνο, ήταν το σοβαρότερο και καλύτερο φάρμακο κατά της ελονοσίας, κάνει καταγγελία για την ακαταλληλότητα του κινίνου στην εφ. της Αθήνας «Ημερήσιος Τύπος». Στο μεταξύ, είχαν γίνει κι άλλες τέτοιες καταγγελίες για να ξεσπάσει σε λίγο, το γνωστό σκάνδαλο της νοθείας του κινίνου, που συντάραξε τότε το Πανελλήνιο.

Αλλ' ο Βασιλείου δεν δημοσιογραφεί μόνο για τα ζητήματα της ιδιαίτερης πατρίδας του. Δημοσιογραφεί με την ίδια ζέση στη Θράκη, όπου βρέθηκε λίγο πριν το '30 και με πιότερο ακόμα ζήλο στην Κρήτη, όπου υπηρετούσε σαν Τραπεζικος υπάλληλος πριν απ' τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και πρωτοστατεί στη δημιουργία Φιλολογικής Στέγης και γίνεται αντιπρόεδρός της. Αξίζει να μνημονεύσουμε εδώ ότι στο Ηράκλειο της Κρήτης πρωτόδειξε την βαθύτερη έφεσή του για την ιστορική έρευνα ανιχνεύοντας τα πλούσια ιστορικά και αρχαιολογικά ευρήματα στο μουσείο Ηρακλείου, της Κνωσού, της Φαιστού. Τις έρευνές του αυτές δημοσίευσε στα 1939 σε έξι (6) συνέχειες στην εφημερίδα της Κρήτης «Ανατολή».

Συνάμα ο Π. Βασιλείου σαν μέλος του ΔΣ του Πανελληνίου Συλλόγου Παλαιών πολεμιστών συνδέει την δημοσιογραφική με την συνδικαλιστική δράση στη διευθέτηση αιτημάτων για λογαριασμό των παλαιών πολεμιστών με τους οποίους συμπάσχει. Δεν έπαψαν όμως, να τον απασχολούν, σαν δημοσιογράφο, κι «ελαφρότερα» θα μπορούσαμε να πούμε θέματα της επικαιρότητας. Στον ελεύθερο άνθρωπο της Αθήνας, στα 1932 λ.χ., δίνει ωραιότατα ρεπορτάζ γύρω από ένα μέντιουμ ....., που έκανε θόρυβο τότε στην Αθήνα, και παίρνει συνεντεύξεις απ' τον ιδρυτή (τέως Πρόεδρο) της εταιρείας Ψυχικών Ερευνών Α. Τανάγρα.

Μάλιστα σαν νέος ο ίδιος δεν άντεξε στον πειρασμό να ρωτήσει κι αυτός το μέντιουμ για την εκλεκτή της καρδιάς του. Και το μέντιουμ σαν άλλη Πυθία του δίνει την (σιβυλλική) απάντηση. «Σ' αγαπάει εσένα πολύ, αλλά θυμάται και τον Μίμη»!

Πλούσιες σε υλικό και χαριτωμένες στην ανάγνωσή τους υπήρξαν οι ανταποκρίσεις του από τα μοναστήρια του Αγ. 'Ορους στην εφημ. «Ταχυδρόμος της Θράκης» (1923), καθώς και συνεχόμενες ανταποκρίσεις του από περιοδείες του στη Στερεά Ελλάδα και Θεσσαλία, ως και στην Ευρυτανία. Επίσης θεωρήθηκαν έξοχες οι περιγραφές του, με ιδιόγραφά του σκίτσα, για τα μοναστήρια των Μετεώρων, που δημοσιεύτηκαν στην εφημ. «Ημερήσιος Τύπος», Αθηνών. Αλλά και σε όποιες άλλες ελληνικές περιοχές έζησε ή πέρασε ο Πάνος Βασιλείου αφήκε έντονα τα ίχνη της πνευματικής παρουσίας και του ενδιαφέροντός του για τη δημιουργία πνευματικής κίνησης. Για την αληθινά άριστη και πολυσέλιδη στην εφημ. Καθημερινή περιγραφή του για την Πάρο, σας διάβασε ευχαριστήριο επιστολή του «Συνδέσμου Παρίων» ο προηγούμενος ομιλητής κι έτσι πήρατε κάποια γεύση της αξίας της ομορφιάς και της έντονης επίδρασης, που είχαν στους Παριανούς και στους αναγνώστες τα δημοσιεύματα του Πάνου Βασιλείου.

β) Το βιβλιοκριτικό του έργο

Στο κριτικό του έργο ο Βασιλείου περικλείνει α) Βιβλία ιστορικού και λαογραφικού περιεχομένου. β) Βιβλία λογοτεχνικά χωρίς ν' αποκλείει και την ποίηση εφ' όσον είναι καταληπτή. γ) Καλές τέχνες (ζωγραφική, γλυπτική, μουσική). Αλλά δεν παύει να θέλγεται, όταν παρουσιάζει και καθαρά επιστημονικά έργα στον κλάδο των κοινωνικών ή θετικών επιστημών.

'Οπως το δημοσιογραφικό έτσι και το κριτικό του έργο φιλοξενείται κυρίως σε ρουμελιώτικα περιοδικά και εφημερίδες. Θάλεγε κανείς, πως θητεύει ευδόκιμα και σε τούτο το είδος του γραπτού λόγου, όπως συνεχόμενα θα διαπιστώσουμε, ο Ρουμελιώτης συγγραφέας.

Σαν παλιός σπουδαστής της Σχολής Καλών Τεχνών, γράφει την πρώτη κριτική του στα 1931 για τον αυτοδίδακτο Ευρυτάνα (Μεγαλοχωρίτη) ζωγράφο Σπύρο Παλιούρα, που έκανε την πρώτη του έκθεση στην αίθουσα «Γωνία» (Πλ. Κολοκοτρώνη). Ακόμη και σήμερα ο Βασιλείου παρουσιάζει με ξεχωριστή χαρά αυτοδίδακτους ζωγράφους, όπως τον Χρ. Καγκαρά από τη Γρανίτσα και τον Φώτη Πανάγο από τη Δομνίστα (Ευρυτανίας) («Φωνή της Ρούμελης», Ιαν.

1970) κ.λπ. Ως κριτικός της τέχνης έγραψε, ανάμεσα σε άλλα, ένα θαυμάσιο άρθρο για την «Αγιογραφική τέχνη και τους ζωγράφους της στην Ευρυτανία» στο περιοδικό «Ζυγός» (Νοέμβρ. 1957), όπου για πρώτη φορά παρουσιάζεται το έργο τριαντατεσσάρων ζωγράφων-αγιογράφων στη Ρούμελη.

Ο οίστρος του τεχνοκρίτου εδώ δείχνει όλο το αξεδίψαστο πάθος και την καλλιτεχνική έφεση του Βασιλείου, που με την πρόωρη διακοπή των σχετικών σπουδών του, δεν κατορθώθηκε να ολοκληρωθούν τα καλλιτεχνικά ιδανικά του, που επεκτείνονταν και στη μουσική (επί ένα χρόνο σπούδασε βιολί στο Ελλην. Ωδείο), ακόμη και στο θέατρο με την τακτική ακρόασή του και μαθημάτων απαγγελίας στη Σχολή Εθνικού Θεάτρου...

Από το 1929, όπως ειπώθηκε, ο Βασιλείου άρχισε να παρουσιάζει και να γράφει κριτική για Ευρυτάνες καλλιτέχνες. Από το 1957 κρατούσε τακτικά τη στήλη «Κριτική του Βιβλίου» στο περ. «Φθιώτις», που εκδόθηκε ως τον Απρίλη του 1960. Συνεχόμενα στην ίδια στήλη στο περ. «Στερεοελλαδίτικη Εστία» και από το 1969 μέχρι σήμερα συνεχίζει την κριτική του βιβλίου στο περιοδικό «Στερεά Ελλάς». Τακτικά και έκτακτα σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά μπορεί να διαβάσει κανείς κριτικές του παρουσιάσεις βιβλίων.

Από το 1964 γράφει στην εφημ. «Ρούμελη» (Αθηνών) τη δεύτερη σελίδα για την «πνευματική ζωή και καλλιτεχνική κίνηση της Ρούμελης». Δεν του ξεφεύγει τίποτε. Χαίρεται και επαινεί κάθε τι που βοηθάει στην πρόοδο και τον εκπολιτισμό του λαού μας.

Ξεκινώντας τη στήλη αυτή έγραψε: «Η χαρά μας αμέτρητη να παρουσιάσουμε και του πιό ασήμαντου και απόμερου Ρουμελιώτικου χωριού την πνευματική κίνηση. Ακόμη και των μαθητών του δημοτικού σχολείου του, αλλά και του καθενός την πνευματική εργασία. Ιδιαίτερα επιθυμούμε νάχουμε κριτική επαφή με τους δασκάλους κάθε Ρουμελιώτικου σχολείου, καθώς και με όλα τα Ρουμελιώτικα Σωματεία που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην ενημέρωση της παρούσης στήλης».

Αλλά ο Πάνος Βασιλείου δεν ενδιαφέρεται μόνο για τη Ρούμελη και την Ευρυτανία. Ενθουσιάζεται, χαίρεται και γράφει για κάθε πνευματική εκδήλωση, που αποβαίνει σε όφελος του λαού μας, αδιάφορο αν είναι πνευματική εκδήλωση στο Βόλο ή στην Κρήτη («Φωνή της Ρούμελης» 1971). Ακόμη γράφοντας κριτική δεν λησμονεί και τους αγαπημένους καλλιτέχνες της πολύπαθης Κύπρου, όπως τον παλιό ζωγράφο Σόλωνα Φραγκουλίδη και ά. («Κόσμος της Ρούμελης», Νοέμβρ. - Δεκέμβρης 1972, π. «Στερεά Ελλάς», Νο 45, 1972, σ. 320).

Μέσα από τις κριτικές παρουσιάσει, που κάμνει ο Π. Βασιλείου συγχαίρει και επιχαίρει για τις ιστορικές αναδιφήσεις, που συντελούν στην οικοδόμηση της ιστορίας ενός τόπου. Επιβραβεύει ερευνητικές προσπάθειες, αλλά και επιτιμά όσες φορές ή ακολουθούμενη δεοντολογία δεν την βρίσκει σύμφωνο ή παραβιάζονται οι κανόνες σωστής βιβλιογράφησης. Δεν παύει να κάνει υποδείξεις με στοργή και αληθινό ενδιαφέρον στους νέους ερευνητές. Στο βιβλιοκριτικό έργο του παρελαύνει μια πλούσια ρουμελιώτικη βιβλιογραφία. Γιατί ο Πάνος Βασιλείου αντί για μια απλή παρουσίαση προβαίνει, όχι λίγες φορές, σε εμπεριστατωμένη ανάλυση και χαίρεται με την ακρίβεια, όπου υπάρχει, των βιβλιογραφικών παραπομπών, και με την άψογη σύνθεση και παρουσίαση της ουσίας της κρινόμενης ύλης.

Η βιβλιοκρισία του Πάνου Βασιλείου έχει τη δική της σφραγίδα, τη δική της ιδιόρρυθμη εκφραστικότητα, αναλυτική τεχνική και τα σαφή συμπεράσματά του που μπορεί, να ικανοποιούν τους αναγνώστες, όμως, όχι πάντοτε και τους κρινόμενους. Προσπαθεί να είναι αντικειμενικός και κατά το ανθρωπίνως δυνατό, δίκαιος. Αλλά εκτός της βιβλιοκρισίας ασχολήθηκε, όπως αναφέρουμε, όχι λίγες φορές και με θέματα καλλιτεχνικά.

Χαίρεται ιδιαίτερα με τα δημοσιεύματα νέων ερευνητών, που βαδίζουν το δικό του κακοτράχαλο δρόμο της ιστορικής έρευνας. Γράφει ο ίδιος σε μια κριτική:

«Χαίρομαι εγκάρδια, όταν φτάνουν ως τη γερασμένη ταπεινότητά μου αξιόλογες σε μορφή και περιεχόμενο εργασίες τέκνων της Ρούμελης... Απολαμβάνει κανείς με χαρούμενη ικανοποίηση και με όλη του τη στοργή το διάβασμα των έργων αυτών, πολύ περισσότερο, όταν στο τέλος φτάνει στη διαπίστωση πως οι δημιουργοί των μας έδωσαν έργα από ανθρώπους για

ανθρώπους, κι όχι αφηρημένο ναρκισσισμό». («Στερεά Ελλάς», Δεκ. 1975, σ. 46). Μα πάνω απ' όλα οι παρουσιάσεις των βιβλίων γίνονται γι' αυτόν η αφορμή, το προπύργιο απ' όπου θα σαλπίσει το προσκλητήριο στους αρμοδίους, στους συναδέλφους, στους δασκάλους, στον κάθε Ρουμελιώτη, στον κάθε 'Ελληνα: Για την άμεση μέριμνά τους, όπως συγκεντρώνουν από κάθε σχετική πηγή, παραδοσιακή ή άλλη, αν τούτο τους είναι δυνατό, το ιστορικό και λαογραφικό υλικό των χωριών τους ή και άλλης περιοχής. Για την ανακάλυψη και διαφύλαξη κάθε αρχαιολογικού προχριστιανικού και μεταχριστιανικού μνημείου και υλικού. Γιατί, αλλοιώτικα και δικαιολογημένα εκφράζει το φόβο, ότι με το θάνατο των γερόντων και την κατά το πλείστον, αδιαφορία των νέων και της Πολιτείας, πλούσιο και πολύτιμο ιστορικολαογραφικό και αρχαιολογικό υλικό θα χαθεί, θα λησμονηθεί.

γ. Ανθρώπινα ιδανικά.

Αν στο δημοσιογραφικό του έργο ο Πάνος Βασιλείου ξεσκέπασε την ανέχεια και την ανάγκη για συναντίληψη προς τον ανήμπορο άνθρωπο των χωριών της Ευρυτανίας και της Ρούμελης, στο βιβλιοκριτικό του έργο δίνει το κήρυγμά του, όπως ειπώθηκε, οδηγίες γεμάτες ιεραποστολική θέρμη για την έρευνα, που προπαντός οδηγεί στην εθνική μας αυτογνωσία. Επαινεί ακόμη και προσπάθειες ευγενικών εμπνεύσεων, αλλά δεν χαρίζεται σε περιπτώσεις αερολογιών, πεζών ή ποιητικών και ανούσιων εκτός πραγματικότητας κατασκευασμάτων. Γύρω απ' αυτούς τους δύο πόλους κινείται ο Πάνος Βασιλείου.

'Οπως το έργο κάθε ακέραιου πνευματικού ανθρώπου, έτσι και το κριτικό έργο του διακρίνεται από συνέπεια στα δύο αυτά ιδανικά του: Τον άνθρωπο και την έρευνα συνυφασμένα με την αλήθεια και την ομορφιά. Αυτά τα μηνύματα, θάλεγε κανείς, διαχέουν όλες τις εκφάνσεις του έργου του, σαν να λειτουργεί εδώ ο νόμος των συγκοινωνούντων δοχείων. Και τα δύο μαζί συνθέτουν, θα λέγαμε, το ιδεολογικό ή σωστότερα το κοινωνικό πιστεύω του και συνυπάρχουν στην όποια πνευματική ή ειδικότερα κοινωνική προσφορά του.

Αυτό διαβλέπει ο καθηγητής Eugene Strobele από τη Στουτγάρδη, όταν, κρίνοντας τη μελέτη του Πάνου Βασιλείου «Ευγένιος Γιαννούλης ο Αιτωλός...» γράφει: «Διαβάζοντας το βιβλίο σας αισθάνομαι ότι είσθε ένας φλογερός πατριώτης και μάλιστα άνθρωπος που ενδιαφέρεται για την επίλυση των κοινωνικών ζητημάτων». (Επιστολή του από τον Δεκέμβρη του 1957).

'Ομως στα κοινωνικά θέματα ανήκει και ο πόλεμος. 'Ετσι, στο δημοσιογραφικό τομέα, μέσω του οποίου διοχέτευε τις επιδιώξεις του για τη βελτίωση των όρων διαβίωσης των συμπολιτών του και γενικότερα των ορεσίβιων Ελλήνων, θα πρέπει να προσθέσουμε και την ευρύτερη ενασχόλησή του στα παγκόσμια θέματα. Και σαν τέτοια, βασικά θα πρέπει ν' αναφέρουμε τις παραβιάσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

δ. Επίλογος

'Οπως το έργο κάθε ακέραιου πνευματικού ανθρώπου έτσι και το πολυδιάστατο έργο του Π. Βασιλείου διακρίνεται από τη συνέπεια στην επιστημονική έρευνα και αλήθεια αλλά και την ανθρωποκεντρική του εμβέλεια που σκοπεύει στην εξυπηρέτηση του συνανθρώπου.

Τόσο για την κοινωνική συναντίληψη όσο και το πάθος του για την έρευνα ο Π. Βασιλείου, κατά γενική ομολογία, υπήρξε υποδειγματικός, αληθινά «δάσκαλος». Και τα δύο τα δίδαξε με παραδειγματική αφοσίωση, ευσυνειδησία και αυταπάρνηση.

'Ομως το αξιοσημείωτο είναι, ότι ο Βασιλείου κι εδώ εξετέλεσε το καθήκον του όντας πιστός προς τα ανθρωπιστικά ιδανικά του.

Αυτόν τον ακούραστο πνευματικό ηγέτη τιμούμε και συγχαίρουμε απόψε. Και κλείνοντας την ομιλία μας τούτη του ευχόμαστε ολόψυχα να συνεχίσει το πολύπλευρο παραγωγικό, πολιτιστικό και δημιουργικό του έργο, στο οποίο την μεν κριτική χρησιμοποίησε για την αξιολόγηση και βελτίωση της πνευματικής μας παραγωγής, την δε δημοσιογραφία, όχι απλώς για να γράφει, αλλά με μοναδική σκοπιμότητα για να εξυπηρετήσει τους συνανθρώπους του και κυρίως για να καλυτερεύσει τη ζωή των πληθυσμών της υπαίθρου μας.

Σας ευχαριστώ που με ακούσατε».

Απ' όσα θυμάμαι

Γράφει ο Σταύρος Γεωργούλης

Πολύς λόγος έγινε και όπως πάμε θα εξακολουθήσει να γίνεται ακόμα για τις Βρετανικές αγελάδες τις τρελές. Και μια που η τρέλα δεν πάει στα βουνά βρήκε καλό καταφύγιο στις αγελάδες της Μεγάλης Βρετανίας. Γιατί όπως και να το κάνωμε εγγλέζικο πράμα είναι και προτιμιέται από τ' άλλα σα γνήσιο μια και ανατρέφονται όχι σε σταυλαχούρια σαν τις δικές μας, αλλά στις εγγλέζικες γελαδοαυλές σαν γαλαζοαίματες. Ακόμα και τον τίτλο της γελαδολαίδης θα μπορούσε να φέρουν που να δικαιολογεί και τα σημερινά τους γελαδοσκάνδαλα. 'Οσο για τα δαμάλια αυτά φέρουν δικαιωματικά τον τίτλο του Σερ και στοόνομά τους ακόμα καθότι... Σερνικά.

Μπορεί ακόμα να ρεκλαμάρονται και σαν προμηθευτές της Βασιλικής Αυλής αλλά και της Γαλλικής αν υπήρχε ύστερα από το τραπέζωμα που έγινε στο Γάλλο Πρόεδρο που έφαγε και έχει ακόμα να το λέει.

Κι αυτά βέβαια συμβαίνουν στην Αγγλία, και το σταματάω εδώ να μην γίνω αιτία για κανένα διπλωματικό επεισόδιο, ενώ στην Ελλάδα σε ανάλογη περίπτωση εμείς τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι σπεύσαμε να θάψουμε στις χωματερές χιλιάδες κοτόπουλα και μάλιστα στη βιασύνη μας τα θάψαμε και ζωντανά. Και σ' άλλες δόσεις σφάξαμε και σφάζουμε σε νύχτες Αγίου Βαρθολομαίου χιλιάδες γιδοπρόβατα στον 'Εβρο για να μη μολυνθεί το περιβάλλον.

Και μια που ο λόγος για αγελάδες αλλά και μια που οι γελάδες στα μέρη μας είναι είδος εν... ανεπαρκεία και πάει να εκλείψη και τα παιδιά θα νομίζουν ότι για το γάλα δεν αρμέγουμε γελάδες αλλά το... Νουνού και ότι τα βοοειδή είναι κάτι σαν άγρια θηρία ας πούμε κάτι σαν το ρινόκερω που μοιάζουν και στα κέρατα. Θεωρώ υποχρέωσή μου να αποτίσω φόρο τιμής στις παλιές γελάδες τις προπολεμικές που σταθήκανε κολώνες στη ζωή του χωριού μας και συντελέσανε σε μεγάλο μέρος να σταθούμε στα πόδια μας με το γάλα τα μοσχάρια τους και το όργωμα και σπάρσιμο των χωραφιών στα δύσκολα χρόνια της κατοχής και της φτώχειας. Αμαν να βάλω τελεία, να πάρω ανάσα και να συνεχίσω.

Τα προσόντα μιας γελάδας κείνο τον καιρό ήτανε να κάνουν χωράφι και να δίνουν το γάλα χωρίς να βυζαίνει το μοσχάρι. Το όνομά τους ήτανε συνήθως η Μαυρέλω ή Κοκκίνω ή Τρυγώνω και ανάλογα με την προσφορά τους ήτανε και η περιποίησή τους από το νοικοκύρη στο πάχνιασμα.

Το καλοκαίρι όσες δεν είχανε γάλα τις βγάζανε στο βοϊδολείβαδο και στο γελαδόγρεκο τις άλλες δε τις γαλάριες τις κρατούσανε στο χωριό και τις βγάζανε για βοσκή με την αράδα. Λίγο δύσκολη η δουλειά του τσοπάνη και μάλιστα όταν τις τσιμπούσε η στρέγκλα και πέρνανε δρόμο και άντε να τις πιάσεις. 'Ολο το χρόνο το κοπάδι, ή όπως το λέγανε τότε το «Β'κολιό» το τσοπάνευε ειδικός τσοπάνης ο «Γελαδάρης» και σαν τέτοιος διακρίθηκε επί σειράν ετών ο Κατής και παλιότερα ο Κατσιβέλης.

Αυτά διά την ιστορίαν. Στο ζήτημα της αναπαραγωγής το βασικό ρόλο όπως ήταν επόμενο έπαιζε το δαμάλι που τρεφότανε ειδικά γι' αυτή τη δουλειά σε κάθε χωριό ή και στα διπλανά χωριά. Εκεί έπρεπε να οδηγηθή η γελάδα... που ζητούσε να την... παραστήσουν. Μ' αυτό το επίθετο ήταν γνωστή η... παντρειά. Και μια που φτάσαμε ως εκεί δεν αντέχω στον πειρασμό να μην αναφερθώ διά το ...ευτράπελον που λέμε και σ' ένα ανέκδοτο που κυκλοφορεί χωρίς γνωστή πατρότητα σχετικά μ' αυτό το πάντρεμα. 'Ηταν που λέτε στο χωριό όπως το λέει η ιστορία μόνη μια γιαγιά νοικοκυρά που είχε και μια γελάδα που έπρεπε να πάει στο δαμάλι. Δαμάλι όπως υπήρχε στο διπλανό χωριό και η γιαγιά που δεν είχε άλλον στο σπίτι παρακάλεσε ένα ανιψιό της να τη βοηθήση. Εκείνος όμως γνώστης των νέων μεθόδων της επιστήμης εξήγησε στη γιαγιά ότι θα φέρει τον Ειδικό Γεωπόνο το Σπερματεγχύτη, αν συγκράτησα καλά το όνομά του που με μια ένεση θα τελείωνε επί τόπου τη δουλειά. Η γιαγιά παρ' όλο που είχε τις αντιρήσεις της για τη νέα μέθοδο και τα αποτελέσματά της δέχτηκε γιατί δε μπορούσε να κάνει κι αλλιώς και περίμενε το Γεωπόνο που ήρθε το βραδάκι. Κι έτσι με μισή καρδιά τον οδήγησε στο αχούρι για το... γάμο. Και κει στην αχρόπορτα απ' όξω του έδωσε στο χέρι την τενεκεδένια λάμπα που κάπνιζε και του είπε: «Πάρε τη λάμπα για να βλέπεις και πίσω από την πόρτα είναι δυό καρφιά. Στο ένα να κρεμάσης τη λάμπα και στο άλλο να κρεμάσης το... παντελόνι σου και όταν τελειώσης ανέβα να σου δώσω τον κόπο σου και να σου φκιάσω και καφέ».

(Συνέχεια στη σελ. 38)

ΓΑΜΟΣ

Την Κυριακή 2 Ιουνίου 1996 στον Καθεδρικό Ιερό Ναό της Θεού Σοφίας Θεσσαλονίκης έγινε ο γάμος του Βαγγέλη Κωστόπουλου, πολιτικού μηχανικού, γιού του Μιχάλη και της Ελένης Κωστοπούλου μετά της δεσποινίδας Αγγέλας Παπαδοπούλου, καθηγήτριας Αγγλικής, κόρης του Θεοδώρου και της Θεοφανής Παπαδοπούλου.

Παράνυμφοι ήταν η Βιβή και η Εφη Γώγου. Στην γαμήλιο τελετή παραβρέθηκαν συγγενείς, φίλοι και Μικροχωρίτες της Θεσσαλονίκης.

Η «Αδελφότητα Μικροχωριτών» και τα ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ στο όμορφο και ταιριαστό ζευγάρι τους εύχονται χαρούμενη και ευτυχισμένη ζωή.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Βαγγέλη Ζορμπά, Συν/χου εκπ/κού

Δυό χιλιάδες χρόνια πέρασαν από τότε. Από τότε που μαύρη καταχνιά πλάκωνε τις ψυχές όλων των λαών της γης. Από τότε που η σκλαβιά ήταν μάυρη και μαύρα τα μαντάτα για όλο τον κόσμο.

Ολοι οι λαοί την εποχή εκείνη ήταν ειδωλολάτρες, εκτός από τους Ιουδαίους που λάτρευαν τον αληθινό Θεό και περίμεναν τον Μεσσία δηλαδή τον Χριστό.

Οι ειδωλολάτρες θεωρούσαν σαν αρετή των ανθρώπων να είναι καλοί πολίτες και καλοί στρατιώτες. Οι μεγάλες αρετές-αγάπη και ισότητα- δεν εφαρμόζοταν. Γι αυτό ο κόσμος βρίσκονταν σε μεγάλη αθλιότητα.

Οι φτωχοί και οι αδύνατοι, όχι μόνο δεν εύρισκαν καμμιά βοήθεια, αλλά και ήσαν δούλοι των πλουσίων και πουλιώνταν στις αγορές όπως και τα ζώα.

Οι γυναίκες ήταν δούλες στους άντρες. Οι άνθρωποι παρακολουθούσαν με ευχαρίστηση τις θηριομαχίες στους ιππόδρομους όπου χύνονταν άφθονο το ανθρώπινο αίμα.

Ολη η ανθρωπότητα στέναζε, έβραζε, χούχλαζε. Η αθλιότητα αυτή από το ένα μέρος και από το άλλο του Σωκράτη είχαν κλονίσει την πίστη των ανθρώπων προς τις ειδωλολατρικές θρησκείες.

Η κατάσταση που επικρατούσε εκείνη την εποχή ήταν τρομακτική, ήταν απελπιστική. Εμοιαζε με την ξερή θημωνιά που χρειάζονταν μιά τόση δα σπίθα για να ανάψει και να φουντώσει.

Και η σπίθα δόθηκε.

Την εποχή εκείνη της κατάπτωσης και της απελπισίας των ανθρώπων γεννήθηκε στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας ο Σωτήρας του κόσμου, ο Κύριος Ημών Ιησούς Χριστός, ο ιδρυτής της νέας θρησκείας που ονομάστηκε χριστιανική ή Χριστιανισμός.

Η γέννηση του Χριστού -τα Χριστούγεννα- είναι η γιορτή του φωτός. Την ημέρα αυτή όταν ήρθε το πλήρωμα του χρόνου αποκαλύφτηκε η αγάπη του Θεού προς τον κόσμο.

Το τι έγινε το βράδυ εκείνο μέσα στο φτωχό σταύλο δεν έχει όμοιό του στην ιστορία του κόσμου. Είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο. Το βράδυ εκείνο σημειώθηκε το μέγα γεγονός. Ελαβε χώρα το μέγα θαύμα.

Ο αιώνιος και άπειρος Θεός από αγάπη προς τον άνθρωπο έλαβε σάρκα και οστά, έγινε άνθρωπος. «Πνεύμα άγιον επελεύσεται επι Σε και δύναμις Υψίστου επισκιάσει Σε...» λέγει ο άγγελος Γαβριήλ στη Μαριάμ.

Ο Θεός που είναι πνεύμα και αγάπη και Λόγος, ο πάνω από τον άνθρωπο Λόγος διασκόρπισε το πνεύμα του και πήρε σάρκα και οστά για να δώσει τη δυνατότητα στον άνθρωπο να σωθεί για την ενανθρώπιση του ίδιου του Θεού. «Και ο Λόγος σάρξ εγένετο και εσκήνωσεν εν ημίν και θεασάμεθα την δόξαν Αυτού».

Τώρα, μέσα στην ιστορία και τη χρονικότητα μπαίνει η αιωνιότητα. Ο χρόνος λογικά δεν είχε ούτε αρχή ούτε τέλος. Επρεπε να 'ρθει στον κόσμο ο Κύριος Ημών Ιησούς Χριστός για να αποχτήσει αρχή και τέλος «Εγώ ειμί το Α και το Ω, ο πρώτος και ο έσχατος, η αρχή και το τέλος».

Ο χρόνος με την παρουσία Αυτή διασπάστηκε και διχάστηκε. Κυλάει τώρα γύρω από ένα κεντρικό και αιώνιο σημείο. Το σημείο αυτό είναι η παρουσία του Θεού μέσα στη φύση και την Ιστορία. Είναι το μυστήριο της ενανθρώπισης.

Με αυτή την παρουσία όλα τα πράγματα απόχτησαν νόημα και σκοπό, απόχτησαν αξία. Γιατί μέσα στην Ιστορία υπάρχει πλέον η αιώνια και απόλυτη αξία, ο άνθρωπος.

Η φθαρτότητα και η εναλλαγή των μορφών και αντιθέσεων της ιστορίας διαποτίστηκε από άφθαρτο και το άχρονο. Ετσι ο χρόνος επληρώθη. Επληρώθη, δηλαδή αποκαλύφτηκε και το ξεπεσμένο των ανθρωπίνων πραγμάτων. Και επειδή αποκαλύφτηκε και υπάρχει

το απόλυτο γεγονός, η απόλυτη παρουσία στον κόσμο, γι αυτό ακριβώς διασώζονται και αποκτούν νόημα και σημασία και τα φθαρτά και σχετικά πράγματα του κόσμου τούτου.

Η σχετικότητα και η φθαρτότητα της ιστορίας δε μπορεί να διασωθεί και να δικαιωθεί, αν δε θεμελιωθεί στην υπέρτατη αξία που αποτελεί η Θεανδρική υπόσταση του Σωτήρα Χριστού.

Από το βράδυ εκείνο που γεννήθηκε ο λυτρωτής του κόσμου, από την παρουσία αυτή, η ιστορία έχει μέσα της την αιωνιότητα, και η ανθρωπότητα το αιώνιο μέτρο της. Ολα τα γεγονότα της ιστορίας και όλες οι πράξεις μας θεμελιώνονται, αξιολογούνται και μετριώνται με τα ηθικά μέτρα και κριτήρια που μας έδωσε ο Χριστιανισμός.

Πριν έρθει στον κόσμο ο Χριστός δε γνωρίζαμε ποιά είναι η σωστή, η τέλεια συμπεριφορά και διαγωγή του ανθρώπου στα μεγάλα θέματα της ζωής.

Τα κηρύγματα της νέας θρησκείας που τα διέδωσαν στον κόσμο οι απόστολοί του, έφεραν στους ανθρώπους παρηγοριά κι ελπίδα. Επί πλέον η νέα θρησκεία διδάσκει τη ζωή και μετά θάνατον, όπου οι μεν δίκαιοι θα αμειφθούν, οι δε άδικοι θα τιμωρηθούν από το Θεό.

Οι άνθρωπου και προπάντων οι δούλοι και οι φτωχοί άκουσαν με χαρά και συγκίνηση τη χριστιανική διδασκαλία. Την έκαμαν κτήμα τους, την έκαμαν σκοπό τους. Την έκαμαν Θεό τους. Την υλοποίησαν. Ηταν όλοι ενωμένοι και αγαπιώνταν σαν αδέρφια. Το πρώτο δείγμα της αγάπης μεταξύ τους ήταν η φιλανθρωπία. Με την αλλαγή αυτή οι χριστιανοί ξεχώρισζαν από τους ειδωλολάτρες και τους Ιουδαίους.

Ο Σωκράτης, ήπιε ήρεμος, αλλά και με κάποια υπεροψία ή τουλάχιστον αδιαφορία για τον άνθρωπο το κώνειο, υπακούοντας στους νόμους της πολιτείας. Ο Χριστός όμως πάνω στο Σταυρό πονούσε και αγωνιούσε από αγάπη για τον άνθρωπο υπακούοντας στο νόημα της Θείας Του αποστολής.

Ο Σωκράτης εξέφραζε το σχετικό άνθρωπο. Ο Ιησούς τον απόλυτο και τον τέλειο. Από τότε η ανθρωπότητα και ο κάθε άνθρωπος ξεχωριστά οφείλει να συγχρονίσει τη διαγωγή του σύμφωνα με το αιώνιο πρότυπο που αποτελεί η ζωή και ο Λόγος του Χριστού.

Κι έτσι η νύχτα της Βηθλεέμ έγινε η ημέρα της ανθρωπότητας, κοντά σ' ένα σπήλαιο που έγινε το γραφικό λίκνο του Θεού, κάποια φωτοθύελλα από τα σκοτεινά ύψη πρόβαλε και αγκάλιασε όλη την πλάση. Το βράδυ εκείνο αποκαλύφτηκε η αγάπη του Θεού. «Ούτω γαρ ηγάπησεν ο Θεός τον κοσμον, ώστε τον υιόν Αυτού τον μονογενή έδωκεν....» Η αγάπη αυτή του Θεού αποκαλύφτηκε με τον τρόπο που θα μπορούσε να κατανοηθεί από ποιμένες και παιδιά. Και μήπως απέναντι του απείρου και της αιωνιότητας, είμαστε ανώτεροι από ποιμένες και παιδιά; Και προς τους σοφούς του κόσμου τούτου όταν μιλάει η αιωνιότητα πρέπει να μιλάει στη γλώσσα τους για να μη φοβηθούν. Από τους πρώτους είδαν το φως, οι αθώες ψυχές των ποιμένων που άγρυπνες παρακολουθούσαν την τύχη του ποιμνίου τους.

Και αντήχησε τότε από τα βάθη του ουρανού, ο ύμνος. Ο Ευαγγελιστής Λουκάς, γιατρός και καλλιτέχνης ταυτόχρονα μας διέδωσε το κείμενο του Ευαγγελικού ύμνου. Και οι χριστιανοί αιώνες επαναλαμβάνουν το κείμενο αυτό. «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία».

Ωστε δεν έχει μόνο σκοτάδι και απελπισία το σύμπαν. Υπάρχει και ελπίδα που διαλύει τα πυκνά σύννεφα της απιστίας. Δεν είμαστε εντελώς μόνοι, υπάρχει η αγάπη του Θεού. Τα Χριστούγεννα είναι η πιο χαρμόσυνη απ' όλες τις χριστιανικές γιορτές. Δε χρειάζεται τίποτα άλλο από το να θέλουμε να βλέπουμε φως και ας λέει καθένας ό,τι θέλει για το φως. Οι λέξεις δεν είναι το ουσιώδες αλλά η εσωτερική εντύπωση, ότι στο σύμπαν υπάρχει φως που κάνει τη ζωή μας φωτεινή. Κάτω από αυτό το πνεύμα αντιλαμβανόμαστε το χριστουγεννιάτικο τραγούδι:

Να το φως το αιώνιο φέγγει,
στο σκοτάδι βαθειά της νυκτός,
δίνει στον κόσμο νέα λάμψη και μας κάνει
παιδιά του φωτός.

ΟΙ ΑΚΡΑΙΟΙ ΦΡΟΥΡΟΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

7. Η Παναγιά

Γράφει ο Μένιος Κουτσούκης

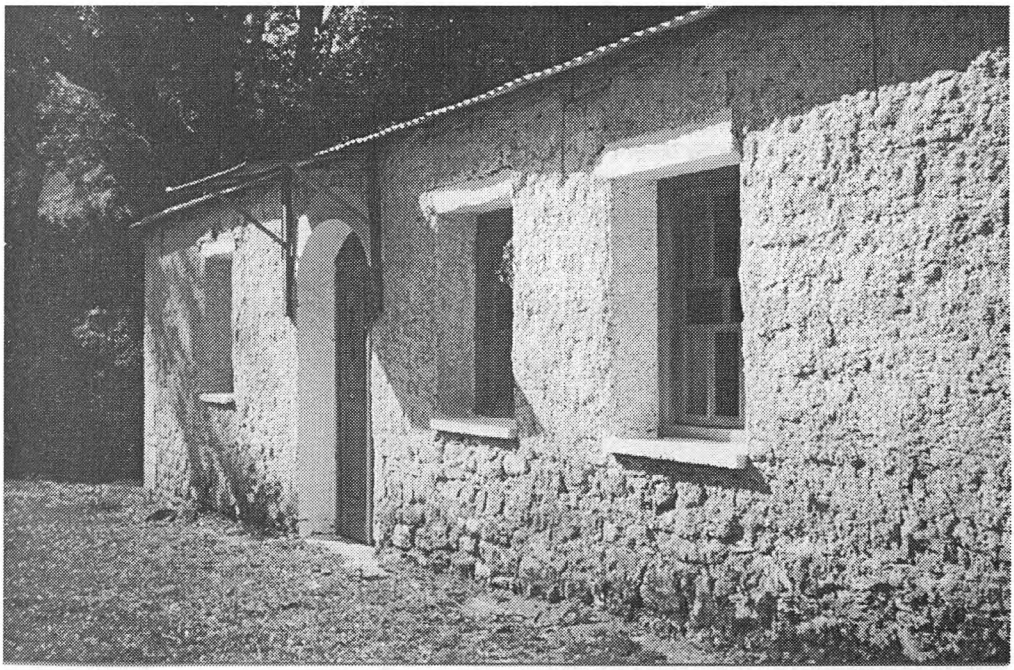

Το επιβλητικό εκκλησάκι της Παναγιάς πνιγμένο μέσα στα πανύψηλα δέντρα.

Τοποθεσία

Λιτή και χαμηλόσκεπη η εκκλησία της Παναϊάς (Κοίμηση της Θεοτόκου) βρίσκεται σ' ένα βαθύσκιωτο πλάτεμα της ομώνυμης τοποθεσίας, που περιβάλλεται από ψηλόκορμα δένδρα, έλατα, βελανιδιές κ.ά. Αυτά όλα την περιβάλλουν προστατευτικά ενώ με τις φυλλωσιές τους δημιουργούν μιά ειδυλλιακή ατμόσφαιρα με εξαίρετη θέα προς το παλαιό χωριό, ιδιαίτερα τον 15Αύγουστο που γιορτάζει.

Αν και κατά καιρούς έχει επισκευασθεί δεν φαίνεται, ωστόσο, να έχει υποστεί κάποια ριζική ανακαίνιση. Παραμένει γι' αυτό ένα είδος φτωχού συγγενή σε αντίθεση με τις άλλες γειτονικές εκκλησιές των Αγ. Αποστόλων, τον Αη-Νικόλα κλπ. που έχουν κάποιους παλαιούς ή νέους κτήτορες που ανελλιπώς τις φροντίζουν. Επίσης ενώ οι γύρω εκκλησιές δεσπόζουν με το ύψος και την πελεκητή πέτρα, τούτη είναι χαμηλή με άτεχνη πέτρα που σκεπάζεται από ασβεστοκονίαμα σε πολλά σημεία. Δυστυχώς δεν μπορέσαμε να εντοπίσουμε κάποια κτητορική πλάκα, ώστε να πληροφορηθούμε για τον χρόνο ανέγερσης και τους πιθανούς κτήτορες. Το σχήμα της είναι ορθογώνιο και έχει δύο πόρτες - παλαιότερα συνήθιζαν από την μια να μπαίνουν οι άνδρες (ανατολική) και από την άλλη οι γυναίκες - καθώς και τρία (3) χρωματιστά παράθυρα.

Εσωτερικό

Από τις πιο σημαντικές εικόνες διακρίνουμε: Στο Τέμπλο αριστερά, 1) Μήτηρ Θεού, «Αφιέρωμα Κων/νου Ν. Δερματά και Αθαν. Ζαχαροπούλου 1889», 2) Η Κυρία των Αγγέλων. Είναι παλαιά, που διατηρεί τα ζωηρά της χρώματα. Δεξιά, 1) Ο Ων (ΙΣΧΣ) «Αφιέρωμα Κων/νου Ν. Δερματά και Αθ. Ζαχαροπούλου, 1889» 2) Ιωάννης ο Πρόδρομος. Στην Ωραία Πύλη υπάρχει η υποβλητική μορφή του Ιησού στον κήπο της Γεσθημανή γονατισμένου να προσεύχεται. Πρέπει να είναι αυτή που έφεραν μάλλον από την Μεταμόρφωση μετά την ανακαίνισή της (1967). Στο αριστερό μέρος του κυρίως ναού βρίσκεται παλαιά, εφθαρμένη κάπως,

εικόνα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, που περιβάλλεται από χορεία αγγέλων με τον Ι.Χ. στο μέσον. Στον ίδιο χώρο κοντά στο ψαλτήρι είναι η εικόνα του Αγ. Νικολάου «δαπάνη Χαρ. Πολύζου, Αν. Β. Κακούρης εποίησεν, εν έτει 1890» σε μουσαμά αλλά αρκετά μεγάλη. Επίσης ένα φορητό κηροστάσιο (μανάλι). Πάνω από τις εικόνες του Τέμπλου κρέμονται ισάριθμα καντήλια (5) χρώματος ασημί.

Μέσα στο Ιερό υπάρχουν διάφορες άλλες εικόνες μικρότερες κρεμασμένες στον τοίχο. Ξεχωρίζει μιά του Αη-Νικόλα καθώς κι ένα καντήλι που φέγγει στην κεντρική κόγχη του Ιερού και πάνω από την Αγ. Τράπεζα, που σ'αντίθεση με τις άλλες εκκλησιές, εδώ είναι στρογγυλού σχήματος.

μη πλημμυρίζουν την μικρή εκκλησιά και τον γύρω ειδυλλιακό χώρο.

Για τον Αη-Νικόλα (συμπλήρωση - διόρθωση)

Στο προηγούμενο σημείωμα αρ. 6, για τον Αη-Νικόλα, δεν συμπεριλάβαμε την παρακάτω πληροφόρηση, που είχε την καλωσύνη να μας δώσει η κ. Ιωάννα Κεράνη-Μπαμπανικολού:

Στην αρχή του κυρίως ναού υπάρχει προσκυνηματική εικόνα του Αγ. Νικολάου. Είναι εικόνα βυζαντινής τεχνοτροπίας φιλοτεχνημένη από Αγιορείτη μοναχό και είναι αφιερωμένη εις μνήμην Νικολάου Α. Κεράνη από την οικογένειά του (1994).

Διορθώνουμε, επίσης, ότι το καμπανάκι του Αη-Νικόλα δεν κρέμεται από δένδρο όπως παλιά, αλλά είναι ακριβώς πάνω από την είσοδο της

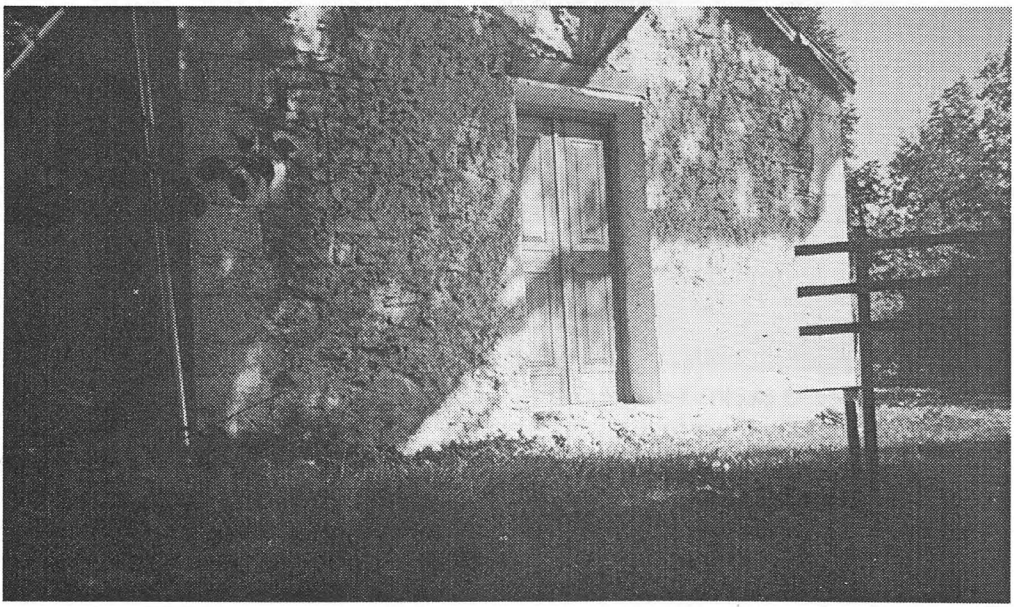

Η αριστερή είσοδος του Ιερού φυλάσσεται από τον «Αρχάγγελο Μιχαήλ τον Ταξιάρχη» ενώ η δεξιά είναι χωρίς εικόνα. Η πρώτη καταγραφή των εικόνων έγινε στην δεκαετία του 1960 και υπάρχει στο βιβλίο Κλ. Κουτσούκη «Το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας. Ιστορική Λαογραφική έρευνα» Αθήνα 1969.

Στον περίβολο της εκκλησιάς πρόσφατα στήθηκαν τρία (3) μεταλλικά καθίσματα που είναι «Δωρεά Μαργαρίτας Κεράνη εις μνήμην συζύγου της Νικολάου». Ενα μικρό καμπανάκι που είναι κρεμασμένο σε μεταλλικό στήριγμα, σημαίνει χαρμόσυνα κάθε χρόνο στις 14 και 15 Αυγούστου, οπότε ολόκληρο το χωριό, ξενητεμένοι και εκκλησιάς σε μια ειδικά φτιαγμένη πέτρινη υποδοχή.

Σημείωση:

Με την ευκαιρία αυτή θα πρέπει να επισημάνουμε, ότι η προσπέλαση προς την εκκλησία της Παναϊάς είναι δύσκολη από το δημόσιο δρόμο απ' όπου κατεβαίνουν πολλοί. Για το λόγο αυτό τόσο η Κοινότητα όσο και η Αδελφότητα σε συνεργασία με τον εφημέριο π. Νικόλαο θα πρέπει να προβούν σε διευθέτηση-οριοθέτηση του δρόμου και διευκόλυνση των προσκυνητών να φτάνουν όποτε θελήσουν χωρίς προβλήματα στην διαδρομή προς το ειδυλλιακό εκκλησάκι της Παναϊάς όποτε θελήσουν.

Στο Καφενείο του Χωριού

Γράφει ο Χρήστος Γιαννακόπουλος

Παρακολουθώντας μια συζήτηση χωριανών κατάλαβα τι τραβούσαν οι μετανάστες στην Αμερική χωρίς να γνωρίζουν ούτε μια λέξη αμερικάνικα, τον πρώτο καιρό που φτάναν εκεί.

Ο Γ., εργατικός, γερός και πανέξυπνος, μετανάστευσε κι αυτός και σιγά-σιγά τα κατάφερε κι άνοιξε ένα φαγάδικο. Από γλώσσα όμως εντελώς αδιάβαστος. Κάποια μέρα πρωί-πρωί μπήκε στο μαγειρείο ένας Αμερικάνος και κάτι του έλεγε. Ο Γ. δεν κατάλαβε τίποτα, αλλά άρπαξε το αυτί του μια λέξη περίπου -Σάλοτ-. Αυτό είναι, σκέφτηκε ο Γ. Σαλάτα θέλει. Πάει λοιπόν στην κουζίνα και τού φτιάχνει μια σαλατάρα με ντομάτες, αγγούρια και κρεμμύδια και τη σερβίρει στον Αμερικάνο.

Ο άνθρωπος έβαλε τις φωνές και διαμαρτυρόταν. Ο Γ. επέμενε. «Την παρήγγειλες και θα τη φας κερατά, και θα την πληρώσεις». Ο Γ. τα 'λεγε στα ελληνικά ο Αμερικάνος στα Αμερικάνικα και ο καβγάς άναψε. Ευτυχώς ήρθε στο μαγέρικο εκείνη τη στιγμή η κόρη του Γ. η οποία μιλούσε άπταιστα τα εγγλέζικα και έμαθε ότι ο Αμερικάνος ρώτησε τον πατέρα της ποιός δρόμος οδηγεί προς την πόλη ΣΑΡΛΟΤ και αυτός του πήγε σαλάτα.

Τέλειωσε ο καβγάς και λέει η κόρη στον πατέρα της: «Μάθε και λίγα αμερικάνικα βρε πατέρα», η απάντηση του Γ. ήταν:

«Παιδί μου, εγώ δεν ήρθα στην Αμερική να μάθω γράμματα. 'Ηρθα να τους πάρω τα λεφτά, και να φύγω πάλι για το χωριό μας!»

****

Δυό ομογενείς που επέστρεψαν από την Αμερική στο χωριό, πιάσανε κουβέντα και πετούσαν και καμιά αμερικάνικη λέξη, λέει λοιπόν ο Β. στον Τ.

«Δε μ' λες ορέ συ π' έμαθες τα Αμερικάνικα πως λένε το καλάϊ;»

Ο Τ. χωρίς να χάσει δευτερόλεπτο γύρισε τα έξυπνα μάτια του δεξιά-αριστερά και του απαντάει:

«Ιγώ δεν ξέρω πως λένει το καλάϊ, αλλά πες μ' ισύ πως λένε του κιάφ.»

Κόκκαλο ο Β.

****

'Ηταν καλοκαίρι και είχαν έρθει τουρίστες που μένανε στο Ξενοδοχείο του χωριού και χαίρονταν τις διακοπές τους.

Ο σερβιτόρος Ν. είχε καλές σχέσεις μαζί τους και μια μέρα τον ρώτησαν:

«Βρε Ν. έχουμε τόσον καιρό εδώ στο χωριό σας και δεν ακούσαμε ποτέ την καμπάνα της εκκλησίας να χτυπάει πένθιμα. Τι γίνεται; δεν πεθαίνει κανένας στο χωριό σας; πόσα χρόνια ζείτε;»

Ο ατσίδας ο Ν. τους απαντάει:

«Να σας πω. Νησιτικοί ζούμε 80-90 χρόνια. Χορτάτοι; Δεν χορτάσαμε ποτέ και δεν ξέρω πόσο μπορεί να φτάσουμε!»

****

Αυτά συμβαίνουν και στην Αμερική, όπως μας λένε μερικοί.

Ο Κ. θέλησε ένα πρωί στο σπίτι του να φτιάξει ένα καφέ, γιατί η γυναίκα του βγήκε στην αγορά να ψωνίσει. Στην κουζίνα λοιπόν ο Κ. άναψε το γκάζι αλλά είδε ότι είχε μεγάλη φλόγα και θέλησε να τη χαμηλώσει. Δεν ήξερε όμως ποιό κουμπί να χρησιμοποιήσει και τα έχασε. Τον έπιασε πανικός κι έτρεξε εδώ και κει με τις πιτζάμες του για βοήθεια.

Στη διπλανή τους πόρτα έμενε μια καλή κυρία, η σπιτονοικοκυρά τους και μπαίνει ο Κ. τρέχοντας μέσα και την παρακαλούσε στα ελληνικά βέβαια να πάει μαζί του.

'Ελα όμως που η ρημάδα η γλώσσα δεν τον βοηθούσε. Από ξένες γλώσσες ο Κ. το μόνο που θυμόταν απ' την κατοχή ήταν πως οι Ιταλοί λέγανε τη φωτιά -φόκο-. 'Επιασε την Αμερικάνα απ' το χέρι και την τραβολογούσε δίπλα στο δικό του διαμέρισμα να της δείξει τι είναι το φόκο λέγοντας συνέχεια «φόκο - φόκο - φόκο».

Η δύστυχη Αμερικάνα τα έχασε και φοβήθηκε γιατί μη ξέροντας την ερμηνεία του φόκο στα ιταλικά το ερμήνευσε στη δική της γλώσσα στα αμερικάνικα, που η ρίζα της λέξεως είναι απόλυτα σχετική με τον έρωτα και λέει στο Κ.: «γουέϊτ-γουέϊτ Κ. - τέκερ ίζι», «περίμενε-περίμενε Κ., μη βιάζεσαι, σε λίγο θα 'ρθει η γυναίκα σου!»

****

Σε κάποια εθνική γιορτή αποφάσισε η κοινότητα να μιλήσει κάποιος στην πλατεία και ανέλαβε τον πανηγυρικό της ημέρας, ο Γ. ο οποίος άρχισε με τα παρακάτω:

«Σήμερον... Σήμερον...

Την ημέραν τούτην ... την ημέραν τούτην λέγω...»

Απ' τους συγκεντρωμένους ο Β. αγανάκτησε και του φωνάζει: «Ξεκίνα, νύχτωσε!»

Επιστολές προς την Αδελφότητα

Μικρό Χωριό 12 Ιουνίου 1996

'Ολοι εμείς, οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου του Μικρού Χωριού, ευχαριστούμε πολύ το Σύλλογο Μικροχωριτών και τον Πρόεδρό του κ. Αθανάσιο Κεράνη για τα χρήματα που μας έδωσε ώστε να πραγματοποιήσουμε την ημερήσια εκδρομή που είχαμε προγραμματίσει για τις 28/5/1996 στα Μετέωρα.

Ακόμα, σας ευχαριστούμε θερμά για τα βιβλία που μας δωρίσατε με σκοπό να δοθούν σαν αναμνηστικά με τη λήξη του σχολικού έτους.

Τέλος, σας ευχαριστούμε για τις προσπάθειες και το ενδιαφέρον που δείξατε για μας σε όλη τη διάρκεια και αυτού του σχολικού έτους.

Να ξέρετε ότι εκτιμούμε και αναγνωρίζουμε το ενδιαφέρον σας και ευχόμαστε σε σας και τις οικογένειές σας ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ!!!

Η δασκάλα
Φωτεινή Καραγεωργοπούλου
Οι μαθητές
Παντελής Τσινιάς
θωμάς Αζακάς
Δημήτρης Νασιόπουλος
Παναγιώτης Νασιόπουλος
Γρηγόρης Τσινιάς
Γεώργιος Μπούρας
Μαρία Τραστέλη
Φωτεινή Γιαννακοπούλου
Νίκος Χουσιάδας
Κωνσταντίνος Μπούρας

Αθήνα 27/6/1966

Αγαπητέ κ. Κουτσούκη

Να με συγχωρήσετε γιατί σας απασχολώ και πάλι σχετικά με την καταχώρηση της από 11-1-96 προς εσάς, επιστολής μου στο εκδοθέν (υπ' αριθ. τεύχους 60) περιοδικό «ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ».

Χρειάζεται, νομίζω, στο επόμενο τεύχος μια διευκρίνιση για την τάξη έναντι της πραγματικότητας - υπό τύπον «ΣΗΜΕΙΩΣΗΣ» ως κατωτέρω, χωρίς να με παρεξηγήσετε για την πρόταση.

«Στο υπ' αριθ. 60 εκδοθέν προηγούμενο τεύχος του περί οδικού «ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ» σε καταχωρηθείσα επιστολή που αφορούσε τον διατελέσαντα δημοδιδάσκαλο, στο Μικρό Χωριό, Γεώργιο Ν. Τσέντο, έχει αναγραφεί - προφανώς από λάθος - ως αποστολεύς αυτής ο «Ν. ΤΣΕΝΤΟΣ» αντί του ορθού (Λεων. Λεωνίδας ΤΣΕΝΤΟΣ).

Η διόρθωση είναι απαραίτητη, γιατί υπάρχει εν ζωή και έτερος υιός του Γεωργ. Ν. Τσέντου (αδελφός μου μεγαλύτερος), με όνομα Νικόλαος, ο οποίος δεν ήτανε ποτέ μαθητής στο Μικρό Χωριό.

Σας παρακαλώ επίσης, εάν είναι δυνατόν, να ειδοποιηθεί, ο επιμελούμενος εις τα της αποστολής του περιοδικού εις τα μέλη της «Αδελξότητας Μικροχωριτών», όπως καταχωρήσει και το δικό μου όνομα εκ τους αποδέκτας τούτου, αφού έχω την τιμή και τη χαρά να είμαι κανονικά συνδρομητής του, καθ' όσον ούτε το προηγούμενο αντίτυπο είχα λάβει (και το έλαβα κατόπιν μεσολάβησης του παλιού μου συμμαθητού και εκλεκτού φίλου Τέλη Θάνου) ούτε τώρα το τελευταίο.

Πως πάει η υγεία σας και της συζύγου, μετά από το ατύχημα που είχατε; Εύχομαι ταχεία και πλήρη αποκατάσταση της υγείας σας. Τέλος σας ευχαριστώ και για την κάρτα που μου στείλατε από το Λονδίνο.

Με όλη μου την εκτίμηση και την αγάπη.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΤΣΕΝΤΟΣ

Αγροτικό

Στο στάβλο απόψε ήρθε το φεγγάρι...
Εκοίταξεν απ'το παράθυρό του,
είδε την αγελάδα, το μοσκάρι,
το βόδι που μασούσε το σανό του.

Στον κήπο μας ανήσυχα γλιστρούσε,
ανέβηκεν απάνω στη συκιά μας,
εμέτρησε τα λίγα πρόβατά μας,
είδε το γάιδαρό μας και γελούσε.

Πήγε στ' αμπέλι, πήγε στο λιοστάσι,
άκουσε τα κουδούνια απ' το κοπάδι,
χωρίς κουβά κατέβη στο πηγάδι
κι ήπιε νερό πολύ να ξεδιψάσει.

Στης λεύκας μας τα φύλλα παιγνιδιάζει,
στον ουρανό τον καθαρό ανεβαίνει.
Μια χήνα το κοιτάζει σαστισμένη
κι ο σκύλος μας ακόμα το γαβγίζει.
(Από το βιβλίο Παιδικά τραγούδια)

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Ζ.' Σαράντα Εκκλησιές 1919-1920

† του Στρατηγού Δημ. Δ. Πολύζου

(συνέχεια του προηγουμένου)

Εκλήθην εις τας Σαράντα Εκκλησίας διά την εκγύμνασιν των Θρακών. Διά τον καθορισμόν της ηλικίας των στρατευσίμων συνεστήθη μία Επιτροπή της οποίας ήμουν μέλος. Το έργον μας ήτο δυσχερές αι διαμαρτυρίαι συχναί. Διέμενα εγγύς των Στρατώνων και αραιά μάλλον επήγαινα εις την Πόλιν όπου φιλοξενούμην από μίαν λαμπράν οικογένειαν που ενθυμούμαι πάντα με ευγνωμοσύνην και φιλίαν. Μιαν ημέραν η οικοδέσποινα μου ανάφερε μίαν περίπτωσιν αδικηθέντος κατά τον καθορισμόν της ηλικίας κατά τρόπον ώστε να στρατεύεται και με παρεκάλει να συναινέσω να διορθωθή. Προσέθετεν αποδεικτικά πειστήρια. Σημειωτέον ότι επρόκειτο περί λαμπράς Ελληνίδος, ηρνήθην όμως να μεταβάλω την ηλικίαν του προστατευομένου της, όχι διότι δεν επιθανολόγουν εσφαλμένην γνωμάτευσιν αλλά διότι θα εδημιουργείτο κυκεών και θα παρελκύετο η Στράτευσις.

Υστερα από μήνας η Κυρία αισθανομένη τύψεις διότι προσεπάθησε να με παραπλανήση μου ομολόγησεν ότι επιέσθη πολύ. Κατά σύμπτωσιν η γενομένη κατάταξις ήτο η αληθής. Ετσι μου λέγει με απήλλαξες από πιέσεις που έχω απαντώντα απ' αρχής ότι αυτός δεν μεταπείθεται.

Η επίσκεψις του τότε Βασιλέως Αλεξάνδρου εις τας 40 Εκκλησίας προκάλεσε μέγαν ενθουσιασμόν' εσημειώθησαν δε δύο γεγονοτα. Από τα επίχρυσα γράμματα των Ελληνικών εκπαιδευτηρίων στηριζόμενα εις εξωτερικόν πλαίσιον κατά τας ιαχάς απεσπάσθη και κατέπεσε το Κ. Ενας εξώστης στρωμένος με τσίγκο και πλήρης γυναικών υπεχώρησε εις το εν άκρον και αι γυναίκες κατέπιπτον ολολύζουσαι κατέπιπτον η μία μετά την άλλη χωρίς αι δυνάμεναι να επιζητήσουν να σωθούν προς την θύραν. Τα φουστάνια όμως που έδρων ως αλεξίπτωτα και τα αυτοκίνητα που ήσαν από κάτω τας διεφύλαξαν και δεν έπαθαν τίποτε. Οι προληπτικοί όμως Θράκες είπαν αμέσως τότε: Κάτι κακόν θα γίνη ή ο Βασιλεύς θα πεθάνη ή η Θράκη θα χαθή. Δυστυχώς δε έγιναν και τα δύο.

ΕΚΛΟΓΑΙ 1920

Πήρα τας κάλπας που εψήφισαν οι στρατιώται να τας φέρω εις την Ανδριανούπολι διότι εφέρετο ως βέβαιον ότι θα τας ενόθευον. Εις τον δρόμον συνάντησα τον στρατηγόν Μαζαράκην ερχομενον από την Ανδριανούπολιν, ήτο περίλυπος έξευρε τα αποτελέσματα. Εχωρίσαμεν που να ήξευρα ότι έφευγε διά την Κ/πολιν. Η όλη διαγωγή του ήτο ανεπίληπτος και ευγενική.

Γενική αναταραχή επηκολούθησε τας εκλογάς. Παρέλαβα Επιτελάρχης της Μεραρχίας. Το μεγαλύτερον κακόν ήσαν αι ομαδικαί λιποταξίαι. Εφευγον δια την Κων/λιν. Από το φανάρι μου ετηλεφώνησαν δια εξακοσίους. Δεν είχαμεν άνδρες εις τα φυλάκια προς Βουλγαρίαν προς την Τσατάλτζαν και προς την χερσόνησον της Καλλιπόλεως, όπου διέμενον δεκάδες χιλιάδων Ρώσσοι του Βράγκελ.

Εκ της Βουλγαρίας ήρχοντο ειδήσεις ότι ογκώδεις συμμορίαι παρεσκεύαζον εισβολήν. Το δεινότερον ήτο ότι ξεφύτρωναν παντού συμμορίαι Τούρκων εις το Εσωτερικόν. Ορισθείς Μέραρχος Σ/τάρχης τότε Σουμίλας έσπευσε να έλθη και η συνεργασία μας ήτο στενή.

Αι Αθήναι εκήρυξαν Στρατιωτικόν Νόμον ο οποίος εφηρμόσθη αυστηρώς. Ο Σουμίλας ήτο γνωστός διά την αυστηρότητά του. Εις τα Βουλγαρικά φυλάκια ετοποθέτουν τρεις άνδρας, το ελάχιστον δηλαδή. Μακεδόνας και Παλαιοελλαδίτας όσους είχα. Εφρόντισα μόνον εις δύο κύρια σημεία να καταρτίσω εφεδρείας αντί να διασκορπισθούν όλαι αι δυνάμεις εις φυλάκια.

Κατήρτισα αποσπάσματα υπό Ειδικούς αξιωματικούς εκ του Μακεδονικού αγώνος, να επιβάλουν οπωσδήποτε την τάξιν εις το εσωτερικόν. Εν τάγμα πεζικού και μία Πυροβολαρχία εστάλη εις το Μπουλαΐρε προς την Καλλίπολιν.

Είχον συμπληρωθή τα μέτρα αυτά όταν ανηγγέλθη ότι εισέβαλον Βουλγαρικαί συμμορίαι.

Πήρε ένα δεκανέα του ιππικού μαζί μου και ξεκίνησα διά τα σύνορα τροχάζων με σπυρωτό χιόνι αντίθετον. Ητο Ιανουάριος μήν και είχα 50 χλμ. να διανύσω όταν έφθασα είχεν ήδη αρχίση να σκοτεινιάζη.

Αντελήφθην ότι είχον υπερβάλει τα πράγματα και προσεπάθουν να καλυφθούν. Δεν είχα αξιωματικόν να αλλάξω τον διοικητή και του το είπα. Κατά τον ύπνον εις τον μουσαφίρ αντά η πόρτα δεν έκλεινε καλά το τζάκι ήτο ανοικτόν επάνω. Εκρύωσα δηλαδή πήρα πούντα. Το πρωί

ξεκίνησα διά το άλλο χωριό.

Δεν έμεινα πολύ ευχαριστημένος. Το μεσημέρι έφυγα επιστρέφων. Με περίμενε χορός εις τας 40 Εκκλησίας. Η κυβέρνησις ήλεγχε μήπως έγιναν υπερβασίαι διόωχλήθη η ΚΤΕ και ίσως στείλη εξεταστικήν Επιτροπήν.

Τα περάσαμεν όλα. Λόγω των ασχολιών παρέμενα εις το γραφείον εργαζόμενος, οπότε ο συνεργαζόμενος, δεν ενθυμούμαι ποιός, τυχαίως έγγιξε το χέρι μου και μου είπεν ότι καίει. Είχα 41 πυρετόν. Επεσα στο κρεβάτι, όπου έμεινα σχεδόν ένα μήνα. Βραχοπνευμονία είπεν ο ιατρός. Θα πάμε με τα παλαιά θα κάμωμε γενναία αφαίμαξιν μήπως προλάβωμεν ήσαν τα λόγια του.

Με αναρρωματικήν άδειαν κατέβηκα εις τας Αθήνας. Είχαν αρχίση αι επιχειρήσεις του Εσκί Σεχήρ (Μάρτιος 1921). Εζήτησα να πάγω στην Μ. Ασίαν να προλάβω την μάχην του Εσκή - Σεχήρ. Ο διοικητής του πεζικού Σ/χης Δημητρόπουλος μου λέγει κύτταξες τον καθρέπτην να ιδής το πρόσωπό σου. Θα σου έλεγε να μείνης στο κρεβάτι σου. Οταν επέτυχα το Φύλλον Πορείας και έφθασα εις την Σμύρνην ο αγών έληξεν εις το Εσκή - Σεχήρ και δυστυχώς όχι νικηφόρος. Εις την Σμύρνην συνητήθημεν με τον Σουμίλαν που μόλις ήλθεν από την Θράκην, μου έδωκαν την 1ην Μεραρχίαν λέγει θα έλθης μαζί μου.

Εις το Τσιβρίλ νοτίως του Ουσάκ ήτο η διοίκησις, παρέλαβα το γραφείον Επιχειρήσεων. Μετά 2-3 ημέρας εσχεδίασα μίαν επιδρομήν Νοτίως του ποταμού Μαιάν όρου. Κατά την εκτέλεσιν είχομεν παρατήριον επί της οριζοντίας στέγης, ως είναι όλαι αδικίαι εκεί. Τότε με τρόμον διεπίστωσα ότι έτρεμα.

Το απέδωκα κατ' αρχάς στο τσουχτερό κρύο που έκανε. Το αηδιαστικώτερον αίσθημα ήτο ότι θα το απέδιδαν οι το πρώτον βλέποντες εις δειλίαν. Αργά κατάλαβα ότι ήτο ελονοσία. Με ξανάρχισε. Εσχεδίασα μίαν επιδρομήν μεγάλως φιλόδοξον.

Ο Μαίανδρος έσχημάτιζεν ένα ευρύτατον θυλακα εντός του οποίου ευρίσκοντο σημαντικαί Τουρκικαί δυνάμεις εσκέφθην λοιπόν διά λαβίδος να τας εξοντόσω. Είχα ετοιμάσει το σχέδιον και τας διαταγάς οποότε ήλθε διαταγή μεταθέσεως το Σουμίλα εις την 5η Μεραρχίαν. Πήγαμεν εις το Ουσάκ όπου ευρίσκετο η 5η Μεραρχια με διοικητήν τον Τρ..... Δεν εμείναμεν πολύ διότι μετέθεσαν τον Σουμίλαν εις την 10ην Μεραρχίαν εις το Βόρειον Μέτωπον. Τότε εδήλωσα εις το Στρατηγόν ότι δεν πηγαίνω μαζί του. Εις την Σμύρνην ο στρατηγός Παπούλας που τον παρεκάλεσα να με βάλη διοικητήν τάγματος που εδικαιούμην μου αντέτεινεν ποιόν να βάλω στα επιτελεία.

Είπα ότι πρότασιν κατ' απόλυτον εκλογής διά ταγματάρχη είχα από το 1919. Αλλα αυτοί είχαν τα σχεδιά των. Πολύ αργά τα έμαθα.

Εις την 13ην Μεραρχίαν (Μέραρχος Κίμων Διγενής) είχεν ο Σ/χης Πλαστήρας παντοδυναμίαν αποκτήσει προσηλιτίσας και τους αφελείς αντιβενιζελικούς αξιωματικούς. Ο ήδη επιτελικός σύμβουλος του Παπούλα είχεν αποσταλή δια εκεί μεταθέσεως να διαλύση αυτήν την στρούγκαν και απεπέμθη. Τώρα εστελλόμην εγώ και χωρίς να έχω ιδέαν από τα εκεί τεκταινόμενα. Ο Παπούλας λοιπόν με ετοποθέτησεν εις την 13ην Μεραρχίαν.

Ητο σωστή σφηκοφωλιά. Οποιος δεν ήτο με τον Πλαστήραν θα έφευγε και με ρετσινιά. Από τον συμμαθητήν μου Ζούπαν που ήτο εις την Μεραρχίαν προ των εκλογών του 1920. Είχα ακούση καλά διά τον Πλαστήραν και ήμουν επηρεασμένος. Ανέλαβα το γραφείον Επιχειρήσεων. Επιτελάρχης ήτο ο αντισ/χης Καλιαγκάκης, ο οποίος ήτο ένας αγνός Ρουμελιώτης που όμως είχε πέση στα δίχτυα του Πλαστήρα. Ο Μέραρχος Κίμων Διγενής ήτο ανήρ βιβλικής αρετής και άκακος. Αι σχέσεις των με τον επιτελάρχην δεν ήσαν καλαί διότι πήγε στα αυτιά του το υπό της ομάδος Πλαστήρα διαδιδόμενον ότι τας επιχειρήσεις Μαρτίου τας έκαμεν ο Καλιαγκάκης και όχι ο Διγενής.

Δυστυχώς ο Σ/χης Ρήγας, που είμεθα μαζί στο Μπιζάνι εις εν δυστύχημα που έγινε εις το Μπαναζ πριν προφθάσω να τον ιδώ εφονεύθη τον είδα νεκρόν τον πολύτιμον εκείνον στρατιώτην. Θα εγίνοντο πολύ διάφορα τα πράγματα εάν έζη τώρα δεν είχα σχεδόν κανένα βοηθόν.

Εις το δεύτερον Γραφείον ήτο ο λοχαγός Γερακίνης καλός συνεργάτης. Η ελονοσία ήλθε κοντά μου. Με εθεράπευεν ο φίλος αρχίατρος Χριστόπουλος.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΙΟΥΤΑΧΙΑΣ (ΙΟΥΛΙΟΣ 1921)

Την παρανομήν της ημέρας Η (εξορμήσεως) εστάλην να εις τον θύλακα του Τουλλού Μπουναρ όπου θα συνεκεντρούντο εξ Μεραρχίαι να εξορμήσουν, να εξεύρω χώρον σταθμεύσεως της Μεραρχίας. Είχα ένα άλογο εύρημα. Ενα καθαρόαιμο αραβικό. Το άλογο είναι ο πολυτιμότερος βοηθός του επιτελούς.

Επιστρέφων θα εύρισκα την Μεραρχίαν εις το χωρίον Αλαμπάγ, όπου θα μετακινείτο η Μεραρχία. Οταν ξεκίνησα το πρωί με τον ακόλουθόν μου, ένα δεκανέα του ιππικού, δεν θα είχα

προσχωρήση ένα χιλιόμετρον και με εδάγκωσεν ένα οξύτατος πόνος στην μέση. Δεν μπορούσα να πάρω αναπνοήν. Αι κινήσεις του νευρικού ζώου επέτεινον τους πόνους. Συνήθως μεγαλοποιούμεν την σημασίαν της αποστολής μας και με εβασάνιζεν η σκέψις πως θα γίνη. Ευτυχώς ήρχισε να μαλακώνη ο πόνος και σιγά σιγά ξεκίνησα. Εφθασα ετελείωσα και εγύρισα νυκτωθείς όμως έχασα τον προσανατολισμόν. Κατά τους υπολογισμούς μου έπρεπε να τηρούμαι επί μιας κορυφογραμμής που εβάδιζα, εις τον δεκανέα είχα απαγορεύση να μιλάη. Ο φόβος ήτο μη πέσω σε τουρκικόν τομέα όπου πιθανώς θα ήσαν Τσέτες. Αριστερά από ένα χωριό ηκούοντο μουσικά όργανα πράγμα ύποπτον. Ξαφνικά άκουσα βατράχια ενώ εβάδιζα επί της κορυφογραμμής, ως επίστευα.

Εκαμψα αριστερά υποπτευθείς ότι μπήκα στον Τουρκικόν Τομέα. Οταν επλησίασα στο χωριό όπου έπαιζαν τα μουσικά όργανα με τον θόρυβον των σκυλιών εσταμάτησαν τα όργανα.

Εις το πρώτον σπίτι που βρήκα κτύπησα και βγήκεν ένας γέρος. Μου είπεν ότι το χωριό ήτο Ντούζλιτζέ μου έδειξε την κατεύθυνσιν του Αλαμπάγ που πήγαινα.

Του είπα να με οδηγήση. Παρεπονέθη που ήτο γέρος. Να σας φέρω λέγει οδηγόν. Διέταξα τον δεκανέα να πάγη μαζί του εις το πρώτον ύποπτον σημείον να του φέρη σπαθιά. Το εξήγησα στον Τούρκο. Εμεινα μόνος προσέχοντα στα παράθυρα μη μου έλθη καμμιά πιστολιά. Σε λίγο ακούω θόρυβον πολύν και άλογο να καλπάζη στο καλντερίμι. Ητο ο δεκανέας όπως έφραζα σχεδόν το σοκάκι με το άλογό μου έπεσεν επάνω μου. Επρόφθασα να ακούσω: τσέτες: ελγύστρησε το άλογό του πίσω από το ιδικό μου και είδα σπίθες που πετούσαν τα πεταλά του στο καλντερίμι φεύγοντα. Αφησα το άλογό μου πού άλλο δεν ήθελε. Επρεπε να περάσω από τα ακρινά σπίτια και να περάσω τον χείμαρον που ήτο στην άκρη του χωριού. Εβγαλα το πιστόλι μη μου βγουν μπροστά. Τον χείμαρον στο σκοτάδι το θαυμάσιον άλογο ηθέλησε να το πηδήση με ένα άλμα. Το σώμα του έπαιξεν εις την προσπάθειαν ν'αλλάξη.Ευρέθην εις τον λαιμόν του αλόγου, το πιστόλι που κρατουσα με δυσκόλευε. Εάν έπεφτα θα με πιάναν. Η προσπάθεια να κρατηθώ ήτο απελπιστική. Τα κατάφερα και επρόλαβα τον φεύγοντα συνοδόν μου στο απέναντι βουνό.

Τον κράτησα μη μου φύγη πάλιν. Ικέτευε να απομακρυνθούμεν και θα μου ειπή τι έγινε. Τον κρατούσα όμως γερά. Μου είπε λοιπόν ότι μπήκεν εις μίαν αυλήν ο γέρος, γιατί τον άφησες από κοντά σου; Ανέβηκε μιά σκάλα και μπήκεν κει που από τις φωνές κατάλαβα πως ήσαν πολλοί. Ακουσα που είπεν: μπιρ ζαμπίτ, μπιρ ασκέρ: μετά έσβησαν τα φώτα και άρχισαν καταβαίνοντα. Δεν περίμενα περισσότερο.

Ο φρικαλεώτερος θάν[illegible] ανέμενεν τον αιχμάλωτό των.

Το πρωί που εφθάσαμεν δεν είχαμε καιρόν να ασχοληθώμεν με αυτούς. Η Μεραρχία ήτο το αριστερόν των : Α και Β Σωμάτων Στρατού που απετέλουν την κύριαν ομάδα κρούσεως. Στρατιά φοβούμεν πλευρική επίθεσιν εκ Κιουτάχιας διέταξε να διατεθή δύναμις με ισχυρόν πυροβολικόν διά κάλυψιν του πλευρού.

Διετέθη το 2ον Σύνταγμα πεζικού (Σ/χης Ζωρογιαννίδης) μία μοίρα ορειβατικού Πυρ/κού Ταγματάρχης Γ. Πρωτόπουλος) Μία μοίρα βαρέων όλμων των 16 εκ εις ουλαμός ιππικού της ημιλαρχίας κ.λ.π.

Διοκητής ο Αρχηγός Πεζικού Δέδες και διά το επιτελείον ο γράφων. Με το ιππικόν ετήρουν το δρομολόγιον, ορεινόν μέσω του Μουράτνταγ. Τοποθεσία προς κατάληψιν και άμυναν είχεν ορισθή ο ορεινός όγκος του Ευκιού ολούκ. Εκ της επιτοπίου επισκοπήσεως όμως εσχημάτισα την γνώμην ότι έπρεπε να προχωρήσωμεν περισσότερον διότι όγκος αυτός περιεβάλλετο από άλλους ισουψείς και αντενδείκνυτο. Επροχώρησα με το ιππικό και έφθασα εις τα υψώματα της Αμπια ντάγ.

Τότε αντελήφθην ότι η φάλαγξ δεν με ηκολούθη. Κατάλαβα ότι ανεκάλυψαν τι έγινε. Αφήνω το ιππικόν εκεί με εντολήν να με περιμένη και με φρενήρη καλπασμόν που έκανε μόνον του το άτι μου έτρεχα τον κατήφορον σκεπτόμενος ότι δεν ήμουν αρκετά γνωστός και θα συναντούσα δυσκολίας.

Δι' αυτό επλησίασα πολύ αλλά από μακρυά εφώναξα.

Πού πάτε, ο Πρωτόπουλος μου απήντησεν, από εδώ είναι το Εϋκιούζ-ολούκ όχι από όπου πάει το ιππικόν.Και γρήγορα να προφθάσωμεν να κάμωμεν εγκατάστασιν. Εκάλπασα προς την κεφαλήν που είχε προχωρήσει πολύ ο σεβαστός μου διοικητής του Σ/ματος συνεμορφώθει αμέσως.

Εν τω μεταξύ ανεκάλυψα ότι κατά τον φρενήρη ... καλπασμόν έχασα το πιστόλι μου. Είχε κοπή με την θήκην από τον ζωστήρα. Εμεινα καθ' όλας τας Επιχειρήσεις άοπλος.

Οταν έφθασα επάνω δεν βρήκα το Ιππικόν.

Ενόμισα θα προχώρησε δεν πήγαινε ποτέ ο νους μου ότι εγκατέλειψε την θέσιν του και έφυγε. Και όμως αυτό έγινε. Εφυγε και πήγεν εις την Μεραρχίαν που περνούσε δεξιά χαμηλά στον κάμπον.

Αυτή ήτο η νοοτροπία της στρούγκας. Με περίμεναν πολλαί τοιαύται πράξεις. Ημουν εις άρτι εγκαταλειφθείσας θέσεις καταυλισμού μιας Τουρκικής Ταξιαρχίας ιππικού. Η ,..... πολύ νωπή. Μπροστά μου έβλεπα άνδρας τους εξελάμβανον ως ιδικούς μας, αλλά τα άλογα των αν είχον αφιππεύση έπρεπε να ήσαν από αυτήν την πλευράν. Αυτό με ενεβαλεν εις υπονοίας εν τούτοις προχωρούσα ώσπου μίαν στιγμήν ξαφνικά το άλογο έκαμεν αστραπιαίως μεταβολήν και ήρχισε τον γνωστόν του φρενήρη καλπασμόν. Ησαν Τούρκοι. Η φάλαγξ των ιδικών μας ανήρχετο με κόπον τον ανήφορον τους περίμενα. Εάν οι Τούρκοι ήσαν τολμηρότεροι και προχωρούσαν εις την θέσιν που ευρισκόμην θα αιφνιδίαζαν με φοβεράς συνέπειας το πεζικόν μας που επίστευεν ότι καλύπτεται από το ιππικόν. Με το ανελθόν Πεζικόν κατέλαβον έως αργά τη νύκτα τας περισσοτέρας θέσεις από όσας εχρειάζοντο. Τότε αντελήφθην τα εξαιρετικά πλεονεκτήματα της τοποθεσίας.

Πληροφορίαι μεταδοθείσαι ανωθεν ότι σημειούνται σοβαραί Τουρκικαί συγκεντρώσεις εις την περιοχήν μας διά να επιτεθούν κατά του πλευρού μας με ήγαγον εις την απόφασιν να κάμω αναγνώρισιν εις βάθος. Ομιλώ πάντα διά τον εαυτόν μου σαν να ήμουν εγώ ο ανώτερος. Μακάρι να ήτο κάποιος να με βοηθήσει εις τας δυσκόλους εκείνας στιγμάς μου έκανε κακό να τους βλέπω να είναι αδιάφοροι.

Ημουν απλός λοχαγός. Εκαμα λοιπόν διαταγήν εις ορισμένην ώραν αν ευρίσκεται εις το πρό των θέσεων μας χωρίον Καραγάτς ένας ουλαμός πεζικού και ολόκληρος η Ημιλαρχία. Οταν κατήλθον να ξεκινήσωμεν ήκουσα θρήνους και οδυρμούς εις το χωρίον. Μόλις έφθασα διέταξα τον επικεφαλής να τους συγκεντρώση. Τους επέπληξα δριμύτατα. Με τέτοια παλπάσκερα εγώ δεν πάω αν πολεμήσω. Να κακουργούν σε ανήμπορον κόσμο δεν μπορεί να είναι άνδρες αυτοί. Να τους πάρης και να τσακισθήτε να φύγετε. Ο Υπολοχαγός με δυσκολίαν τινά υπήκουσε. Εσκεπτόμην να πάω με την Ημιλαρχίαν, αλλά αυτή δεν εφαίνετο. Τότε έκοψα τας τρεις πρώτας τετράδας που είχαν και εν οπλοπολυβόλον και τας πρά μαζί μου. Τους ερώτησα μήπως φοβάστε.

Θαρραλέα μου απήντησαν:Οχι.

(Συνεχίζεται)

Απ' όσα θυμάμαι

(Συνέχεια από τη σελ. 27)

Και μια που όπως δείχνουν τα πράγματα σας άρεσε η ιστορία μου απόδειξη ότι εξακολουθείτε να συνεχίζετε το διάβασμα και να ξερογελάτε θα σας πως κι άλλη μια σαν αυτή που διάβασα σ' ένα βιβλίο.

Πρόκειται πάλι και δω για μια γελάδα που χρειάστηκε να πάη στο δαμάλι και ο κλήρος έπεσε στο νεαρό της οικογένειας να την οδηγήση στον Υμέναιο.

Συνέπεσε όμως στο δαμάλι να παρευρίσκεται και να κάνει κουμάντο για τις διατυπώσεις, χρέη ληξιάρχου να πούμε, η κοπέλα της άλλης οικογένειας.

Κι επειδή σας βλέπω απ' το χαμόγελό σας να βάζετε πολλά και διάφορα με το νου σας, σας λέω όπως το 'λεγε το βιβλίο η παντρειά έγινε μ' όλους τους τύπους παρουσία των νέων. Και η μεν κοπελιά συνηθισμένη από τις συχνές παντρειές που παρακολουθούσε είδε την υπόθεση περισσότερο επαγγελματικά. Για το νεαρό όμως τα πράγματα ήταν διαφορετικά και δεν τον χώραγε ο τόπος. Αυτό εκμεταλλεύτηκε και το κορίτσι και πονηρό όπως κάθε θηλυκό τον ρώτησε αθώα δήθεν, τι του συμβαίνει.

Το 'φερε από δω ο φίλος, το 'φερε από κει και στο τέλος το ξεστόμισε. «Να ήθελε να κάνει κι αυτός ότι έκανε το δαμάλι». Και το πονηρό το θηλυκό συνεχίζοντας το δούλεμα, του λέει: «Και ποιός σε εμποδίζει να το κάνεις και συ». Και κει που άνοιξε ο παράδεισος για το νεαρό, ακολούθησε η ψυχρολουσία με τη συνέχεια της φράσης «αφού δική σου είναι η γελάδα».

Και δω τελειώνει η ιστορία και σ' άλλα με υγεία.

Μικροχωρίτικο...Λεξικό

Γράφει ο Πάνος Κεράνης

Μανιά: γιαγιά
Τράω: κοιτάζω
Σκουτιά: ρούχα
Τσικλατάω: ανακάτεμα νερού
Ιδαηά: εδώ
Ιτσγιά: ετσι δα
Κουτσμπέλι: σκαμνί
Πράζει: πειράζει
Ζιακούτσμα: στρίμωγμα, ζούλιγμα
Γμαρ: γομάρι, γαϊδούρι
Κουνταρμένου: παλιόπαιδο
Πούντιασε: κρυολόγησε
Αγκωνή: στη γωνιά
Τρανό: μεγάλο
Κουντζάμ: αρκετά μεγάλο
Τσουπα: κορίτσι
Μαγάρσι: βρώμησε, μόλυνε
Μπλάρ: μουλάρι
Σφαϊό: πόνος στην κοιλιά
Κιότεψε: δίστασε, φοβήθηκε
Μούργζε: μούγκρισμα αγελάδας
Σακάτς: ανάπηρος
Λιάσα: ξαπλα, ανεμελιά
Αχπέρα: απέναντι
Καταϊ: κάτω στο έδαφος
Λούτσα: βράχηκε
Κουκόσια: καρύδι
Σούμπρο: καρυδόψυχα
Αϊ σαμέρα: πήγαινε πέρα
Σιαπέρας: ανεύθυνος
Λούφαξε: σώπασε
Μπλιατσιανάω: περπατάω ξυπόλυτος στα νερά
Σγαρόνια: πλεχτές μάλινες παντόφλες
Ξεφτέρ: έξυπνο
Κιό: αυτό
Ικιό: εκείνο
Πήα: πήγα
Μούτηλι: λάσπη
Μουτλάκ: σώνει και καλά
Συρκό: αρσενικό
Χαρόνια: φασόλια μαυρομάτικα
Σούηλο: υπόγεια πέτρινη κατασκευή μεταφοράς νερού
Γλέπ: βλέπει
Γιακ: για άκουσε
Τσίπες: της είπες
Συχασέτ: ανεπάντεχη έκπληξη
Τζιγέρ:εντόσθια
Νταβλαμπάς: ξύλινη κατασκευή για να παίρνουμε από το γάλα το βούτυρο Βαένι: βαρέλι κρασιού
Βτσέλα: βαρέλα μεταφοράς νερού
Αϊκσες: άκουσες;
Απκάτ: από κάτω
Αχπάν: από πάνω
Μπακί;: μήπως
Σάματ: νομίζω
Χαλεύω: ζητάω
Ζλάπ: αλεπού, κουνάβι, λύκος κλπ.
Ζούμπερο: έντομο
Γυρβουλιά: γύρω, γύρω, χορός
Ζάπ: χαλιναγώγηση
Ζούϊδιο: ζωϊφιο
Ζουντόβλο: ανάγωγο
Ντίπ: καθόλου
Ναρχός: θα κρυώσεις
Αρίδα: το πόδι
Δρολάπ: καταιγίδα
Μίνια: μία
Ταρκάσι: κακοντυμένο
Χουχούτσι: φώναζε
Σαπού: προς τα που
Χούγιαζε: μάλωσε
αϊτε: πήγαινε
Γκαβός: αλλοίθωρος
Σκούντα: σπρώξε
Ταχιά: αύριο
Μπλατσούριασε: έφαγε πολύ, καλά
Χλιάρ: κουτάλι
Τσάτρα πατρα: όχι καλά φτιαγμένο
Σόμπολα: μικρότερες πέτρες που γεμίζουν τα κενά τοίχου

Πέραν των λέξεων αγνώστου ρίζας, οι υπόλοιπες ανήκουν σε γνωστές λέξεις παραποιημένες διά την συντόμευσή των.

Τις δισύλλαβες τις κάνουμε μονοσύλλαβες π.χ. το σκυλί=σκλι, το πουλί=πλι, το ζουμί=ζμι κ.ο.κ. Το ουδέτερο άρθρο το το προφέρουμε του π.χ. του σκλί κ.ο.κ.

Τις τρισύλλαβες λέξεις τις κάνουμε δισύλλαβες ή μονοσύλλαβες, αφαιρούμε ένα φωνήεν π.χ. τη λέξη πειράζει=πράζει. Και σε ορισμένες περιπτώσεις αφαιρούμε τα δύο φωνήεντα της λήγουσης και της προπαραλήγουσας και την προφέρουμε τη λέξη ως μονοσύλλαβη, με ένα μακρόσυρτο σίγμα σσστάρ=σιτάρι, και τη λέξη μουλάρι=μπλαρ. Εκείνο που κάνει τη μεγάλη διαφορά είναι η τεμπέλικη, αργή προφορά καταργώντας το συλλαβισμό.

Ασφαλώς το λεξικό αυτό δεν είναι πλήρες. Οποιος γνωρίζει και θέλει μπορεί να συμπληρώσει με τυχόν λέξεις που μου διαφεύγουν.

ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

Η δραστηριότης του Αθλητικού Ομίλου Μικρού Χωριού
Εναρξη της ποδοσφαιρικής περιόδου 1996-1997

Με άριστους οιωνούς και με πολλές ελπίδες ξεκίνησε τη νέα ποδοσφαιρική περίοδο ο «Αθλητικός Ομιλος» του χωριού.

Α.Ο.Μ.Χ. - ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟ 4 - 1

Ο αγώνας πέρασε από πολλές φάσεις και διεξήχθη, κάτω από δύσκολες καιρικές συνθήκες και κατέληξε στην νίκη του «Αθλητικού Ομίλου» επί του Ραπτόπουλου με σκορ 4-1. Τα γκολ πέτυχαν ο Τσέλικας στο 15' και στο 32'. Ο Ζήσιμος Τάσος στο 52' και ο Χρήστος Μουτογιάννης στο 85'.

ΚΕΡΑΣΟΧΩΡΙ - Α.Ο.Μ.Χ.

Στην πρεμιέρα της πρώτης κατηγορίας στις 15/10/96 ο Α.Ο.Μ.Χ. ταξίδεψε στο Κερασοχώρι για να δώσει τον πρώτο αγώνα εκτός έδρας.

Το αποτέλεσμα ήταν ισόπαλο με σκορ 2-2.

Τα γκολ από τον Α.Ο.Μ.Χ. πέτυχαν στο 62' ο Μαστρογιάννης και στο 84' ο Αναστάσιος Ζήσιμος.

Α.Ο.Μ.Χ. - ΠΟΤΑΜΙΑ

Στις 20/10/96 διεξήχθη ο αγώνας Α.Ο.Μ.Χ. - Ποταμιά. Ο Α.Ο.Μ.Χ. βρέθηκε σε δυσχερή θέση και αποδυναμωμένος από τραυματισμούς και με πολλές ελλείψεις ηττήθηκε με σκορ 1-2. Από τον Α.Ο.Μ.Χ. το σκορ πέτυχε ο Γραμματίκας Γρηγόρης.

Α.Ο.Μ.Χ. - ΔΟΞΑ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΥ

Στις 27/10/96 διεξήχθη ένας αμφίρροπος αγώνας καθώς η ομάδα μας υποτίμησε τον αντίπαλο και έχασε αναπάντεχα. Από τον Α.Ο.Μ.Χ. σκόραραν οι Χρήστος Μουτογιάννης, Γραμματίκας Γρηγόρης και Ζήσιμος Αναστάσιος.

ΜΥΡΙΚΗ - Α.Ο.Μ.Χ.

Στις 2/11/96 η καλή εμφάνιση του Α.Ο.Μ.Χ. δεν στάθηκε αρκετή γιατί η παράγων διαιτησία δεν ευνόησε την ομάδα μας που έπαιζε καταλυτικό ρόλο, κι έτσι ο Α.Ο.Μ.Χ. ηττήθηκε με 2-1. Στο 86' με ανύπαρκτο πέναλτυ, το γκολ πέτυχε ο Μάκης Γεώργιος.

Α.Ο.Μ.Χ. - ΠΟΠ 94 (ΠΑΠΑΔΙΑ)

Με 3-2 επεβλήθη η ομάδα μας επί της ομάδος της Παπαδιάς. Από τον Α.Ο.Μ.Χ. τα γκολ πέτυχαν οι Νίκος Πλάκας, Φώτης Ζήσιμος, Τάσος Ζήσιμος.

ΑΠΟΚ - Α.Ο.Μ.Χ.

Η διαιτησία στάθηκε καθοριστικός παράγων για το αποτέλεσμα, που διαμορφώθηκε τελικά σε 4-0 εις βάρος της ομάδος μας. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τα 4 γκολ τα δύο ήταν από πέναλτι που δόθηκαν, ενώ υπήρξαν και 3 αποβολές παικτών...

Το σκυλί

Κάθε νύχτα στην αυλή
γάβου! γάβου! το σκυλί
δωσ' του και γαβγίζει.
Του σπιτιού εδώ αυτός
είναι φύλακας πιστός.
Ποιός δεν τον γνωρίζει;

Αψηλά τ' αφεντικά
κοιμηθήκανε γλυκά'
πέρασε η ώρα.

Το γνωρίζει το σκυλί
και φωνάζει απ' την αυλή
γάβου! γάβου! τώρα,

για να ξέρουν οι κακοί,
που γυρνούν εδώ κι εκεί
κάτι να σουφρώσουν,
πώς, αν έμπουν στην αυλή,
θα τους πιάσει το σκυλί
και δε θα γλιτώσουν!

Γεώργιος Βιζυηνός

ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Εφημερίδες - Περιοδικά

Στη στήλη αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και γενικά έντυπα που αποστέλλονται στην Αδελφότητα και στη Διεύθυνση του περιοδικού και αφορούν στην Ευρυτανία και γενικότερα στη Ρούμελη.

ΚΡΙΚΕΛΛΟ Ευρυτανίας (Διμηνιαίο Δελτίον του Συλλόγου Κρικελλιωτών «Ο 'Αγιος Νικόλαος» Ιούλιος - Αύγουστος 1996.

ΚΟΡΥΣΧΑΔΕΣ (Δελτίο επικοινωνίας του Συλλόγου των απανταχού Κορυσχαδιτών Ευρυτανίας) τ. Ιούνιος - Αύγουστος 1996.

ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ (Μηνιαία εικονογραφημένη επιθεώρηση ποικίλης ύλης« τεύχη 321-22-23-24-25. Μηνιαία έκδοση Μάρτης - Απρίλης - Μάης - Ιούνιος 1996.

«ΧΩΡΙΑΤΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ» (τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου «Καλιακούδα») τ. 72-73-74 Α' και Β' τρίμηνο.

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ Μηνιαία έκδοση Γενάρης-Αύγουστος.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΩΝ (τρίμηνη έκδοση του ΠΚΡ) τ. 24-25.

ΔΥΤΙΚΗ ΦΡΑΓΚΙΣΤΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

(Τριμηνιαία εφημερίδα του Συλλόγου Δυτικο-Φραγκιστιανών) τ. 35 Ιούλιος-Αύγουστος-Σεπτέμβριος 1996.

ΑΠΕΡΑΝΤΙΑΚΑ (τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου των Απεραντίων Ευρυτανίας «Οι 'Αγιοι Ανάργυροι») Απρίλιος - Ιούνιος τ.82 - 1996

ΑΣΤΗΡ, Παιδεία - Γράμματα - Επιστήμη

Ιούνιος 1996 τ. 54.

ΧΡΥΣΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ (Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Χρυσιωτών Ευρυτανίας «Η Παναγία») Γ' τριμήνου 1996

ΕΥΡΥΤΟΣ (Μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο του Φιλοπρόοδου Συλλόγου Δομνίστας Ευρυτανίας τ. 169 Σεπτέμβιος 1996).

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ των ΔΕΡΜΑΤΙΩΤΩΝ

Περιοδική έκδοση του Συλλόγου των Απανταχού Δερματιωτών Ευρυτανίας «Η Αγία Παρασκευή» έτος 3ο Σεπτέμβιος 1996 - Λαμία

ΤΟ ΣΤΕΝΩΜΑ της ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Στενωματιωτών) Σεπτέμβρης-Οκτώβρης-Νοέμβρης 1996.

Βιβλιοπαρουσίαση

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ «SOS»

«Το Δημογραφικό πρόβλημα στην Ελλάδα και ειδικότερα στην Ευρυτανία. 1996»

'Ενα βιβλίο γραμμένο από τον Ευρυτάνα καθηγητή, νομικό και οικονομολόγο κ. Ιωάννη Ζούμπο.

Είναι μία μελέτη τεκμηριωμένη με στατιστικούς πίνακες που παρουσιάζουν ανάγλυφο το μεγάλο πρόβλημα της υπογεννητικότητας και της γήρανσης του πληθυσμού της πατρίδας μας.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνει ο συγγραφέας και κρούει τον κώδωνα του κινδύνου χαρακτηρίζοντας την υπογεννητικότητα, ως μείζον εθνικό θέμα το οποίο γίνεται χρόνο με το χρόνο οξύτερο, παίρνοντας ανησυχητικές διαστάσεις για την πατρίδα μας. Τις αιτίες του προβλήματος τις εντοπίζει μεταξύ άλλων και στην «αιμοραγία» της μετανάστευσης που πήρε επικίνδυνες διαστάσεις στις δεκαετίες του '50 και '60.

Σε άλλο μέρος του βιβλίου του ο κ. Ζούμπος δεν παραλείπει μια αναφορά στη σκοτεινή περίοδο του εμφυλίου σπαραγμού (1946-1949). 'Οπως γράφει οι απώλειες σε ανθρώπινες ζωές, τα ψυχολογικά τραύματα που αφήνουν στους επιζώντες και τέλος η οικονομική εξαθλίωση μεγάλων περιοχών της πατρίδας μας συνετέλεσαν στην μετανάστευση, εσωτερική και εξωτερική.

Είναι ένα βιβλίο κραυγή που επισημαίνει τις δυσοίωνες προβλέψεις για το πληθυσμιακό μέλλον του 'Εθνους σε αντιδιαστολή με τη γείτονα Τουρκία όπου ο πληθυσμός της αυξάνεται με ραγδαίους ρυθμούς. Το βιβλίο του Γιάννη Ζούμπου πιστεύω αφορά κάθε αρμόδιο της πολιτείας και είναι ένα πολύ χρήσιμο σύγγραμμα για κάθε ευαισθητοποιημένο πολίτη.

Για την Ευρυτανία, απ' όπου προέρχεται ο συγγραφέας, μιλά για την απαράμιλλη καλλονή του φυσικού περιβάλλοντος, αλλά και με πίκρα, για τα ερημωμένα -από νέους- πανέμορφα χωριά της.

Στις τελευταίες σελίδες του βιβλίου υπάρχει μια συνοπτική περιγραφή του θέματος στην Αγγλική γλώσσα δείχνοντας την ευαισθησία του συγγραφέα για εκείνους τους 'Ελληνες που γεννήθηκαν στην ξενητιά αλλά, πονούν για την Ελλάδα και την Ευρυτανία.

Γ. Κ. Σταυράκης

Ιερά Μητρόπολις Καρπενησίου - Σύλλογος Ευρυτανών Βορείου Ελλάδος, Προσκύνημα εις την Θεσσαλονίκην: Ο Νεομάρτυς 'Αγιος Μιχαήλ ο εκ Γρανίτσης - Ο 'Οσιος Ευγένιος ο Αιτωλός και αι «Σχολαί των Αγράφων». Αθήναι 1996, σσ. 80 (70Χ100)

Μεταξύ 31/8 και 2/9/1996 η Ιερά Μητρόπολις Καρπενησίου σε συνεργασία με τον Σύλλογο Ευρυτάνων Βορείου Ελλάδος πραγματοποίησαν ένα τριήμερο προσκύνημα και πνευματικό συμπόσιο συνάμα στην Θεσσαλονίκη για να τιμήσουν την μνήμη του Ευρυτάνα νεομάρτυρα Αγίου Μιχαήλ, που ετελεύτησε με μαρτυρικό θάνατο στην Αγία αυτή πόλη, το 1544. Η πολυπληθής συνοδεία από το Καρπενήσι με επικεφαλής, πνευματικόν καθοδηγητήν τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Καρπενησίου κ. Νικόλαον και οργανωτικόν υπεύθυνον τον πρωτοπρεσβύτερον π. 'Αγγελον Παπαθανασίου, περιελάμβανε 150 προσκυνητές, μεταξύ των οποίων 15 ήσαν ιερείς της Ευρυτανίας. Τους περίμενε εκεί η πολυπληθής Ευρυτανική παροικία Θεσσαλονίκης που ετοίμασε την υποδοχή και φιλοξενία με επικεφαλής τον Πρόεδρο του Συλλόγου Ευρυτανών Βορ. Ελλάδος καθ. κ. Α. Μανωλίδη, του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το βιβλίο περιέχει πρόλογο των επικεφαλής των δύο Ευρυτανικών αντιπροσωπειών, ένα χρονικό του προσκυνήματος από τον κ. Π. Βλάχο, Πρόεδρο του Συνδέσμου Ευγένιος ο Αιτωλός, ομιλία του π. Αγγελου Παπαθανασίου που έγινε κατά το προσκύνημα εις τον τόπον του μαρτυρίου του Αγ. Μιχαήλ (εκκλησία της Υπαπαντής), το κήρυγμα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρπενησίου κ. Νικολάου στον Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου, καθώς και προσλαλιά του ιδίου προς τον Παναγιώτατον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα, την προσφώνηση του Προέδρου του Συλλόγου Ευρυτανών Βορ. Ελλάδος καθ. κ. Μανωλίδη, που κατάγεται από την Γρανίτσα Ευρυτανίας, γενέτειρα του Αγ. Μιχαήλ και ομιλία για τον «Ευγένιο τον Αιτωλό και την Παιδεία εις την Ευρυτανία κατά την Τουρκοκρατία» από τον Γεν. Επιθεωρητή Μ.Ε. κ. Π. Βλάχο, Πρόεδρο του ομώνυμου Συνδέσμου.

Εκτός από τον εόρτιο και πανηγυρικό χαρακτήρα όλες οι ομιλίες πρέπει να εξαρθούν για την επιχειρούμενη σύνδεση της ιστορικότητας της Ευρυτανίας με την ευρύτερη ελλαδική κοινωνία την εποχή της τουρκοκρατίας αλλά και την ιερά, πνευματική προσφορά της σε άγιες αγωνιστικές, πνευματικές μορφές, όπως αυτή του νεομάρτυρα Αγ. Μιχαήλ, του Ευγένιου του Αιτωλού και πλειάδος άλλων.

Μ.Σ.Κ.

Γιάννη Σπ. Μακράκη (Απόλλωνα), Δομνίστα-Γοργοπόταμος-Προσφυγιά-Επαναπατρισμός: Αναμνήσεις 1917-1992. Αθήνα 1996, σσ. 610 (56Χ80)

Πολλοί Ευρύτανες, που έλαβαν μέρος στην Εθνική Αντίσταση και αργότερα στον Εμφύλιο Πόλεμο όντας με το μέρος των ηττημένων προτίμησαν να εκπατρισθούν. Αρκετοί απ' αυτούς παρά τις ποικίλες ταλαιπωρίες κατάφεραν να επιβιώσουν, να σταδιοδρομίσουν και να κάνουν οικογένεια και το σπουδαιότερο να επιστρέψουν στην πατρίδα, όταν το επέτρεψε η ομαλότητα της πολιτικής ζωής, ιδίως χάρις στην μεταπολίτευση, μετά το 1974.

'Ενας απ' αυτούς και ο Γιάννης Μακράκης από την Δομνίστα, που διατήρησε ασίγαστη την επιθυμία του να καταγράψει τα γεγονότα που έζησε και να τα παραδώσει στους μεταγενέστερους, στην ιστορία με την δική του σφραγίδα. Εργο δύσκολο αν λάβει κανείς υπόψη του το προχωρημένο της ηλικίας, την εξασθένηση της μνήμης και το ότι μιά τέτοια γραφή δεν είναι εύκολη για ανθρώπους της δράσης και μάλιστα στο βουνό με το όπλο στο χέρι. Ευτυχώς για τον κ. Μακράκη και την Δομνίστα, για την Ευρυτανία και την Ιστορία βρέθηκε ένα εξαίρετος πατριώτης, ο φιλόλογος καθηγητής κ. Α. Σταμάτης, που ανέλαβε το δύσκολο έργο της επιμέλειας του κειμένου. 'Οπως διαφαίνεται από τον πρόλογό του με διορατικότητα διέβλεψε αρκετά νωρίς την αξία των ενθυμήσεων αυτών και από νωρίς προέτρεψε τον συγγενή και συμπατριώτη στην προσπάθεια αυτή. Χάρις στην προσωπική του συμβολή οι χίλιες τόσες σελίδες υλικού πήραν την σημερινή μορφή ολοκληρωμένου κειμένου, που αποτελούν σημαντική προσφορά στην ανίχνευση του ιστορικού μας παρελθόντος μιας κρίσιμης περιόδου.

Το βιβλίο χωρίζεται σε πέντε μέρη: Το α' που αναφέρεται στην παιδική ζωή του συγγραφέα και την κατάταξή του στην Αεροπορία (1917-40), το β' που ξεκινάει με την κήρυξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου και κλείνει με την ένταξή του στον Δημοκρατικό Στρατό. Το γ' περιγράφει την προσφυγιά με όλα τα επακόλουθα, το δ' τον επαναπατρισμό, το ε' ως επίμετρο κάνει μιά αναφορά μνήμης σε διάφορες αγωνιστικές μορφές προσφιλείς στον συγγραφέα, αλληλογραφίες, κρίσεις και σχόλια του σ. και παραθέτει διάφορα σχετικά ντοκουμέντα, που εμπλουτίζουν το κείμενο μαζί με πολύτιμες φωτογραφίες.

Μ.Σ.Κ.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

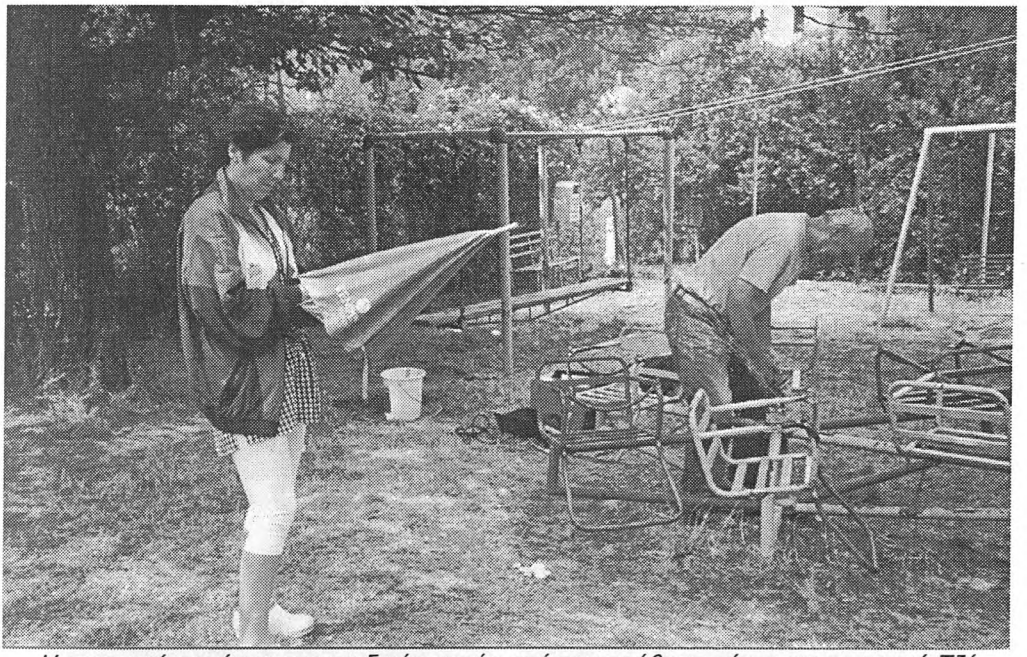

Η επισκευή οργάνων της παιδικής χαράς από τον πρόθυμα πάντα για το χωριό Τζό και τη σύζυγό του Βαρβάρα.

Δημοπρατήθηκε και θα αρχίσει σε λίγο διάστημα η κατασκευή προστατευτικών έργων γύρω από τον Παλαιό Οικισμό. Η μελέτη καθώς και η εκτέλεση του έργου γίνεται από το Δασαρχείο Ευρυτανίας και ύστερα από τη σχετική δημοπρασία κατοχυρώθηκε στον εργολάβο τεχνικών έργων κ. Σπύρο Τάσιο. Πραγματοποιείται έτσι ένα χρόνιο αίτημα των κατοίκων του Παλαιού Χωριού που θα λύσει πολλά εκκρεμή προβλήματα τα οποία απασχολούσαν εδώ και πολλά χρόνια και στέκονταν εμπόδιο στην ανάπτυξή του.

*** Ευχαριστούμε τον κ. Χρ. Τσινιά για την εργασία επισκευής οργάνου της Παιδικής Χαράς.

*** Επίσης τον κ. Βασίλη Ζήσιμο που διόρθωσε τα σταλάγματα βροχής στη στέγη του σχολείου, ώστε να μη στάζει.

*** Ακόμη τον κ. Γιάννη Λιάπη αντιπρόεδρο της Κοινότητας και τον κ. Αναστάσιο Φλέγγα που είναι μπροστά σε κάθε πρόβλημα και κάθε κοινοτική εργασία.

*** Περατώθηκε η τσιμεντόστρωση του δρόμου που οδηγεί προς τον Αγιο Αθανάσιο μέχρι τη στροφή. Το έργο έγινε από τον εργολάβο κ. Τσιριμώκο. Ελπίζουμε πως και ο υπόλοιπος δρόμος θα τσιμεντοστρωθή σύντομα μέχρι την Εκκλησία του Αγίου Αθανασίου.

*** Ευχαριστούμε την Φωτεινή Παπαδοπούλου που είναι εγκατεστημένη στην Αμερική η οποία χάρισε στην «Πνευματική Γωνιά» ένα μεγάλο πίνακα Αμερικανού ζωγράφου που απεικονίζει το Μικρό Χωριό

*** Επίσης τον κ. Ευάγγελο Μποντικούλη που φωτογράφησε και εμφάνισε τις φωτογραφίες της Συνέλευσης και τις έστειλε στο περιοδικό μας.

*** Την κ. Αλίκη Ξένου - Βενάρδου που φωτογράφησε και μας έδωσε για το περιοδικό φωτογραφίες από το ψήσιμο του τσίπουρου..

ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΞΕΝΟΦΩΝ ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ
οι δυό Μικροχωρίτες της Πόλης Εθνικοί Ευεργέτες

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ (1847-1913)
'Ενας άγνωστος εθνικός ευεργέτης Πρόδρομος των σύγχρονων Ελλήνων Εφοπλιστών

Εισερχόμενος κανείς σήμερα στο γραφείο του Διευθυντή του Ταμείου του Εθνικού Στόλου εντυπωσιάζεται από μια μεγάλη κρεμασμένη στον τοίχο προσωπογραφία. Μια αρχοντική φυσιογνωμία με ενδυμασία του 19ου αιώνα, με φωτεινά μάτια και διαπεραστικό βλέμμα προσελκύει αμέσως την προσοχή. Πρόκειται για τον καζαντισμένο στην Πόλη Σπυρίδωνα Σιδερίδη.

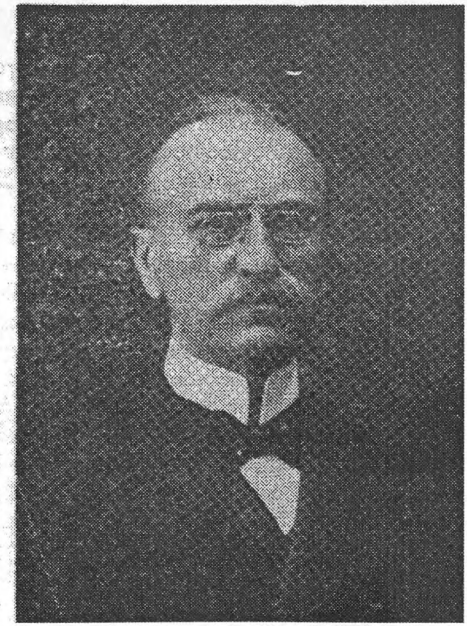

Οι αδελφοί Σιδερίδηδες, ο Σπυρίδων (αριστερά) και ο Ξενοφών (δεξιά). Η φωτογραφία του πρώτου είναι από ζωγραφικό πίνακα που βρίσκεται σήμερα στη διεύθυνση του Εθνικού Στόλου (Αθήνα)

Σε μια επίσης καδραρισμένη πλάκα σε διπλανό τοίχο διαβάζεις πέντε-έξι ονόματα ευεργετών του Εθνικού Στόλου, όπως του Αβέρωφ, του Κοργιαλένιου, κ.ά. Ανάμεσα σ' αυτά και το όνομα του Ευρυτάνα Σπ. Σιδερίδη, ευεργέτη του Εθνικού Στόλου.

Αυτός είναι ο μεγαλύτερος γιός του Αθανασίου Σιδερίδη από το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας. Στα παλιά μητρώα της Κοινότητας, που σώθηκαν αποσπασματικά, δεν βρέθηκε το όνομά του ενώ αντίθετα βρίσκεται γραμμένο το όνομα του αδελφού του Ξενοφώντα με χρονολογία γεννήσεως το 1851. Αλλά το όνομα του Σπυρίδωνα Σιδέρη το βρίσκουμε στα μητρώα της «Εν Κωνσταντινουπόλει Αδελφότητος των Ευρυτάνων» στα 1890 με αύξ. άρ. 275.

Από τα λίγα, δυστυχώς, στοιχεία που υπάρχουν σήμερα για τη ζωή του και από την παράδοση που διασώθηκε στο Μικρό Χωριό, προκύπτει, ότι αυτός ήταν το μεγαλύτερο παιδί του Αθανασίου Σιδερίδη, γόνου μιας ιστορικής οικογένειας του Μικρού Χωριού που ταξίδευε στην Πόλη και διέπρεψε από τον καιρό της Τουρκοκρατίας. Μερικοί απ' αυτούς είχαν λάβει μέρος και στον Αγώνα του 1821.

Μετά τον θάνατο του πατέρα Σιδερίδη στην Αίγυπτο, φαίνεται πως ο Σπυρίδων, ως μεγαλύτερος, προστάτεψε την οικογένειά του. Στα μεγάλα

καταστήματα «Χρυσοβέργη» όπου εργαζόταν, αρχικά, ο ίδιος, προσέλαβε και τον μικρότερο αδελφό του Ξενοφώντα, που αναδείχθηκε αργότερα σε διαπρεπή βυζαντινολόγο. Τα δύο αδέλφια αργότερα, μαθαίνουμε, ότι συνεταιρίσθηκαν με τον ίδιο τον Χρυσοβέργη. Ακόμη πιό σημαντικό, ο Σπυρίδων παίρνει για γυναίκα του την Θεοφανώ, που κρατάει από την οικογένεια των Χρυσοβέργηδων.

Οι παλιοί Μικροχωρίτες, που βρίσκονταν στην Πόλη, θυμούνται τον Σπ. Σιδερίδη, που με περηφάνεια τον θεωρούσαν συμπατριώτη τους, να ασχολείται με εφοπλιστικές εργασίες. Με δικό του στόλο, όπως θα δούμε παρακάτω, μετέφερε πετρέλαια από την Ασία στη Ρωσία (Βατούμ - Βακούμ) καθώς και στην Ευρώπη. Στην εταιρεία μεταφοράς πετρελαίων κ.λπ. είχε συνεταίρους τους «υιούς Αρβανιτίδη» κι ίσως αργότερα και τον αδελφό του Ξενοφώντα.

Από την δεύτερη διαθήκη του, που συνέταξε το 1906, στην Κωνσταντινούπολη (την πρώτη είχε συντάξει στον συμβολαιογράφο του Βατούμ Ιωάν. Εφήμοβιτς Ιβάνωφ το 1901) πληροφορούμαστε για τα περιουσιακά του στοιχεία ακίνητα, χρεώγραφα, μετρητά κ.λπ. καθώς και τον αριθμό των σκαφών, που αποτελούσαν τον στόλο του.

Ο ίδιος είχε ρωσική υπηκοότητα (δημότης του Βατούμ) και στο Βατούμ (εκτός απ' την Κερασούντα, Οδησσό, Μασσαλία, Λονδίνο κ.λπ.) είχε γραφεία η εταιρεία του, τον περισσότερο όμως καιρό αυτός ζούσε στην Πόλη.

Πεθαίνοντας το 1913 άφησε, σε μετρητά 130.000 λίρες Τουρκίας στους στενούς και απώτερους συγγενείς του, σε υπαλλήλους της εταιρείας και φίλους καθώς και στη Μεγάλη του Γένους Σχολή, τα Εθνικά Φιλανθρωπικά ιδρύματα και το Ρωσικό Νοσοκομείο της Πόλης. Εξάλλου την ακίνητη περιουσία του, που υπολογίσθηκε γύρω στα 5.000.000 χρυσές λίρες, την αποτελούσαν 65 ακίνητα (οικόπεδα και κτίσματα) της Πόλης και άλλα στην Οδησσό και το Βατούμ, ένας στόλος από σκάφη και πολλά χρεώγραφα.

Σύμφωνα με δική του επιθυμία όλη η περιουσία άρχισε να ρευστοποιείται μετά το 1924 από τους εκτελεστές της διαθήκης του. Ανάμεσα σ' αυτούς ήταν κι ο αδελφός του Ξενοφών. Η επιθυμία του ήταν από την ρευστοποιημένη περιουσία να λάβουν 1. Το Ταμείο του Εθνικού Στόλου το 24%, 2. Η Μεγάλη του Γένους Σχολή το 24%, 3. Τα Εθνικά φιλανθρωπικά ιδρύματα της Κωνσταντινουπόλεως το 24%, 4. η σύζυγός του Θεοφανώ το 10% και 5. τα τρία αδέλφια του από 6%.

Η ρευστοποίηση όμως και η διανομή αυτής της τεράστιας περιουσίας δημιούργησε τόσα πολλά και περίπλοκα προβλήματα και καταστάσεις, που αλλεπάλληλες εκθέσεις, πραγματογνωμοσύνες, κατασχέσεις, δίκες και καταδίκες δεν κατάφεραν να τις εξαλείψουν.

Ασφαλώς ο αριθμός των πλοίων και η τεράστια περιουσία του θα αρκούσαν νομίζω να τον κατατάξουν στους μεγάλους εφοπλιστές της εποχής του και μάλιστα σαν πρόδρομο των σύγχρονων Ελλήνων Εφοπλιστών. Οι παλαιότεροι από αυτούς ίσως αναδείχθηκαν μέσα από τις επιχειρήσεις του Σιδερίδη.

Η διαθήκη του (ίσχυε τότε το σύστημα των «διομολογήσεων»), δημοσιεύτηκε από το Ρωσικό Προξενείο της Πόλης. Η ακύρωση όμως μερικών διατάξεων της διαθήκης απ' το ίδιο το Προξενείο, αναιρεσιβλήθηκε στο Ανώτατο Ρωσικό Ακυρωτικό Δικαστήριο στην Πετρούπολη, το οποίο ακύρωσε την απόφαση του Προξενείου.

Για τα ευρισκόμενα στη Ρωσία (Οδησσός, Βατούμ) ακίνητα ούτε ρευστοποίηση ούτε καμμιά άλλη διεκδίκηση έγινε, γιατί στο μεταξύ η Ρωσική Επανάσταση (1917) δεν ανεγνώρισε καμμιά υποχρέωση της Τσαρικής Κυβερνήσεως.

Λένε, πως στο Μικρό Χωριό ανήγειρε με δικά του χρήματα τον 'Αη Νικόλα κι ενίσχυσε σημαντικά την προσπάθεια των Μικροχωριτών της Πόλης να φτιάξουν τη νέα Μεταμόρφωση. Λένε ακόμη πως ήθελε να την ανεγείρει με δικά του χρήματα. Φαίνεται όμως, πως η Επανάσταση των Νεοτούρκων (1909), οι Βαλκανικοί Πόλεμοι κι ο θάνατός του έπειτα ματαίωσαν τα σχέδιά του.

Για τις ποικίλες ενισχύσεις του, η Αδελφότης των Μικροχωριτών της Πόλης (1900) τον ανεκήρυξε Μεγάλο Ευεργέτη.

Στην Κωνσταντινούπολη, στο Νοσοκομείο του Μπαλουκλή υπάρχει ειδική πτέρυγα το «Σιδερίδειον». Στο προαύλιο του Νοσοκομείου υπήρχε και προτομή του, που καταστράφηκε με τα γεγονότα του 1955. Εκεί, στην Πόλη, σύμφωνα με μαρτυρίες απελαθέντων πρόσφατα Μικροχωριτών, υπάρχει και ο οικογενειακός τάφος των Σιδερίδηδων.

Σ' ένα ταξίδι-προσκύνημα στη Πόλη των ονείρων μας είχα την επιθυμία και ευκαιρία να τον επισκεφθώ.

Βρίσκεται στον περίβολο της Εκκλησίας της Ζωοδόχου Πηγής στο Μπαλουκλή. 'Ενας χώρος γεμάτος ιστορία που σήμερα σου εμπνέει δέος και σεβασμό. Στους μεγάλους καλλιμάρμαρους τά-

φους-μνημεία διαβάζεις ονόματα Πατριαρχών και ξακουστών Ελλήνων της Πόλης. Δίπλα στου Σιδερίδη, ο τάφος του μεγάλου Χρυσοβέργη κ.ά. Η χορεία των ανθρώπων εκείνων, που κράτησαν τον Ελληνισμό της διασποράς. Ανάμεσα σ' αυτούς κι ένας Ευρυτάν που ξεχώρισε, ο Σπυρίδων Σιδερίδης.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ (1851-1929)

Α' Δημιουργημένος επιχειρηματίας

Ο Ξενοφών Σιδερίδης, γιός του Αθανασίου Σιδερίδη απ' το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας, φέρεται εγγεγραμμένος στα μητρώα της Κοινότητας Μικρού Χωριού με έτος γεννήσεως 1851. Επίσημες βιογραφίες τον φέρουν ότι γεννήθηκε το 1851 στην Κωνσταντινούπολη (Χρυσόπολη ή Σκούταρι), όπου ο πατέρας του από μικρός είχε ξενητευτεί κι είχε καζαντήσει σαν έμπορος. 'Ηκμαζε, τότε, στην Πόλη, μια πολυάριθμη Ευρυτανική παροικία, που, απ' τα 1812, εμφανίζεται επίσημα σαν «Αδελφότης των εν Κωνσταντινουπόλει Ευρυτάνων», με την οποία, όπως θα δούμε παρακάτω, ο Ξενοφών Σιδερίδης συνέδεσε τ' όνομα του. Αν και όπως φαίνεται ολόκληρη τη ζωή του, την έζησε μακριά απ' την Ευρυτανία, ο ίδιος αγάπησε και βοήθησε πολύ τον κόσμο της.(3)

Είχε προσεκτικά ανατραφεί απ' την μητέρα του, Ελληνίδα της Πόλης, κι απ' τα μαθητικά του χρόνια, διακρινόταν για την φιλομάθειά του. 'Οταν όμως, ο πατέρας του, που είχε μεταβεί στην Αίγυπτο για να επεκτείνει το εμπόριό του, πέθανε, ο μικρός Ξενοφών, αν και διέπρεπε στα μαθήματα, διέκοψε το Σχολείο (Ελληνικό Σχολαρχείο) και ανεζήτησε εργασία στα μεγάλα καταστήματα του Γ. Χρυσοβέργη. Εκεί, όπου είχε κάποια ανώτερη θέση, ο μεγάλος αδελφός του Σπυρίδων, εργάσθηκε στην αρχή σαν μικρός λογιστής. Ο ζήλος και η δραστηριότητα, που ανέπτυξαν οι αδελφοί Σιδερίδηδες, απέσπασαν την εμπιστοσύνη του μεγάλου εμπόρου, ο οποίος τους έκαμε συνεταίρους. Αργότερα οι δύο αδελφοί, θα γίνουν κι οι ίδιοι μεγάλοι κεφαλαιούχοι και θ' αρχίσουν να προβαίνουν σε επικερδείς τοποθετήσεις των κεφαλαίων τους σε μεγάλα εμπορικά σκάφη (κυρίως πετρελαιοφόρα), σιδηροδρόμους, ακίνητα κ.λπ.

Β' 'Εξοχος βυζαντινολόγος

Ο Ξενοφών Σιδερίδης, παράλληλα προς την επιχειρηματική του δραστηριότητα, κατεγίνετο, με πάθος, και στην επιστημονική έρευνα. Αν και νωρίς διέκοψε το Σχολείο, δεν σταμάτησε, μόνος πλέον, να μελετά, να διδάσκεται και να επεκτείνει τις γνώσεις του. Νεαρώτατος ακόμη (1872), έγινε μέλος του «Ελληνικού Φιλολογικού Συλλόγου», που είχε σαν σκοπό, τη προαγωγή της έρευνας και της επιστήμης. Η επίσημη ιδιότητα, με την οποία τον αναγράφουν εκάστοτε τα μητρώα του Συλλόγου, είναι «εμποροϋπάλληλος». Αυτό, όμως, δεν τον εμπόδισε να καταλάβει σχεδόν όλα τα αξιώματα μέσα στο Σύλλογο και να διακριθεί ανάμεσα σε άλλες προσωπικότητες.

Από την αρχή υπήρξε μέλος κι αργότερα έγινε Κοσμήτωρ, Πρόεδρος και μόνιμος Γραμματεύς της Αρχαιολογικής Επιτροπής, ανάμεσα στους διακεκριμένους: Στ. Αριστάρχη, Παπαδόπουλο Κεραμέα, Κυρ. Περδικίδη, J. Mingen, C. G. Mordmann, Curtis, Calvert, Whashington, Divingy κ.ά. Οι άλλες επιτροπές του Συλλόγου ήσαν η Φιλολογική, η Εκπαιδευτική, η Συντακτική, η Οικονομική, η Επιστημονική με ανάλογη αποστολή η κάθε μία.

Βυζαντινές επιγραφές και χριστιανικά μνημεία, Βυζαντινή τοπογραφία (κυρίως Κων/πόλεως), δημοσιεύσεις σημαντικών ιστορικών εγγράφων, συνοδευμένες πάντοτε από δικά του εμπεριστατωμένα σχόλια και εύστοχες κριτικές παρατηρήσεις και γενικότερα θέματα της Βυζαντινής ιστορίας και Φιλολογίας, υπήρξαν το αντικείμενο των πολυαρίθμων ερευνών και μελετών του. 'Ολες οι διατριβές του, φέρουν τη σφραγίδα της πολυμαθείας του κι είναι χαρακτηριστικές για την λιτότητα του ύφους και την επιστημονική ακρίβεια. Για την ολοκλήρωση των ερευνών του, συχνά, και κυρίως, όταν διέκοψε την επιχειρηματική του δράση, μετέβαινε στο 'Αγιον 'Ορος, στις Μυκήνες, στην Αθήνα και στο εξωτερικό, όπου σαν γλωσσομαθέστατος που ήταν, (ήταν κάτοχος πολλών ευρωπαϊκών, σλαυϊκών και ανατολικών γλωσσών), αναδιφούσε στις εκεί βιβλιοθήκες. Προσφιλής του τόπος, όπου επίσης μετέβαινε, συχνά για έρευνες, ήταν το Μοναστήρι της Αναλήψεως στην Πόλη. Εκεί γνωρίστηκε με τον κατοπινό συνεργάτη του, καθολικό επίσκοπο Louis Petit, που πέθανε στα 1927.

Το επιστημονικό κύρος, το οποίον απέκτησε, αν και αυτοδίδακτος αυτός, τον κατέστησε σεβαστό στον κύκλο των Βυζαντινολόγων. Πολλοί σύγχρονοί του, τον απεκάλεσαν, «Πρύτανι των Βυζαντινολόγων». Τόσο πολύ ελάμπρυνε τη θέση του στην Αρχαιολογική Επιτροπή κι έγινε τόσο πολύ γνωστός μέσα στον Φιλολογικό Σύλλογο, ώστε αβίαστα και επανειλημένα του προτάθηκε η Προεδρία, την οποία όμως αρνιόταν με σεμνότητα ισχυριζόμενος ότι δεν κατείχε

δίπλωμα Πανεπιστημιακής Σχολής, προσόν τυπικό, σύμφωνα με τον κανονισμό του Συλλόγου. Υπήρξε μέλος, κι αργότερα ανακηρύχτηκε ευεργέτης της Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών, μέλος του Ρωσικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Κωνσταντινουπόλεως, καθώς επίσης ανακηρύχτηκε μέλος της Ακαδημίας της Πετρουπόλεως (Σαιντ Πέτερσμπουργκ) και της Ακαδημίας Αθηνών, ύστερα από πρόταση του ακαδημαϊκού Κ. Αμάντου (1929).

Τις περισσότερες από τις μελέτες του, δημοσίευσε στα περιοδικά της εποχής του: Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος, Εκκλησιαστική Αλήθεια (του Πατριαρχείου Κων/πόλεως), Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών, Εκκλησιαστικός Φάρος, Γρηγόριος ο Παλαμάς, Νέος Ποιμήν, Ορθοδοξία, Ηπειρωτικά Χρονικά, Χιακά Χρονικά και άλλες εξέδωκε αυτοτελώς.

Το τελευταίο έργο, για το οποίο κατηνάλωσε και μόχθο και χρήμα είναι το οχτάτομο «Γεωργίου Σχολαρίου άπαντα τα ευρισκόμενα», που επιμελήθηκε μαζί με τους 1. Mgr. Louis Petit, καθολικό επίσκοπο Αθηνών και 2. Μαρτίν Ζουγκιέ. Το συλλογικό αυτό έργο, που απήτησε μακρόχρονη συλλογή υλικού με σχετικά σχόλια και παραπομπές είναι ενδεικτικό του επιστημονικού ζήλου και του μόχθου για την ανεύρεση του τεράστιου υλικού κατεσπαρμένου σε διάφορες βιβλιοθήκες κι ενδεικτικό ακόμη της βαθειάς λατρείας προς την Βυζαντινή έρευνα.

Σχετική με το έργο αυτό είναι η επόμενη περικοπή από επιστολή του Σιδερίδη προς το νεότερο συνεργάτη του Μαρτίν Ζουγκιέ, στις 28.2.1929.

«...Οφείλω να σας πω, ότι τον προσεχή Απρίλιο εισέρχομαι εις το 78ον έτος της ηλικίας μου, ότι ιατροί δεν μου συνιστούν τις πνευματικές εργασίες και ότι οι οφθαλμίατροι λέγουν το ίδιο εξ αιτίας της μυωπίας μου. Υπ' αυτάς τας συνθήκας η καλή μου θέλησις θα προσκρούση νωρίς ή αργά εις δυσχερείας. Αλλά ας αφήσωμεν εδώ το μέλλον, το οποίον «εν γόνασι Θεού κείται» και ας προχωρήσωμεν εις το έργον«. Πριν όμως ακόμη ολοκληρωθεί η έκδοση του έργου, στις 14 Αυγούστου 1929 ο Ξενοφών Αθ. Σιδερίδης πέθανε από καρδιακή προσβολή. Είχαν, ως τότε, εκδοθεί οι δύο τόμοι και επρόκειτο να εκδοθεί ο τρίτος. Αγγέλοντας τον θάνατό του η «Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών», έγραφε:

«κατ' Αύγουστον λήγοντος έτους εξεμέτρησε το ζην εν Κωνσταντινουπόλει ο Ξενοφών Σιδερίδης, δοκιμότατος ερευνητής της μεσόχρονης ημών ιστορίας και φιλολογίας και της τοπογραφίας της Κωνσταντινουπόλεως, καταλιπών πλουσιωτάτην και πολυτιμοτάτην, διά πάντα Βυζαντινολογούντα, Βιβλιοθήκην...». Στην νεκρολογία του, πάλι, ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ιωάννης Β. Παπαδόπουλος έγραφε στο περ. «Γρηγόριος ο Παλαμάς»: «...Ο θάνατος του Ξενοφώντος Σιδερίδου εβύθισεν εις πένθος βαρύ πάντας, όσοι τον εγνώρισαν εκ του σύνεγγυς και εξετίμησαν τας αυτόχρημα ιπποτικάς αυτού αρετάς, αλλ' ιδίως τον γράφοντα τας γραμμάς ταύτας με μόλις συγκρατουμένους τους εκ της συγκινήσεως παλμούς της καρδιάς του». Και ο Ακαδημαϊκός Κ. 'Αμαντος, στην νεκρολογία του για αυτόν έγραφε: «...Ο υψηλός αυτός Ευρυτάν διετήρησε καθ' όλον του τον βίον την απλότητα, την λιτότητα και την ευθύτητα των Ρουμελιωτών».

Την βιβλιοθήκη του, που θεωρήθηκε σαν μια απ' τις πλουσιώτερες, αλλά και σπανιώτερες εις το είδος της και περιελάμβανε 4.000 τόμους και 25 χειρόγραφους κώδικες (17 ελληνικούς και 8 οθωμανικούς), εδώρησαν οι κληρονόμοι του (κυρίως οι δύο αδελφές του Ευλαμπία Χ. Αχτάρη και Αλεξάνδρα Ν. Κούρτελη), στην Ακαδημία Αθηνών. Σήμερα, τοποθετημένη σε ξεχωριστή αίθουσα της Ακαδημίας, φέρει το όνομά του: «Βιβλιοθήκη Ξ. Α. Σιδερίδου».

Γ' Κοινωνικός εργάτης

Ο έξοχος αυτός Βυζαντινολόγος, εκτός απ' την επιχειρηματική και επιστημονική, έχει να παρουσιάσει και πλούσια κοινωνική δράση, αναπόσπαστη κυρίως με την «Αδελφότητα των Ευρυτάνων» της Πόλης. Το 1886 είναι μέλος της Αδελφότητας με αυξ. αριθμό 215. Στην τριετία 1887-1889 εκλέγεται Πρόεδρος κι είναι αυτός ακριβώς, που εγκαινιάζει μιαν αναγεννητική περίοδο στη δράση της Αδελφότητας, την οποία αλλεπάλληλες, μέχρι τότε, αντιξοότητες την είχαν αποκάμει.

Εκτός απ' την προσωπική του δραστηριότητα ενισχύει και με χρήματα το έργο της Αδελφότητας, καθώς επίσης ενισχύει με πολλές δωρεές τα διάφορα φιλανθρωπικά ιδρύματα κι ευεργετεί την Ευρυτανική και γενικότερα την Ελληνική Κοινότητα.

Ζούσε, άλλωστε, τότε, ο γνήσιος αυτός Ευρυτάν όχι μόνο σε μια εποχή Βυζαντινολατρείας, αλλά και σε μια περίοδο, που την ελάμπρυναν μεγάλοι Εθνικοί Ευεργέτες, οι οποίοι δεν έπαυσαν να ενισχύουν την Πατρίδα ποικιλότροπα, να χρηματοδοτούν επιστημονικές έρευνες και να συντηρούν κοινωφελή ιδρύματα, όπως ο Ζαρίφης, ο Χρυσοβέργης, ο Αβέρωφ, ο Συγγρός κ.ά. Σ'

αυτούς οι δύο Σιδερίδηδες και πιό πολύ ο Σπυρίδων, που ανεκηρύχθη Εθνικός Ευεργέτης, θα προσθέσουν το δικό τους ανάστημα.

Στα 1920, οπότε η Αδελφότητα των Ευρυτάνων, γιόρταζε τα εκατόχρονά της, μετά από μια μακρόχρονη διακοπή, εξ αιτίας των γεγονότων του 1909 (Νεοτουρκική Επανάσταση) και των πολέμων που επηκολούθησαν, ο Σιδερίδης γνωστοποιούσε μια απ' τις δωρεές του με την παρακάτω επιστολή:

Προς τον Πρόεδρον της Αδελφότητος.

Πέραν τη 15η Μαρτίου 1920

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Επί τη πανηγύρει της εκατονταετηρίδος της ιδρύσεώς της, ης επαξίως προϊστασθε, «Αδελφότητος των Ευρυτάνων», παρακαλώ όπως αποδεχθήτε υπέρ του σκοπού αυτής την ταπεινήν προσφοράν μου διακοσίων πεντήκοντα λιρών οθωμανικών.

Δέξασθε, κύριε Πρόεδρε, την βεβαίωσιν της προς υμάς εξόχου υπολήψεώς μου.

Ξ. Λ. Σιδερίδης

'Αλλωστε, πολύ πιό νωρίς, για τις πάμπολλες προσφορές του για την ευόδωση των σκοπών της, είχε ανακηρυχθεί «Μέγας Ευεργέτης της Αδελφότητος».

Περισσότερο συγκινητική ήταν η προσφορά του προς την Αδελφότητα των Μικροχωριτών της Πόλης «Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος». Σ' αυτήν και για να υποβοηθήσει την ανέγερση του Ναού της Μεταμορφώσεως (1924), που σήμερα είναι αρχιτεκτονικό κόσμημα, έδινε κάθε μήνα 50 λίρες οθωμανικές.

Ο Ξενοφών Σιδερίδης, πέθανε άγαμος και παρά την απλόχερη διανομή της περιουσίας του για φιλανθρωπικούς σκοπούς, έμεινε αρκετή και μετά τον θάνατό του.

Μετά τον θάνατο του αδελφού του Σπυρίδωνα, που πέθανε πάμπλουτος το 1913, υπήρξε ένας απ' τους κυριώτερους εκτελεστές της διαθήκης του Μεγάλου Εθνικού Ευεργέτη. Το έργο του ήταν δύσκολο, γιατί είχε να κάνει με την Ελληνική, την Οθωμανική και την Ρωσική Κυβέρνηση, για ένα σωρό ζητήματα, που δημιούργησε η ρευστοποίηση (1924) της τεράστιας περιουσίας του αδελφού του. Την κολοσσιαία αυτή περιουσία, που η αξία της υπολογίστηκε τότε γύρω στα 5.000.000 χρυσές λίρες, την αποτελούσαν πολλά χρεώγραφα σε διάφορες Τράπεζες, 65 ακίνητα (κείμενα στην Ρωσία, Βουλγαρία, Τουρκία, Ελλάδα) κι ένας στόλος από 22 εμπορικά σκάφη.

Μερικές αιχμές, για το έργο του, ως εκτελεστού, που ανεπίτρεπτα εκτοξεύτηκαν μετά τον θάνατό του, δεν μπορούν να σπιλώσουν την μνήμη του Ξενοφώντος Αθ. Σιδερίδου, που, ζώντας, διέθεσε τις μεν πνευματικές του δυνάμεις για την προαγωγή της επιστημονικής έρευνας, την δε περιουσία του για την ανακούφιση των συνανθρώπων του.

* Από το βιβλίο ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ έκδοση 1989 του πανεπιστημιακού καθηγητή κ. Κλεομένη Κουτσούκη.

Στο καμμένο σπίτι μου

Αποκαϊδια απόμεινες σπιτάκι μου,
σαν τον πολεμιστή πάνω στη μάχη,
χωρίς φωνή, χωρίς μορφή, σκελετωμένο,
σπιτάκι μου κατακαϋμένο.

Α! δεν ξεχνιέται εκείνη η μέρα
που οι Νέρωνες πλακώσανε φουριόζοι,
σαν τη φλογάτη άγρια μπόρα,
καταχτητές μέσα στη χώρα.

Σε σένα ξέσπασε η μανία τους,
π' ανήμπορο τους κοίταζες με απορία
να ντουφεκούν το πάτωμά σου,
να βρίζουν τα εικονίσματά σου.

Κι όταν στις φλόγες σε παράδωσαν
κι άρχισες με το τρίξιμο το κλάμα,
μεσ' την ψυχή μου μίλαεν ο καπνός σου
και με κυνήγαεν ο κουρνιαχτός σου.

Τ' άχαρα ρείπια σου σπιτάκι μου
θωρώ τώρα σαν αγιασμένο τόξο
κι ένα κεράκι μούρχεται ν' ανάψω
μπροστά σου και πικρά να κλάψω.

Κώστας Αβραάμ

Η ευρύτερη περιοχή της Ευρυτανίας κατά την τουρκοκρατία και την επανάσταση του 1821

Συνοπτικός οδηγός γεγονότων

Εργασία Βαγγέλη Χρ. Πλάκα

1. Η κατάληψη της ευρύτερης Ευρυτανικής περιοχής από τους Οθωμανούς συντελέστηκε σε πρώτη φάση το 1393 από τον σουλτάνο Βαγιαζήτ Α' ενώ η οθωμανική επικυριαρχία εδραιώθηκε στα τέλη του 1446 από τον σουλτάνο Μουράτ Β'.

Η περιοχή διατήρησε και επί τουρκοκρατίας το προνομιακό καθεστώς που απολάμβανε στα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκυριαρχίας, δηλαδή διοικητική αυτονομία και φορολογικές ελαφρύνσεις.

Λίγο πριν την επανάσταση των Ελλήνων, η περιοχή ήταν υπό την επιρροή του Αλή Πασά ενώ οργανωτικά ήταν διαιρεμένη σε δύο επαρχίες: στην επαρχία Αγράφων, η οποία ήταν αδιαίρετη και την αποτέλεσαν τα Θεσσαλικά και Ευρυτανικά Αγραφα και στην Επαρχία Καρπενησίου η οποία περιελάμβανε τέσσερις ομάδες χωριών: τα πολιτοχώρια, τα βλαχοχώρια, τα χωριά του Σοβολάκου και τα χωριά του Αποκούρου[1].

2. Η κακοτράχηλη περιοχή της Ευρυτανίας με τα ψηλά και δύσβατα βουνά ήταν ένα ασφαλές καταφύγιο των κλέφτικων σωμάτων που δημιουργήθηκαν στην περιοχή και προκαλούσαν καίρια πλήγματα στην οθωμανική εξουσία ενώ η περιοχή των Αγράφων ήταν η έδρα του πρώτου αρματολικιού στον ελληνικό χώρο, το οποίο δημιουργήθηκε στις αρχές του 15ου αιώνα από τον Μουράτ Β'.

Οι κλέφτες και οι αρματωλοί (που ήταν οι τοποτηρητές της οθωμανικής κυριαρχίας και συνάμα οι τοπικοί άρχοντες) δεν έκοβαν τις σχέσεις τους και ενάλλασαν ρόλους με χαρακτηριστική ευκολία, δημιουργώντας έντονα προβλήματα στους Οθωμανούς.

Από τις πρώτες οργανωμένες αντιδράσεις κατά του τουρκικού ζυγού ήταν αυτή κατά την διάρκεια του βενετοτουρκικού πολέμου, το 1684, όταν οι αρματολοί Χορμόπουλος των Αγράφων, Μεϊντάνης της Ακαρνανίας και Λιβίνης του Καρπενησίου, συγκρότησαν επαναστατικές ομάδες εναντίον των Τούρκων ενώ αξιοσημείωτη είναι η επιτυχία του Λιβίνη στη Γόλιανη όπου μετέπειτα έγινε γνωστή ως «Λόφος του Λιβίνη». Αργότερα, το 1689, συγκροτήθηκε σώμα τοπικών αρματολών για να εμποδίσουν τη δράση του Λυμπεράκη Γερακάκη που ήταν συνεργός των Τούρκων. Πολυσήμαντη ήταν η δράση του Γεροδήμου Σταθά από το Καρπενήσι, ο οποίος τον 18ο αιώνα βοήθησε στην προετοιμασία της επανάστασης, όπως σημαντική ήταν η δράση και των μεγάλων οικογενειών της περιοχής όπως των Μπουκουβαλαίων, οικογένεια αρματολών των Αγράφων, που κατά την διάρκεια του ίδιου αιώνα, αντιτάχθηκε των οθωμανών με σπουδαίες νίκες εναντίον τους στο Κεράσοβο και στο Σοβολάκο.

Την ίδια περίπου περίοδο, μεταξύ τέλους του 18ου και αρχών του 19ου αιώνα, έδρασε και η οικογένεια των Γουβελαίων από τον Προυσό, με έντονη πολιτική και πνευματική δράση, αλλά και στρατιωτική, κυρίως από τον Δημήτρη Γουβέλη.

Στα τέλη του 18ου αιώνα (περίπου το 1775) γεννήθηκε και ο θρύλος της κλεφτουριάς, ο Κατσαντώνης που με την ένδοξη δράση του ταρακούνησε την κυριαρχία των Οθωμανών και αναπτέρωσε το ηθικό των Ελλήνων. Ο Κατσαντώνης, ανέβηκε στο βουνό πολύ μικρός, δίπλα στον θείο του Βασίλη Δίπλα, ξακουστό κλεφταρματολό των Αγράφων, ενώ είχε μαζί του τα αδέλφια του Χασιώτη και Λεπενιώτη (ο οποίος ηγήθηκε του σώματος του Κατσαντώνη όταν αυτός αιχμαλωτίστηκε από τους Τούρκους). Ο Κατσαντώνης έγινε ο φόβος και ο τρόμος των Τούρκων κυρίως μετά την επιτυχία του στην Τριφύλα, το 1803. Την επόμενη χρονιά κατατρόπωσε τον στρατό του Γιουσούφ Πασα και το ίδιο έγινε το 1806 με τον Χασαν Μπελούση, τον οποίο κέρδισε «στου Πουλιού τη βρύση» κοντά στο Κεράσοβο. Ο Αλή πασάς έστειλε εναντίον του τον Βελιγκέκα από τους καλύτερους στρατάρχες του αλλά ο Κατσαντώνης τον κέρδισε και αυτόν, αρχές του 1807 στο χωριό Μοναστηράκι. Μετά την αιχμαλωσία και τον μαρτυρικό θάνατό του, το 1808, το έργο του συνέχισε με επιτυχία στην περιοχή των Αγράφων ο Λεπενιώτης.

Παράλληλα, είχε ήδη αρχίσει να συμμετέχει ενεργά στην αντίσταση κατά των Τούρκων και η οικογένεια των Γιολδασαίων από το Καρπενήσι, η οποία έπαιξε μεγάλο ρόλο και κατά την επανάσταση.

Ασφαλώς δεν πρέπει να λησμονούμε και τον Ευρυτάνα ήρωα Αθανάσιο Καρπενησιώτη, από τον Αγιο Ανδρέα Καρπενησίου, ο οποίος έδρασε στην περιοχή της Μολδοβλαχίας και με τον ηρωισμό του στις μάχες Γαλατσίου και Προύθου, έδειξε τον δρόμο της ελευθερίας προς τους

σκλαβωμένους Ελληνες και έθεσε τα θεμέλια εξάπλωσης της επανάστασης και στον ελλαδικό χώρο.

3. Την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας η περιοχή γνώρισε θεαματική πολιτιστική και πνευματική πρόοδο, η οποία οφείλεται κυρίως στη δράση πνευματικών πατέρων όπως ο Ευγένιος Γιαννούλης ο Αιτωλός, ο Αναστάσιος Γόρδιος, ο Κύριλλος Καστανοφύλλης, ο Διονύσιος ο εκ. Φουρνά κ.α. Το 1555-1556 ιδρύθηκε η Μονή Τατάρνας, η οποία γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη όταν τελούσε υπό την προστασία του Ευγένιου Γιαννούλη, περίπου το 1650. Ο ίδιος ίδρυσε στο Καρπενήσι το 1645, την πρώτη σχολή ανωτέρας μόρφωσης στην περιοχή καθώς και σχολεία για κοινά γράμματα. Το 1660 έφυγε απο το Καρπενήσι και ίδρυσε στα Βραγγιανά Αγράφων τη γνωστή σχολή Γούβας, στο μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής[2].

Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας ιδρύθηκαν η Μονή Ζωοδόχου Πηγής στα Φουρνά και η άλλη σημαντική Μονή της περιοχής, η Μονή Προυσού γνωστή για την βιβλιοθήκη της και για την ανώτερη σχολή που λειτούργησε στα τέλη του 18ου αιώνα.

Δημιουργήθηκαν πολλά σχολεία μέσης και κατώτερης εκπαίδευσης, στην Αγία Τριάδα, στο Νεοχώρι, στη Βράχα, στο Κεράσοβο, στη Ρεντίνα Αγράφων, στην Καστανιά, στη Τατάρνα και στο Μεγάλο Χωριό. Επίσης σημαντική ήταν η άνθηση της αρχιτεκτονικής οίκων και εκκλησιών και διαφόρων παραδοσιακών τεχνών όπως της υφαντικής και της οπλοποιϊας.

4. Την περιοχή των Αγράφων και του Καρπενησίου επαναστάτησε επίσημα ο οπλαρχηγός του Καρπενησίου Κώστα Βελής, στις 10 Μαϊου 1821 στο Κεράσοβο. Ο ίδιος έδωσε με επιτυχία την πρώτη μάχη στην Τατάρνα όμως δεν τα κατάφερε στις 21 Ιουνίου στη Ρεντίνα και αιχμαλωτίστηκε με αποτέλεσμα την ελληνική ήττα.

Στις αρχές του ίδιου μήνα, στις 4 Ιουνίου οι Γιολδασαίοι μαζί με τον Γ. Μπράσκα απέκλεισαν το Καρπενήσι. Τα ελληνικά σώματα, που είχαν μοιραστεί σε δύο σημεία, ηττήθηκαν στα Καγγέλια Βελουχίου και έτσι ο Βελήμπεης μπήκε στο Καρπενήσι και το έκαψε (όπως έκανε αργότερα και στα χωριά Κορυσχάδες, Βουτύρου και Γοργιανάδες). Οι Γιολδασαίοι κατέφυγαν στην Μιάρα και νίκησαν τον Βελήμπεη που τους κατεδίωκε, διώχνοντας τους Τούρκους απ' την πόλη.

Το καλοκαίρι του 1822 γίνονται δύο μάχες στην περιοχή του Καρπενησίου, όταν μέρος του στρατού του Δράμαλη επιτέθηκε κατά του Μεγάλου Χωριού και της Λάσπης, στην οποία αργότερα ο Καραϊσκάκης εξόντωσε τον Κιουταχή.

Στις αρχές του 1823, στις 15 Ιανουαρίου, ο γενναίος στρατηγός Καραϊσκάκης έκανε δυναμικό παρών στην περιοχή και σημείωσε την πρώτη του σπουδαία νίκη κατά των Τούρκων, στο Σοβαλάκο, η οποία ήταν αφορμή να αναγνωρίσουν όλοι την αξία του.

Η επόμενη σημαντική μάχη έγινε το καλοκαίρι του 1823 στο Κεφαλόβρυσο. Ο Μάρκος Μπότσαρης μαζί με το Ζυγούρη Τζαβέλα εκστράτευσαν στις 8 Αυγούστου, από το Μικρό και Μεγάλο Χωριό αντίστοιχα, κατά Τουρκαρβανιτών στη θέση «Πλατάνια» του Κεφαλόβρυσου, και εξ αιτίας της τακτικής του Μπότσαρη ο εχθρός αιφνιδιάστηκε και αποδεκατίστηκε. Δυστυχώς η μεγαλειώδης επιτυχία σκιάστηκε από τον άδικο χαμό του Μάρκου Μπότσαρη.

Ο Ζυγούρης Τζαβέλας ανασύνταξε τις δυνάμεις στο Μικρό Χωριό και ανέβηκε στην Καλιακούδα, βουνό που υψώνεται πάνω απ'το χωριό και μαζί με τον Γιαννάκη Γιολδάση αντιμετώπισαν ανεπιτυχώς στις 28 Αυγούστου πολυάριθμο τουρκικό σώμα, με αποτέλεσμα οι άτακτες δυνάμεις μας να σκορπιστούν.

Τον Ιούλιο του 1824, στις 14, έγινε η μάχη της Αλμπλιανης, όπου οι Ελληνες υπό τον Κίτσο Τζαβέ-λα νίκησαν το στρατιωτικό σώμα του Ντερβίς Πασα, που είχε αναλάβει την εκκαθάρηση της Ρούμελης ενώ τον επόμενο χρόνο σημειώθηκαν μικρότερης σημασίας μάχες: στις 28 Σεπτεμβρίου Ελληνες νίκησαν στον Καρβασαρά διώχνοντας τους Τούρκους και μετά δύο μήνες, τον Νοέμβριο οι Τούρκοι έκαψαν το χωριό Μουζήλο.

Η οριστική απελευθέρωση του Καρπενησίου και των γύρω χωριών από τους Τούρκους έγινε στις 23 Νοεμβρίου 1828, όταν ο κυβερνήτης Καποδίστριας έστειλε στην περιοχή τον Κίτσο Τζαβέλα μαζί με άλλους οπλαρχηγούς, οι οποίοι έδιωξαν τους εναπομείναντες Τούρκους και τις οικογένειές τους.

5. Επειτα από την απελευθέρωση της περιοχής, υπήρξε διοικητική αναδιοργάνωση που πήρε την τελική μορφή της την περίοδο της αντιβασιλείας, το 1833. Η επαρχία Καρπενησίου και τα Ευρυτανικά Αγραφα (τα Θεσσαλικά Αγραφα ήταν εκτός ορίων του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους) συνέστησαν την επαρχία Καλλιδρόμης η οποία άνηκε στο νομό Αιτωλίας και Ακαρνανίας.

---

1 Τα χωριά του Αποκούρου αναφέρονται και ως ξεχωριστή επαρχία αλλά στα χρόνια του Αλή Πασά υπάγοταν στην επαρχία Καρπενησίου.

2 Στη συγκεκριμένη σχολή έμαθε τα πρώτα του γράμματα ο Κοσμάς ο Αιτωλός

28η Οκτωβρίου 1940

Στο μηνιαίο φύλλο του Οκτωβρίου 1996 «Το Ζαγόρι μας» που είχαν την καλοσύνη να μας στείλουν ο κ. Βασίλης Τζιόβας και οι εκλεκτοί συνεργάτες του, δημοσιεύεται από τον κ. Ι. Μητσιάδη μια μαρτυρία γεγονότων από τις πρώτες μέρες του Ελληνοιταλικού πολέμου. Εχει το τίτλο «ο Πύρρος Στάρας και οι γυναίκες του Πάπιγγου». Είναι γεγονότα, από τα πολλά πρωϊκά άγνωστα γεγονότα των πρώτων ημερών εκείνου του πολέμου. Είναι γεγονότα που δείχνουν πως η πίστη στο δίκιο, η αγάπη για την Πατρίδα και τη Λευτεριά ατσαλώνουν τη θέληση, και στρατός και λαός με αυτοθυσία και λεβεντιά κατορθώνουν με λίγα μέσα να ανατρέψουν τη ροή του πολέμου και να δώσουν την πρώτη νίκη απελευθερώνοντας την Κόνιτσα. Την Κόνιτσα που πριν λίγες μέρες είχαν καταλάβει αιφνιδιαστικά οι Ιταλοί. Ομως ας αφήσουμε να μας τα διηγηθεί τα γεγονότα ο κ. Ι. Μητσιάδης όπως τα έζησε και τα περιγράφει στο «Ζαγόρι μας». Είναι χρέος μας σ' αυτούς τους λεβέντες και λεβέντισσες που μας έδωσαν την πρώτη νίκη να κάνουμε γνωστό το κατόρθωμά τους.

Αναμνήσεις από τον πόλεμο '40-'41

Ο Πύρρος Στάρας και οι γυναίκες του Πάπιγκου στον πόλεμο του 1940-41

1. Στην παρούσα μου περιγραφή θα αναφερθώ μόνον στην πολεμική δράση του Πύρρου ΣΤάρα στο χρονικό διάστημα από την έναρξη του πολέμου μέχρι τέλους Νοεμβρίου 1940.

2. Κατά την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου την 28-10-40, ο Π. Στάρας υπηρετούσε ως έφεδρος Ανθ/γός Πεζ., εις το τάγμα προκαλύψεως Κονίτσης. Ηταν Διμοιρίτης σε μια Διμοιρία Πολυβόλων. Το πρωί της 28-10-40 προτού φέξει, οι Ιταλοί επετέθηκαν εναντίον των μεθοριακών φυλακίων τα οποία συνεπτύχθησαν μαζί με τα τμήματα υποστηρίξεως αυτών.

3. Η σύμπτυξη των τμημάτων του Δαβάκη εις την Πίνδον έγινε σε μεγάλο βάθος και εδημιούργησε ρήγμα. Η προέλασις των Αλπινιστών της Μεραρχίας Τζούλια ανησύχησε το Γενικό Στατηγείο το οποίο διέταξε: α) τη Μεραρχία Ιππικού να πάει στο Μέτσοβο

β) την ταξιαρχία Ιππικού να πάει στα Γρεβενά

γ) την Ι Μεραρχία να πάει στο Επταχώρι

δ) την VIII Μεραρχία να καλύψει το δεξιό της με την οργάνωση του Αποσπάσματος Αώου στο Βρυσοχώρι.

4. Το Απόσπασμα Αώου οργανώθηκε την 2-11-40 με Διοικητή τον Αντ/χη Πεζ. Φριζη Μαρδοχαιο και είχε τις εξής Μονάδες.

α) το τάγμα προκαλύψεως Κονίτσης πλήρες. (Με επάνοδο του 1ου Λόχου που είχε δοθεί στο Δαβάκη).

β) το ΙΙ/5 τάγμα με Διοικητή τον ταγ/χη Παπαβασιλείου που ήταν στην περιοχή Μετσόβου, να μεταβεί στην περιοχή Λαϊστα-Κουκουρούτζος μαζί με την Πυροβολαρχία που το συνόδευε και την ομάδα Ολμήνο.

γ) Ο ουλαμός Αστρακας που είχε εγκατασταθεί στη στενωπό Ρομποζι από το 15 Σύντ/μα Πεζ.

5. Ο Φριζης με αυτές τις μονάδες οργάνωσε την άμυνα για να αποκρούσει κάθε ενέργεια των Ιταλών να περάσουν τον Αώο ποταμό προς Νότον και αν θέσουν σε κίνδυνο το δεξιό πλευρό της VIII Μεραρχίας. Για το σκοπό αυτό ανατίναξε τη γέφυρα που υπήρχε στο ύψος του χωριού Αρματα.

6. Αποκατέστησε την τηλεφωνική Επικοινωνία με την VIII Μεραρχία δια μέσου του τηλεφωνικού Κέντρου Τσεπελόβου. Με το κέντρο Τσεπελόβου είχε συνδεθεί και ο ουλαμός Αστράκας.

7. Ο εφοδιασμός σε τρόφιμα και πυρομαχικά γίνονταν από τον εφοδιασμό Ασπραγγέλων-Βίτσας.

8. Η διείσδυσις των Αλπινιστών της Τζούλια εις τον τομέα της Πίνδου είχε αντικειμενικό σκοπό να καταλάβει το ΜΕΤΣΟΒΟ για να αποκόψει το δρόμο μεταξύ Θεσσαλίας και Ηπείρου και να επιτεθεί εις το δεξιό πλευρό της VIII Μεραρχίας, υπερφαλαγγίζοντας την αμυντική τοποθεσία Γκραμπαλας-Καλαμά. Για να επιτύχει αυτά, προχώρησε με δύο φάλαγγες εκατέρωθεν του όρους Σμολικα. Η Βόρεια φάλαγγα θα ακολουθούσε το δρομολόγιο Φούρκα-Σαμαρίνα-Δίστρατο-Βωβούσα και η Νότια το δρομολόγιο Πικλαρι-Ελεύθερον-Παλαιοσέλι-Πάδες-Αρματα-Δίστρατο-Βωβουσα. Επιπλέον η φάλαγγα αυτή θα δημιουργούσε προγεφυρώματα Νοτίως του Αώου για να προελάσει στο δεξιό πλευρό της VIII Μεραρχίας υπερφαλαγγίζοντας την αμυντική τοποθεσίαν Γκραμπαλας-Καλαμά. Τα τμήματα της φάλαγγος αυτής όταν πέρασαν το χωριό Παλαιοσέλι προσπάθησαν να διαβούν προς Νότον του ποταμού Αώου και να σχηματίσουν προγεφύρωμα. Σε κάθε περίπτωση εδέχονταν αντεπιθέσεις από τα τμήματα

του Αποσπάσματος Αώου και γύριζαν στη Βόρεια όχθη του ποταμού.

9. Την 5-11-40 οργάνωσαν μιαν ακροβατικήν επιχείρηση με ισχυράς δυνάμεις και κατόρθωσαν να σχηματίσουν προγεφύρωμα και να ζεύξουν με γέφυραν του Αώου Ποταμού εις την θέση Μικράς Βωβούσης Βρυσοχωρίου. Εδέχθησαν αντεπιθέσεις από τα τμήματα του Φρυζή αλλά εκράτησαν τας θέσεις των. Ετσι δημιουργήθηκε απειλή της δεξιάς πτέρυγος της VIII Μεραρχίας. Ο Φρίζης δια να αντιμετωπίσει την κατάσταση συνεκρότησε ένα ειδικό τμήμα με καλούς μαχητές. Το εξόπλισε με πολυβόλα, όλμους και χειροβομβίδες με διοικητή τον Πύρρι Στάρα στον οποίο έδωσε οδηγίες, του καθόρισε το δρομολόγιο και τον τρόπο ενέργειας. Το τμήμα ξεκίνησε το βράδυ της 5-11-40 χρησιμοποιώντας δύσβατα μονοπάτια έφθασε επάνω από το προγεφύρωμα και το πρωί της 6-11-40 με το πρώτο φως, όπως λέμε στη στρατιωτική ορολογία, επετέθη αιφνιδιάζοντας τους Ιταλούς με χειροβομβίδες και με όλα τα διαθέσιμα πυρά, κατόρθωσε με σκληρό αγώνα να απωθήσει τους Ιταλούς βορείως του ποταμού να καταλάβει το προγεφύρωμα και να ανατινάξει την κατασκευασθείσα γέφυραν. Ο Φρίζης παρηκολούθησε από το παρατηρητήριο την επιχείρησιν και ενθουσιάσθηκε από το αποτέλεσμά της.

10. Την 8-11-40 η Μεραρχία ιππικού διέταξε επιθετικήν ενέργειαν προς κατάληψη του χωριού Παλαιοσέλια. Τα επιτεθέντα τμήματα καθηλώθηκαν από τα πυρά των Ιταλών και διετάχθη το Απόσπασμα Αώου να ενισχύσει την προσπάθειαν. Ο Φρίζης και πάλι ανέθεσε την ενέργεια στον Π. Σταρα. Εφτιαξε ένα τμήμα που είχε μια Διμοιρία Πεζικού και μια Διμοιρία Πολυβόλων ενισχυμένες με προσωπικό και οπλισμό. Ο Π. Σταρας πέρασε τον πλημμυρισμένο Αώο με αυτοσχέδια μέθοδο και με κατάλληλο ελιγμό επετέθη κατά των δυο λόφων δυτικά του χωριού, τους κατέλαβε και απελευθέρωσε το χωριό. Οι κάτοικοι του χωριού κινδύνευαν να πεθάνουν από την πείνα γιατί κάθε είδος τροφίμου το είχαν αρπάξει οι Ιταλοί. Το ίδιο έκαναν και στο παραπλεύρως χωριό το Ελεύθερον που κατέλαβαν αργότερα τμήματα της Μεραρχίας ιππικού.

11. Την 10-11-40 ο Π. Σταρας επρότεινε εις τον Διοικητήν του αποσπάσματος Αώου Φρίζην μήπως επειδή γνωρίζει τον τόπον ηγηθεί καταλλήλως εξοπλισμένου ουλαμού (Διμοιρίας Πεζ. και Διμοιρίας Πολυβόλων) και δια δρομολογίου μέσω Γκαμήλας και την οροσειρά Παπίγκου, ακολουθώντας δύσβατα μονοπάτια να φθάσει άνωθεν τη τοξοτής γέφυρας της Κόνιτσας και να αιφνιδιάσει τους Ιταλούς, με πυρά αυτομάτων όπλων, με σκοπόν την ανακατάληψιν της. Χρειάζεται επρότεινε πρόσθετα πυρομαχικά πολυβόλα, τροφήν 4 ημερών και μεταφορικήν βοήθεια. Στην αρχή ο Φρίζης εδίστασε λόγω του μακρινού δρομολογίου και της αδυναμίας υποστηρίξεως εις περίπτωσιν σοβαράς αντιστάσεως των Ιταλών με μεγαλύτερας δυνάμεις. Την επομένην εκάμφθη από την αποφασιστικότητα του Π. Στάρα και εζήτησε την έγκρισιν της Μεραρχίας ιππικού αλλά και της VIII Μεραρχίας από την οποία εζήτησε επιπλέον πρόσθετα πυρομαχικά πολυβόλων και ξηράν τροφήν 4 ημερών διά δύναμιν 70 ανδρών. Επιπλέον εζήτησε την στήριξιν εις περίπτωσιν δυσμενούς εκβάσεως του αγώνος. Δια το τελευταίον αι προφορικές απαντήσεις της VIII Μερ. εθεωρήθησαν ασαφείς και αναγκάσθηκε να τις ζητήσει με επίσημο διαταγή.

Τα πυρομαχικά και τα τρόφιμα παρέλαβε από τον εφοδιασμό ο ουλαμός Αστρακας και τα παρέδωσε εις τον Π.Στάραν όταν πέρασε από εκεί (στο Ρομποζι).

Από της 10-11-40 ο Π. Στάρας ειχε συνεχή τηλεφωνική επαφή με τον ουλαμό Αστρακας, δια την μεταφορικήν βοήθειαν από γυναίκες του Παπιγκου. Οταν βεβαιώθηκε ότι οι γυναίκες θα ευρίσκονται εις το Ρομποζι το πρωί της 14-11-40, χάρηκε πάρα πολύ και δεν μπορούσε να κρύψει τον ενθουσιασμό του. Ο ουλαμός με διοικητή τον Π. Σταρα ξεκίνησε από το Βρυσοχώρι το απόγευμα της 13-11-40 ακολουθώντας το δρομολόγιο μέσω της διαβάσεως Καρτερού μεταξύ των υψωμάτων της Γκαμήλας, έφθασε στο οροπέδιο Ρομποζι όπου συναντήθηκε με τον ουλαμό Αστρακας το πρωί της 14-11-40. Η ορατότης ήταν περιορισμένη, λόγω πυκνής ομίχλης. Εντός ολίγου έφθασαν και οι γυναίκες από το Παπιγκο. Τις συνόδευαν στρατιώτες από το παρατηρητήριο της Κρούνας.

Μετά από ανάπαυση ολίγων ωρών, τακτοποίησαν τους φόρτους, ζαλώθηκαν και ξεκίνησαν άκρη άκρη σε γκρεμούς κάτω από ψιλόβροχο. Πέρασαν από την Κρούνα και συνέχισαν την πορεία κατά μήκος του Παπιγκιώτικου βουνού. Κατέβηκαν από την Τσούκα εκεί κάπου στα Βλάχικα Καλύβια, όπου πέρασαν το υπόλοιπο της νύχτας. Την επομένη σε λίγη ώρα έφθασαν στο μονοπάτι έναντι της Κόνιτσας. Οι γυναίκες ξεφορτώθηκαν και γύρισαν πίσω. Οι στρατιώτες συνέχισαν την πορεία προς τις τέντες πάνω από την τοξοτή γέφυρα. Εκεί οργάνωσαν τα πολυβολεία και το πρωί της 16-11-40 άρχισε η μάχη. Πρώτο κτυπήθηκε το φυλάκιο της γέφυρας. Οι Ιταλοί αιφνιδιάσθηκαν, εγκατέλειψαν δύο τραυματίες και το πολεμικό τους υλικό, μπήκαν στο αυτοκίνητο και έφυγαν πιο πέρα από την Αναγνω-

στοπούλειο Σχολή. Τα πολυβολεία ένα ένα μεταφέρθηκαν στην Ανατολική πλευρά της Κόνιτσας προς το δασωμένο μέρος. Αλλά δεν χριεάστηκαν γιατί οι Ιταλοί είχαν εγκαταλείψει την πόλιν.

Πράγματι το απόγευμα μπήκε στην Κόνιτσα από τον Αγιο Αθανάσιο ο Φρίζης καβάλα στο άλογο μαζί με τμήματα του Αποσπάσματος Αώου. Τον υποδέχθηκε ο Π. Στάρας με τα παλληκάρια του.

12. Ο Διοικητής του τάγματος Κονίτσης, ταγ/χης Γίγας Νικ., εις την ημερησίαν Διαταγήν της 6-12-40 διαμνημονεύει τον εφ. Ανθ/γόν Στάραν Π. διότι την 16-11-40 κατά τας επιχειρήσεις προς κατάληψιν της Κονίτσης επεδείξατο τόλμην, αυτοθυσίαν και ηρωισμόν αφάνταστον και προτείνει όπως απονεμηθεί το ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ ΑΝΔΡΕΙΑΣ.

13. Ο Διοικητής του μικτού Αποσπάσματος Αώου Αντ/χης Πεζ. Φρίζης Μαρδ. Εις την ημερησίαν διαταγήν της 18-11-40 διαμνημονεύει τον εφ. Ανθ/γόν Πεζ. Π. Σταραν αναφέροντας τας νικηφόρους πολεμικάς επιχειρήσεις α) την ανακατάληψιν του προγεφυρώματος όπως επιγράφεται εις την παρ. 9 της παρούσης.

β) την απελευθέρωσιν του χωρίου Παλαιοσέλιον όπως περιγράφεται εις την παρ. 11 πιο πάνω. Τονίζει ιδιαιτέρως την γενναιότητα, το θάρρος, την τόλμην, τον ηρωισμόν, την αυτοθυσίαν και την ανωτέραν αντίληψιν του καθήκοντος προς την πατρίδα και προτείνει: 1. την επ'ανδραγαθεία προαγωγήν του εις τον βαθμόν του υπολοχαγού, 2. την μονιμοποίησιν του εις τας τάξεις του στρατού.

14. Ο Φρίζης Μαρ. σκοτώθηκε την 5-12-40 και γι' αυτό οι προτάσεις του δεν έφθασαν στα αρμόδια γραφεία του ΓΕΣ, με αποτέλεσμα να μη ληφθεί καμία απόφασις. Στον Π. Στάρα έχει απονεμηθεί ένας πολεμικός σταυρός Γ' τάξεως για τη δράση του σε άλλη πολεμική ενέργεια.

18. Οι συνάδελφοι του Π. Στάρα ασφαλώς έχουν πολλά να πούνε για το υπόλοιπο 5μηνο του Ελληνοϊταλικού πολέμου, αλλά και για την εν γένει δράση του ως εκπαιδευτικού, ως Γενικού Επιθεωρητού και ως συγγραφέα βιβλίων παιδαγωγικού περιεχομένου. Εγώ περιορίζομαι να τονίσω τη σεμνότητα και το ήθος του αξέχαστου Παπιγκιώτη που αγαπούσε το χωριό και το σπίτι του. Το σπίτι του Ρωμιού είναι η οικογένεια. Τα άγια των αγίων.

Του Βιολιτζή Μπαταριά το εγκώμιο

Γειά σου, καημένε Μπαταριά, της δοξαριάς τεχνίτη
κι αφέντη του βιολιού!
Με εσένα, Ρούμελη πλατιά το στριμωμένο σπίτι
και ξάγναντο από ψήλωμα του ολόδροσου Ζυγού.

Γειά σου, καημένε Μπαταριά, τρανός είν' ο καημός μου,
και πιο τρανός εσύ'
με το βιολί σου ξύπνησες τη λεβεντιά του κόσμου,
κι η Ρωμιοσύνη, μια φωτιά, μές στο βιολί σου ζεί.

Από τους μόλους τους ρηχούς ως τα βαθιά κανάλια,
γυμνά, αρμυρά νησιά,
πουλιά της λιμνοθάλασσας, βοριάσματα, μαϊστράλια,
τέτοια φωνή δοξάστε την και τέτοια δοξαριά.

Γειά σου, καημένε Μπαταριά. Και σαν σβηστείς, θ' αρπάξει
μες στα τσιγκελωτά
νύχια του το βιολί σου αιτός και θα το παέι ν' αράξει
στα Μέτσοβα, στις Λιάκουρες, κι ακόμα πιο ψηλά.

Κωστής Παλαμάς

Συνδρομές που έχουν εισπραχθεί από την έκδοση του περιοδικού του Ιουλίου του 1996 εως την σημερινή έκδοση

Α/Α	Ονοματεπώνυμον	Ποσόν	Συνδρομή Αδελφότητας	Συνδρομή Περιοδικού	Εγγραφές
1	Μαρία Παπαϊωάννου	1.500	1996	1996	
2	Παναγιωτης Δερματάς	2.000	1996		
3	Νίκη Ζησίμου	3.000	1996	1996	
4	Μήτσιου Ελένη	5.000	1995 - 1996	1995 - 1996	
5	Χρ. Αντωνόπουλος	3.000	1996	1996	
6	Απόστολος Καρανδρέας	3.000	1996	1996	
7	Παντελής Λιάπης	3.000	1996	1996	
8	Ηρακλής Λιάπης	2.000	1996	1996	
9	Γκικόπουλος Δημ.	1.000		1996	
10	Αναστ. Φλέγγας	3.000	1996	1996	
11	Μιχάλης Μουχρίτσας	2.000	1995	1995	
12	Μίχος Λουκάς	1.000		1996	
13	Χρήστος Κατσιγιάννης	1.000		1996	
14	Καραγκούνης Γιάννης	1.000		1996	
15	Φλετούρης Θανάσης	1.000		1996	
16	Μπούρας Βασίλης	1.000		1996	
17	Μπούρας Δημήτρης	1.000		1996	
18	Βενέτης Παναγ.	1.000		1996	
19	Κοντογιώργος Θανάσης	1.000		1996	
20	Τζούφρας Γιώργος	1.000		1996	
21	Μουτογιάννης Χρ.	1.000		1996	
22	Τσινιάς Χρήστος	1.000		1996	
23	Σάρρας Ηλίας	3.000	1996	1996	
24	Δημ. Μπάκης	3.000	1996	1996	
25	Αριστοτέλης Παναγιώτου	3.000	1996	1996	
26	Καλίτσα Κοντογιώργου	3.000	1996	1996	
27	Νίκος Λιάπης	3.000	1996	1996	
28	Παν. Τζαβέλης	2.000	1995	1996	
29	Μαρία Ιωαν. Γιουρνά	1.000		1996	
30	Παπαδοπούλος Γιάννης	4.000	1995	1996	
31	Αγγελή Ανδριάνα	6.000	1996	1996	
32	Νασόπουλος Νίκος	2.000		1996	
33	Ζάρα Φωτεινή	2.000		1996	
34	Γιουρνά Πιπίτσα	3.000	1996	1996	
35	Τσέντος Λεωνίδας	2.000	1995	1996	
36	Λάζαρος Μπακογιάννης	23127	1995	1996	ή (ΗΠΑ) $100
37	Γιάννης και Ευδοκία Λαϊνη-Μπακογιάννη	23127	1995	1995	ή (ΗΠΑ) $100
38	Σπύρος Γιαννόπουλος	3000	1996	1996	
39	Δημήτρης Ξεκάρφωτος	11643		1996	ή (ΗΠΑ) $50
40	Δημ. Κατσούδας	3.000	1996	1996	
41	Κώστας Τριχιάς	1.000		1996	
42	Κώστας Τριανταφύλλης	5.000	1995 - 1996	1995 - 1996	
43	Χρήστος Τριανταφύλλης	5.000	1995 - 1996	1995 - 1996	
44	Γιάννης Αργυρόπουλος	3.500	1996	1996	εγγραφή
45	Γ και Χ. Αργυρόπουλος	3.500	1996	1996	εγγραφή
46	Μαρία Γιώτα Αργυροπούλου	3.500	1996	1996	εγγραφή
47	Χαράλαμπος Τσινιάς	3.500	1996	1996	εγγραφή
48	Σούλα Ιωαν. Δερματά	10.000	1995 - 1996	1995 - 1996	

49	Διονύσης Χαριτόπουλος	3.000	1996	1996	
50	Πέτρος Μπάρλας	3.000	1996	1996	
51	Κουλα Καναρά	5.000	1995 - 1996	1995 - 1996	
52	Γιάννης Κακαβιάς	5821	1996	1996	ή $25 ΗΠΑ
53	Χαραλ. Ανδριτσογιάννης	5821	1996	1996	ή $25 ΗΠΑ
54	Δημ. Γεωργακάκης	1.000		1996	
55	Γιάννης Γιολδάσης	2.000	1995	1996	
56	Μαργίτσα Πλάκα	2.000	1995	1996	
57	Σπύρος Γιαννακόπουλος	3.000	1996	1996	
58	Νίκος Αζακάς (ιερέας)	5.000	1995 -1996	1995 - 1996	
59	Αλέκος Γρατσούνης	3.000	1996	1996	
60	Στεφ. Μωραϊτης	2.000	1995	1996	
61	Παναγ. Αγγελής	3.000	1996	1996	
62	Δημήτρης Σκορδάς	3.000	1996	1996	
63	Ηλίας Κουκουβάος	3.000	1996	1996	
64	Δημήτρης Δερματάς	3.000	1996	1996	
65	Δημ. Φλέγγας	3.000	1996	1996	
66	Τρύφωνας Κομπορόζος	5.000	1995 - 1996	1995 - 1996	
67	Μαριάνθη Γαλανούδη	5.000	1995 - 1996	1995 - 1996	
68	Αθανάσιος Δημητρόπουλος	5.000	1995 - 1996	1995 - 1996	
69	Κυρίτση Χαρίκλεια	11643	1996	1996	$50
70	Γιώργος Καλανέζος	1.000		1996	
71	Παν. Σκρεπετός	3.000	1996	1996	
72	Γιάννης Μίχος	2.500	1996	1996	
73	Κώστας Μίχος	2.500	1996	1996	
74	Μαρία Χαρ. Πλάκα	3.000	1996	1996	
75	Δημήτρης Γαβρίλης	3.000	1996	1996	
76	Φλώρος Νίκος	3.000		1996	
77	Φώλος Παναγ.	3.000	1996	1996	
78	Λιαροκάπη Ελένη	3.000	1996	1996	
79	Φλώρος Γιάννης του Π.	1.000	1996	1996	
80	Καραϊσκος Ν.	1.000		1996	
81	Στογιάννη Αγάπη	3.000	1996	1996	
82	Παπαδοπούλου Αθηνά	3.000	1996	1996	
83	Ναυσικά Παπαδάκη	3.000	1996	1996	
84	Ιωάννα Μπαμπανικολού	5.000	1996	1996	
85	Φωτεινή Παπαδοπούλου	14.000	1996	1996	
86	Βάρσος Λάμπρος (ιερέας)	1.000		1996	
87	Ολγα Παπαδημητρίου	3.000	1996	1996	
88	Κλεομένης Κουτσούκης	3.000	1996	1996	
89	Νίκος Παπαδημητρίου	3.000	1996	1996	
90	Πριοβόλου Μαριάνθη	6.950	1996	1996	$30 ΗΠΑ
91	Ζαχαρόπουλος Γιώργος	3.000	1996	1996	
92	Κουτσούκης Νικήτας	3.000	1996	1996	
93	Γκούμας Σπύρος	3.000	1996	1996	
94	Κούμπος Αθανασ.	3.000	1996	1996	
95	Σπύρος Τάσιος	2.000		1996	
96	Μακρή Μαριάνθη	3.500	1996	1996	500 δρχ.
97	Μίχος Παναγ.	3.000	1996	1996	
98	Ροδάνθη Κυρίτση	25.000		1996+1997	(ΗΠΑ)
99	Δημήτρης Γιουρνάς	1.000		1996	
100	Ροδάνθη Κατσούλη	2.000		1996	
101	Ιουλία Λεκκού	10.000	1994,1995 1996,1997	1994,1995 1996,1997	
102	Σαββούλα Αϊβαλιώτη	2.000	1995		
103	Δημ. Καρανίκα	3.000	1996	1996	

104	Παρασκευή Δερματά	5.500	1995 - 1996	1995 - 1996
105	Ανδρέας Παναγιωτόπουλος	3.000	1996	1996
106	Τηλέμαχος Δερματάς	3.000	1996	1996
107	Παναγ. Ζαχαρόπουλος	3.000	1996	1996
108	Αθανασία Τσαρού	3.000	1996	1996
109	Αικατερίνη Καρκάνη	2.000	1996	1996
110	Φουτούρος Ν.	3.000	1996	1996
111	Ρωξάνη Μπετένιου	3.000	1996	1996
112	Λεων. Τζαβέλης	3.000	1996	1996
113	Δημ. Σταθόπουλος	1.000		1996
114	Κ. Ψυχογιός	5.000	1995 -1996	1995 - 1996
115	Ακίλας Αντωνόπουλος	3.000	1996	1996
116	Κώστας Γ. Δημόπουλος	3.000	1996	1996
117	Ευαγγελία Ν. Σιδέρη	1.000		1996
118	Γιάννης Κοντός	3.000	1996	1996
119	Μαρίτσα Μπάκη	5.000	1995 - 1996	1995 -1996
120	Παπασπύρου Δημ.(ιερέας)	1.000		1996
121	Δημήτρης Κρίκος	3.000		1996
122	Σπυρίδων Κρίκος	3.000		1996
123	Βασιλικη Ανδριτσιογιάννη	12.000		
124	Σπύρος Δερματάς	(ΗΠΑ) δολλ. 50 Δρχ. 11.671		
125.	Μαρία Γ. Δημοπούλου	3.000	1996	1996
126.	Πάνος Κεράνης	3.000	1996	1996
127.	Αθηνά Μπακατσά	3.000	1996	1996
128.	Μιχάλης Κωστόπουλος	5.000	1996	1996

Ειδύλλιο

Οι δέκα γίδες του Μπιλιόνα
γυρίζουν βράδυ απ' το κλαρί.
Πρώτη τους έρχεται η Κοκώνα,
η αργοπατούσα η λυγερή.

Δίχως τσοπάνη μήτε σκύλο
η μια την άλληνε οδηγάν.
Σε τούφα στέκουν και τρυγάν
κάποια κορφή, κανένα φύλλο.

Κι η στριφοκέρα η λαμπρομάτα
κι η ασπρονώρα η παρδαλή
κι αυτή που φεύγει από τη στράτα
με το γαλάζιο χαϊμαλί

σκίνο και γαύρο χορτασμένες
πότε και πότε σταματούν
κι ασάλευτες σαν πετρωμένες
στον ήλιο που έσβησε κοιτούν.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Ο καημένος

Στο λιβάδι ξεχασμένος
ένας γάιδαρος βοσκιούσε,
τίποτ' άλλο δε ζητούσε
ο καημένος.

Το χορτάρι του μασούσε
κι ήταν τρισευτυχισμένος
και το ξύλο λησμονούσε
ο καημένος.

Και την τύχη ευχαριστούσε,
που δεν ήταν φορτωμένος,
και τα δυό του αυτιά κουνούσε
ο καημένος.

Τους εχθρούς του συχωρούσε
κι ήτανε συχωρεμένος,
και τον κόσμο αγαπούσε
ο καημένος.

Το Θεό παρακαλούσε,
για να μείνει εκεί δεμένος
και να βόσκει όσο θα ζούσε,
ο καημένος.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Δωρεές προς την Αδελφότητα εις μνήμη

1) Παναγιώτης Κεράνης εις μνήμη Βασιλικής Κεράνη	10.000
2) Ελένη Θάνου εις μνήμη του συζύγου της Χρίστου	30.000
3) Λεωνίδας Τσέντος εις μνήμη του πατέρα του Γεωργίου	3.000
4) Σπύρος και Μαριάνθη Κυρίτση εις μνήμη του αδελφού τους Κώστα	100.000
5) Κώστας και Χρήστος Τριανταφύλλης εις μνήμη του αδελφού τους Γιώργου	50.000
6) Οικογένεια Δημ. Κρίκου εις μνήμη Μαρίας Δ. Κεράνη	5.000
7) Μαρία Κυρίτση εις μνήμη του συζύγου της Κώστα Κυρίτση ($500)	116.615
8) Κώστας Γιουρνάς εις μνήμη Κώστα Κυρίτση ($100)	23.285
9) Ανώνυμη κυρία εις μνήμη Αριστείδη Γιουρνά ($100_	23.285
10) Μίνα Κριεζία εις μνήμη Αριστείδη Γιουρνά κ. Ελένης Φλώρου	10.000
11) Γιάννης Μίχος εις μνήμη του πατέρα του Νίκου	10.000
12) Κώστας Μίχος εις μνήμη του πατέρα του Νίκου	10.000
13) Φωτεινή Παπαδοπούλου εις μνήμη Κώστα Κυρίτση	6.000
14) Φωτεινή Παπαδοπούλου εις μνήμη Βασιλ. Κεράνη	10.000
15) Οικογένεια Παναγιώτη Κεράνη εις μνήμη μητέρας & Γιαγιάς Μαρίας Δ.Κεράνη	50.000
16) Τηλέμαχος Κομπορόζος εις μνήμη Κώστα Κυρίτση	20.000
17) Θανάσης Ι. Κεράνης εις μνήμη Κώστα Κυρίτση	10.000
18) Θανάσης και Χρυσούλα Κεράνη εις μνήμη Μαρίας Δ. Κεράνη	10.000
19) Νίκος Βίγλας εις μνήμη Βασιλικής Κεράνη	5.000
20) Νίκος Βίγλας εις μνήμη Αριστείδη Γιουρνά	5.000
21) Κώστας Πλάκας εις μνήμη της συζύγου του Αννας	20.000
22) Μαρίτσα Μπάκη εις μνήμη Θεοδώρας Βρυνιώτη	30.000
23) Θανάσης, η Λένα και η Πόπη Βρυνιώτη εις μνήμη της μητέρας της Θεοδώρας Βρυνιώτη	30.000
24) Θανάσης και Χρυσούλα Κεράνη εις μνήμη Ευφημίας Παπαδή	10.000
25) Μαργίτσα Πλάκα εις μνήμη συζύγου της Αθανασίου	5.000
26) Μαργίτσα Πλάκα εις μνήμη Γιάννη Δερματά	5.000
27) Μιχάλης Κωστόπουλος εις μνήμη Γιάννη Δερματά	20.000
28) Παναγιώτα Μούτσελου εις μνήμη Γιάννη Δερματά και Ελένης Βετσοπούλου	10.000
29) Νίκος, Αρετή, Μαρία Κεράνη εις μνήμη Μαρίας Δ. Κεράνη	50.000
30) Νίκος και Αρετή Κεράνη εις μνήμη Ευφημίας Παπαδή	10.000
31) Νίκος και Αρετή Κεράνη εις μνήμη Κώστα Παπαδόπουλου	10.000
32) Τα παιδιά εις μνήμη των γονιών τους Ευφημίας και Παναγιώτη Παπαδή	100.000
33) Ο Χαράλαμπος Λιβιεράτος εις μνήμη της θείας του Ευφημίας Παπαδή	50.000
34) Δημήτρης και Ολγα Λιάπη (ΗΠΑ) εις μνήμη Ελένης Βετσοπούλου $300	δρχ. 70.027

Διάφορες δωρεές

1) Ανώνυμη κυρία για το Ιερό Ναό Μεταμορφώσεως του Σωτήρος	480.000
2) Μιχάλης Κωστόπουλος για τον Ιερό Ναό Μεταμόρφωσης του Σωτήρος	15.000
3) Αυγέρης Αυγερόπουλος δια τους σκοπούς της Αδελφότητας	50.000

Διόρθωση

Στο φύλλο του περιοδικού μας αρ. 59, Ιούλιος - Δεκέμβριος 1995, σελ. 48, από λάθος πληροφόρηση γράφτηκε:

Πριοβόλου Μαριάνθη Δρχ. 223.615 αντί της σωστής δωρήτριας: Δεσπούλα, χήρα Σερ. Λιάπη, το γένος Πριοβόλου.

Η κ. Δέσπ. Λιάπη με συμβολαιογραφικό έγγραφο της 1/7/1993 προς τον Ιερέα της Κοινότητας και την Αδελφότητα Μικροχωριτών παρεχώρησε το μερίδιό της από κτήμα στη θέση Γκρεμινίτσες ως δωρεά της για επισκευαστικές εργασίες της «Μεταμόρφωσης του Σωτήρος».

Σημείωση

Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε εδώ, ότι ο εφημέριός μας ο π. Νικόλαος Αζακάς πληροφορεί, όσους σκέφτονται να δωρίσουν στην Εκκλησία κάποιο ακίνητο να έχουν υπόψη τους, ότι χρειάζεται να έχουν τα σχετικά παραστατικά έγγραφα δηλ. τίτλους για την συγκεκριμένη ιδιοκτησία τους, όπως συμβόλαια, διαθήκες κ.ά., για να μπορέσει να γίνει εγκύρως η δωρεά. Τα ίδια ισχύουν και για δωρεές ακινήτων προς την Αδελφότητα.

Κατάλογος δωρητών από 9/7/1996 - 24/9/1996

Κατάλογος δωρητών ό οποίος μας εστάλη από τον αιδεσιμότατο κ. Νικόλαο Αζακά και αφορά δωρεές για την επισκευή και ανακαίνιση των Ιερών Ναών της Ενορίας του Μικρού Χωριού.

Α) Για τον Ι.Ν. της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος

1) Δωρεά της θανούσης Ελένης Κομπορόζου ($5000)	δρχ. 1.187.510
2) Δωρεά του Σπύρου Χονδρού εις μνήμη Ελένης Κομπορόζου	1.187.510
3) Αδελφότης Μικροχωριτών η «Μεταμόρφωση του Σωτήρος»	250.000
4) Τασία Ι. Ζαχαροπούλου	20.000
5) Αναστασία Ι.Δερματά εις μνήμη Βετσοπούλου Ελένης	15.000
6) Αναστασία Ι. Δερματά εις μνήμη Κώστα Κυρίτση	15.000
7) Μαργαρίτα Ν. Κεράνη εις μνήμη Μαρίας Δ. Κεράνη	10.000
8) Γεώργιος και Ιωάννα Μπαμπανικολού εις μνήμη Μαρίας Κεράνη	10.000
9) Σπύρος και Ρένα Παπαθανασιάδη εις μνήμη Μαρίας Δ. Κεράνη	10.000
10) Αθανάσιος και Λήδα Κεράνη εις μνήμη Μαρίας Δ. Κεράνη	10.000
11) Σταύρος Γεωργούλης εις μνήμη Προγόνων και συγγενών	50.000
12) Κλεομένης και Αιμιλία Κουτσούκη	30.000
13) Νικόλαος Δ. Παπαδημητρίου	20.000
14) Ολγα Παπαδημητρίου	20.000
	Σύνολο δρχ. 2.835.020

Β) Για τον Ι.Ν. της Αγίας Κυριακής

1) Σωτηρία Ν. Ζωγράφου εις μνήμη του συζύγου της Νικολάου	100.000
2) Αναστασία Σωτ. Δερματά	30.000
3) Μαρία Γ. Κακούρα	23.750
4) Βασίλης και Ελένη Τσιπά	25.000
5) Βασιλική Ντελή	5.000
6) Μαρία Ψωμιάδη	20.000
	Σύνολο δρχ. 203.750

Γ) Για το Ι.Ν. Αγίου Ιωάννου

1) Ανώνυμος δωρητής	δρχ. 120.000

Δ) Για τον Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου

1) Ευφροσύνη Κωστ. Κατσάνου εις μνήμη του συζύγου της Κώστα	25.000

Την άνοιξη θα γίνει προσπάθεια να επικαλυφθεί ο μεγάλος τρούλος του Ι.Ν. της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος με μολύβι, και διάφορες αναγκαίες εργασίες στη στέγη, και παρακαλούνται οι ευσεβείς χριστιανοί να βοηθήσουν. Ηδη η Αδελφότης Μικροχωριτών, υπεσχέθη με την έναρξη των εργασιών να βοηθήσει με το ποσόν των 1.000.000δρχ.

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΕΙΝΑΙ:

α) Συνδρομή ετήσια μέλους 2.000 β) Συνδρομή ετήσια περιοδικού 1.000 δρχ. γ) Συνδρομή περιοδικού εξωτερικού 50 δολ.

Συνδρομές-προσφορές μπορείτε να καταθέτετε στην Εθνική Τράπεζα στον αριθμό 157/296025-71 κανοντάς μας γνωστό.

Οι συνδρομές των μελών και των φίλων μας είναι απαραίτητες για την κάλυψη των διαφόρων υποχρεώσεων της Αδελφότητας και για την κάλυψη των εξόδων του περιοδικού.

Είναι απαραίτητο να μας ενημερώνετε για κάθε αλλαγή της διεύθυνσης σας και αν λαμβάνετε τις ανακοινώσεις και το περιοδικό μας.

Αυτό ισχύει και για τους συνδρομητές του εξωτερικού που πρέπει να κρατούν συχνή επαφή με την Αδελφότητα και το περιοδικό μας.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΜΑΡΙΑ χήρα ΔΗΜ. ΚΕΡΑΝΗ
1894-1996

'Εφυγε σε ηλικία 102 ετών στο ASHEVILLE N.C. U.S.A. 'Ηρεμη όπως ήταν σ' όλη της τη ζωή. Ουσιαστικά κοιμήθηκε με το χαμόγελο μόλις άκουσε τα τελευταία λόγια της κόρης της Ισμήνης «μαμά σε αγαπάμε πολύ όλοι μας» χωρίς να ταλαιπωρηθεί ή να ταλαιπωρήσει τους άλλους. 'Αφησε στη ζωή τα 3 παιδιά της τα 4 εγγόνια της και τα 2 δισέγγονα που πριν 2 χρόνια μαζεμένοι όλοι στην Αμερική όπου ζούσε από το 1969 κοντά στην κόρη της γιόρτασαν πανηγυρικά όπως της άξιζε τα 100 χρόνια της στη ζωή. Στα 26 χρόνια που έζησε στην Αμερική έκανε 4 ταξίδια στην Ελλάδα και σε ένα από αυτά σε ηλικία 83 χρονών χόρεψε στον πλάτανο του Παλιού Χωριού. 'Ολη της η ζωή ήταν ένας αγώνας. Μικρή δεν τη μάθανε γράμματα γιατί χρειαζότανε για τις δουλειές. Με την παντρειά της έστησε νοικοκυριό σ' ένα μόνο δωμάτιο μικρότερο από 20 τ.μ. με ένα παράθυρο και πάτωμα με χώμα αυτό ήταν το μερίδιο του σπιτιού του πατέρα μας. Ο πατέρας μας εργαζότανε στη Μακεδονία με ασήμαντη οικονομική προσφορά αφού έχασε τα πάντα στον πόλεμο της Μ. Ασίας και έκτοτε με κλονισμένη υγεία πέθανε στο χωριό στην Κατοχή.

Σ' αυτό το μικρό χώρο με τάξη και καθαριότητα που χώρεσε ακόμη και αργαλειό, γεννηθήκαμε και τα 3 παιδιά της και εκεί μεγαλώσαμε.

Το όνειρό της ήταν να φτιάξει ένα σπίτι άνετο να ξεστριμωχθεί κι αυτό με χίλιες προσπάθειες με οικονομίες, προσωπική εργασία κατόρθωσε να το πραγματοποιήσει το 1932 και το καμάρωνε. Αλλά και το 1963 που κατολίσθησε το χωριό και χάθηκε το σπίτι πάλι είχε το κουράγιο σε ηλικία 70 χρονών να μπει μπροστά και να φροντίσει να ξαναχτιστεί νέο στο Νέο Μικρό Χωριό. Βέβαια βοηθήσανε και τα παιδιά της αλλά το μεγάλο βάρος έπεσε στους ώμους της και με αβαρίες αφού στις προσπάθειές της να περισώσει ότι μπορούσε από το παλιό σπίτι στα βουλιάματα έσπασε το πόδι της.

Αγωνίσθηκε να πάρει σύνταξη από τον ΟΓΑ γιατί δεν της τη δίνανε αλλά και σπίτι δεν της δίνανε όμως με την επιμονή της τα κατάφερε και τα δύο.

Αλλά και στην Αμερική η ζωή της ήταν δημιουργική. Περνούσε τον καιρό της φροντίζοντας ως τα τελευταία χρόνια τον κήπο της αλλά και με συμμετοχή σ' όλες τις εκδηλώσεις. Είμαστε περήφανοι για τη μητέρα μας. 'Ητανε ήρεμη, ψύχραιμη αντιμετωπίζοντας τη ζωή και τις αντιξοότητες φιλοσοφημένα χωρίς άγχος, πανικό και πίκρα. Πάντα μας συμβούλευε: «Οχι άγχος και στενοχώριες προκαταβολικά. Αφήστε να 'ρθει το κακό και τότε στενοχωριέστε. 'Οχι προκαταβολικά στεναχώριες». Τελειώνοντας συνυπογράφω τα λόγια του αγαπητού φίλου και Δικηγόρο Γ. Φαλίδα «Δεν της ταιριάζει να τη συγχωρέσει ο Θεός διατί δεν είχε αμαρτίες. 'Ητανε πραγματική αγία και αισθάνομαι ευτυχής που γνώρισα αυτή τη γυναίκα».

Αντίο μητέρα. Πάντα θα 'σαι οδηγός μας στο νου και στην καρδιά μας και η μνήμη σου αιώνια.

Τα παιδιά σου, τα εγγόνια σου και τα δισέγγονά σου.

Νίκος Κεράνης

ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
1942-1996

Εφοδιασμένη με αρετές και αγάπη έφυγε από τη ζωή την Τρίτη 16 του Ιούλη ύστερα από ολιγόμηνη αρρώστεια και σε ηλικία 54 ετών η ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΚΟΠΟΥΛΟΥ. Η Ελένη ήταν

συνδεδεμένη με το Μικρό Χωριό με την οικογένεια Κρίκου αν και άγνωστη σε πολλούς. Την κηδεία της που έγινε την επόμενη στο νεκροταφείο Αγίου Δημητρίου (Μπραχάμι) συνόδεψαν πλήθος κόσμου, συγγενείς πατριώτες της φίλους, για να πουν όλοι μαζί το τελευταίο αντίο σ' αυτή την πάντα χαρούμενη και γελαστή. 'Ετσι θα την θυμόμαστε πάντα και δεν θα την ξεχάσουμε ποτέ. Καλό σου ταξίδι αγαπημένη μας Ελένη και ευχόμαστε ολόψυχα ο Θεός να δώσει δύναμη και εγκαρτέρηση στο σύζυγό σου, στις κόρες σου, στα αδέλφια σου και στους άλλους αγαπημένους συγγενείς. 'Ηταν ευγενική ψυχή, τη διέκρινε η απέραντη καλωσύνη και άφησε μια πλούσια παρακαταθήκη από σπάνιες αρετές.

'Εφυγε έτσι αθόρυβα όπως ήταν από τον κόσμο στα 54 της χρόνια. Μεγάλωσε με στοργή κι αγάπη τις δυό κόρες της Κατερίνα και Γεωργία και έδωσε άριστη ανατροφή. Η μνήμη της θα μείνει για πάντα στη σκέψη μας. Κοιμήσου ήσυχη αγαπημένη μας.

Ο Θεός να αναπαύσει την αγνή ψυχή σου και να 'ναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει. Πάντα τη φωτεινή μορφή σου οι δικοί σου και όσοι σε γνώρισαν δεν θα ξεχάσουν ποτέ. Δε θα σε βγάλουμε ποτέ από την καρδιά και τη σκέψη μας. Αιώνια η μνήμη σου. Δ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Δ. ΤΑΣΙΟΣ 1903-1991

Πέρασαν πέντε χρόνια που έφυγε από κοντά μας ο μπάρμπα-Βασίλης. Ο Β.Τ. γεννήθηκε το 1903 στο χωριό Σελλά και πέθανε στο Μικρό Χωριό το 1991. Μετά την απελευθέρωση ήρθε μαζί με την οικογένειά του και εγκαταστάθηκε στο Μικρό Χωριό και ασχολήθηκε με την αγροτική ζωή. Συνδέθηκε στενά με το χωριό. 'Ηταν φιλήσυχος και αγαθός άνθρωπος εφοδιασμένος με αγάπη και καλοσύνη και έφυγε από τη ζωή με όλα αυτά τα χαρίσματα. Υπηρέτησε για πολλά χρόνια την εκκλησία προσφέροντας πολύτιμες υπηρεσίες. Η μνήμη του θα μείνει αιώνια. Οι δικοί του οι χωριανοί θα τον θυμούνται πάντα.

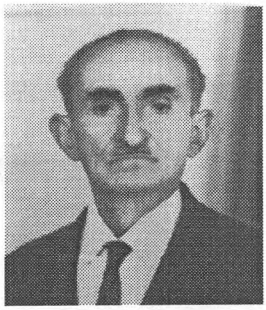

ΑΘΗΝΑ ΒΑΣ. ΤΑΣΙΟΥ 1904-1996

Η κυρά Αθηνά σύζυγος του μπάρμπα Βασίλη Τάσιου ακολούθησε κι αυτή το σύζυγό της που εγκαταστάθηκε στο Μικρό Χωριό. 'Ηταν αγαθή και με καλοσύνη γυναίκα. Ανέθρεψε με αγάπη τα παιδιά της. Είχε την ατυχία να χάσει το γαμπρό της Θανάση. Πραγματική χριστιανή που άφησε αγαθές αναμνήσεις. Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό στις 12 του Ιούλη 1996.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που την σκεπάζει και να είναι παντοτεινή η μνήμη της.

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΔΙΟΝΥΣΗΣ 1950-1996

Μας ξάφνιασε όλους, έτσι ανεπάντεχα και απροσδόκητα, ο τραγικός χαμός του Διονύση Τσαούση (γαμπρός του αείμνηστου Αποστόλη Μπούρα με την κόρη του Αναστασία) σε τροχαίο ατύχημα στη γέφυρα Αράχθου κοντά στην Αρτα, το περασμένο καλοκαίρι.

Ο απροσδόκητος και τόσο πρώϊμος χαμός του σκόρπισε παντού τη λύπη και στέρησε την παρουσία του από την οικογένειά του, τη γυναίκα του Αναστασία και τα δυό αγγελούδια του Ηλία 5 ετών και τον Αποστόλη 3 ετών. Ελπίδα ζωής όμως χάρισαν σε έξι πάσχοντες συνανθρώπους του, οι γονείς και η σύζυγός

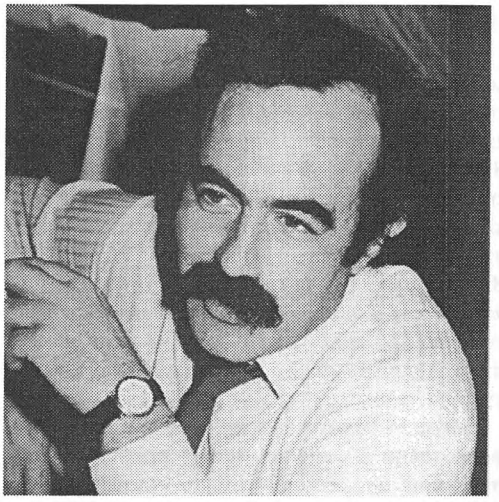

του, που αποφάσισαν να προσφέρουν ζωτικά όργανά του για μεταμόσχευση. Με μια συντονισμένη επιχείρηση στήθηκε αερογέφυρα ανάμεσα σε Ιωάννινα, Αθήνα και Θεσσαλονίκη για να σωθούν οι συνάνθρωπου μας οι οποίοι είχαν ανάγκη των μοσχευμάτων. Και έτσι η μορφή του αξέχαστου Διονύση θα ζει μέσα από τους ανθρώπους που βοήθησε με τη συγκινητική προσφορά του. Ηταν φιλήσυχος και καλός οικογενειάρχης. Για τον ευγενικό χαρακτήρα και τα αγαθά του αισθήματα θα μείνει για πάντα στις καρδιές όλων όσων τον γνώρισαν. Ας είναι ελαφρό το χώμα που τον σκεπάζει και η μνήμη του αιώνια.

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΚΥΡΙΤΣΗΣ (1933-1996)

Στις 25 Ιουλίου 1996, μετά από τρίχρονη πάλη με την επάρατο νόσο, απεβίωσε στο Richmond, Πολιτεία της Virginia των ΗΠΑ, ο Κώστας Δ. Κυρίτσης.

Στη νεκρώσιμη ακολουθία που έγινε στον Ελληνορθόδοξο ναό Κωνσταντίνου και Ελένης του Richmond παραβρέθηκαν, η οικογένειά του, οι συγγενείς του, πολλοί φίλοι του και η Ελληνική Κοινότητα του Richmond.

Ο Κώστας Κυρίτσης γεννήθηκε στα Φειδάκια της Ευρυτανίας τον Ιούλιο του 1933.

Τα νηπιακά και τα παιδικά του χρόνια τα πέρασε στο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας, όπου τελείωσε και το Δημοτικό.

Το Γυμνάσιο το τελείωσε στο Αμαρούσιο Αττικής και το 1954 ανεχώρησε για σπουδές στις ΗΠΑ. Σπούδασε Χημικός στο Πανεπιστήμιο της North Carolina (Chapeel Hill). Τη στρατιωτική του θητεία υπηρέτησε στις Ειδικές Δυνάμεις των ΗΠΑ.

Παντρεύτηκε το 1958 τη Μαρία Α. Φραγγάκη από το Winston Salem της North Carolina και απέκτησαν δύο κόρες τη Χαρίκλεια-Μερόπη και την Ανδρομάχη-Δήμητρα.

Η επαγγελματική-επιστημονική του σταδιοδρομία υπήρξε αλματώδης σε επιστημονικές επιτυχίες τις οποίες όμως τις κρατούσε για το πολύ στενό του περιβάλλον και ήταν φυσικά γνωστές στη δουλειά του και τον σχετικό με την επιστήμη του επιστημονικό κόσμο.

Στην τελευταία εταιρεία, όπου εργαζόταν από το 1968 έως το 1993, τη Φίλιπ Μόρρις στο Richmond, εξελίχθηκε γρήγορα σε Κύριο Ερευνητή (principal scientist) του τεράστιου τμήματος ερευνών της εταιρείας.

Στις μεγάλες μεταβολές που έγιναν στο τσιγάρο τα τελευταία 20 χρόνια βρέθηκε να παίζει το βασικό ρόλο στο Τμήμα Ερευνών της μεγαλύτερης καπνοβιομηχανίας του κόσμου.

Η προσφορά του στις εξελίξεις αντικατοπτρίζεται στις 75 καινοτομίες που έδωσε στην εταιρεία, από τις οποίες οι 30 έγιναν Πατέντες των ΗΠΑ στο όνομά του. Χαρακτηριστικό της απόδοσής του είναι επίσης το γεγονός ότι στο χρόνο αιχμής των εξελίξεων του τσιγάρου, το 1981, έδωσε στην εταιρεία του 6 πατέντες.

'Οπως ομολόγησαν στην εταιρεία του, στον Κώστα οφείλουν κέρδη πολλών εκατομμυρίων δολλαρίων.

Διετέλεσε πρόεδρος της ΑΧΕΠΑ του Richmond και υπηρέτησε επίσης ως περιφερειακός επικεφαλής της ΑΧΕΠΑ.

Υπήρξε άνθρωπος προσανατολισμένος στην οικογένειά του στην οποία προσέφερε συνθήκες καλής διαβίωσης και προκοπής, καθώς η γυναίκα του Μαρία ανέπτυξε με επιτυχία δραστηριότητες στην ομογένεια (Σχολείο, Εκκλησία, ΑΧΕΠΑ) και είναι σήμερα εκπρόσωπος της ΑΧΕΠΑ για όλες τις Ανατολικές Πολιτείες των ΗΠΑ.

Επισκεπτόταν το χωριό συχνά και η επαφή με αυτό και τους χωριανούς ήταν ολόθερμη. 'Ολοι θα θυμούνται τον Κώστα για το σταθερό του χαρακτήρα, το θάρρος του που δεν τον εγκατέλειπε ούτε στις τελευταίες του στιγμές, τον χαρούμενο άνθρωπο, την καλωσύνη του καθώς ενδιαφερόταν περισσότερο για τους συνανθρώπους του παρά για τον εαυτό του.

Οπου κι αν έζησε στο Χωριό, στη Λαμία, στο Μαρούσι κατακτούσε τους συνανθρώπους του με την καλοσύνη του και το αστείρευτο χιούμορ του. Συμπτωματικά βρέθηκα με συμμαθητές και συμμαθήτριες του από το γυμνάσιο του Αμαρουσίου και όλοι ο Τάκης, η Χριστίνα, η Σοφία, ο Λευτέρης, η Μαρία κλπ. εκδήλωσαν την λύπη τους για το ξαφνικό θάνατό του Κώστα και διηγούντο με νοσταλγία τα κατορθώματά τους στη τάξη, τις μαθητικές πλάκες, και φάρσες που κάνανε ματαξύ του, αλλά και στους καθηγητές τους. Οι μαθητικές φιλίες δύσκολα ξεχνιούνται.

'Αφησε πίσω του δυσαναπλήρωτο κενό για την οικογένειά του, τη μητέρα του που ζούσε μαζί του, τον αδελφό του και για τους πολλούς συγγενείς στις ΗΠΑ και στην Ελλάδα. Να 'ναι ελαφρύ το χώμα της Αμερικάνικης γης που τον σκεπάζει και η μνήμη του αιώνια.

ΕΛΕΝΗ ΛΙΑΠΗ-ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Στην Αμερική, στο Burlington της Βορ. Καρολίνας άφησε την τελευταία της πνοή ή πάντοτε γελαστή Ελένη Β. Λιάπη, χήρα Αρ. Βετσόπουλου. Ανυποψίαστη για την επάρατο που της παρουσιάσθηκε ξαφνικά τους τελευταίους 6 μήνες έφυγε να πάει να ανταμώσει τον αγαπημένο άντρα της Αριστείδη και την καλωσυνάτη μητέρα της Φωτεινή που αναπαύονται εδώ και χρόνια στο ελληνικό κοιμητήριο του Burlington.

Από το Μικρό Χωριό έφυγε μετά την κατοχή για να πάει μαζί με την οικογένειά της στην Αλεξάνδρεια Ημαθίας, όπου ήταν από χρόνια εγκατεστειμένος ο αείμνηστος Βασίλης Λιάπης. Εκεί με την κορμοστασιά της, την γλυκύτητα του προσώπου της, με τις πλούσιες πλεξούδες της ενέπνευσε αισθήματα αγάπης στον μετέπειτα σύζυγό της Αριστείδη Βετσόπουλο, με τον οποίο απόκτησε τρία αγόρια τον Γιώργο, Αντώνη και Βασίλη που ευτυχώς πρόλαβαν να τα δούν να προκόβουν στην Αμερική και να χαρούν και τα πρώτα εγγόνια.

Μετά το θάνατο του συζύγου της ήλθε δυο φορές στην Ελλάδα κι έμεινε αρκετές μέρες στο χωριό μας, που πάντοτε το ντοσταλγούσε. Ας είναι ελαφρό το χώμα της ξένης γης που την σκεπάζει.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΚΑΤΣΟΥΔΑΣ 1930-1996

Ο γνωστός Ευρυτάν κτηνίατρος Σοφοκλής Κατσούδας απέθανε από την επάρατο στην Αθήνα σε ηλικία 66 ετών (26/6/96).

Γιος του Νικολάου Κατσούδα και της Ελένης το γένος Καρδαρά, γεννήθηκε στο Κλαψί Ευρυτανίας το 1930.

Μετά το Γυμνάσιο συνέχισε πανεπιστημιακές σπουδές στην Ιταλία. 'Οταν επέστρεψε στην Ελλάδα ήταν ο πρώτος ίσως Ευρυτάν κτηνίατρος που ήλθε και υπηρέτησε στον τόπο του. 'Ηταν ιδιαίτερα αγαπητός και ολόκληρη η Ευρυτανία τον θυμάται από την εποχή εκείνη που υπηρετούσε ως κτηνίατρος. Μετά από μια

δεκαετία περίπου άρχισαν οι μεταθέσεις του στην Χαλκίδα, τον Πόρο και τελευταία στην Αθήνα όπου και συνταξιοδοτήθηκε. Νυμφεύθηκε την Χριστίνα Καρυοφύλλη, κόρη του αείμνηστου εθνομάρτυρα Ιωάννη Καρυοφύλλη και της Ευανθίας Παπαδή (αδελφής του δασκάλου Γ. Παπαδή, απ' το χωριό μας) και μαζί έζησαν μια ενάρετη ζωή.

Ο Σοφοκλής ήταν άριστος κυνηγός και ευχάριστος στην παρέα, κοινωνικός και γνήσιος πατριώτης με ζωηρό ενδιαφέρον για τη γενέτειρά του. Εκτός απ' την αδελφή του Ευδοξία είχε και έναν αδελφό μεγαλύτερο τον Κώστα που σκοτώθηκε στην αεροπορία και άφησε τους γονείς του απαρηγόρητους.

Σ' όσους τον γνώριζαν, συμπατριώτες, φίλους και συνάδελφους άφησε τις καλύτερες αναμνήσεις.

Ας είναι ελαφρό το χώμα της Αττικής γης που τον σκεπάζει.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΑΣΙΟΥ 1914-1996

Η Αικατερίνη Τάσιου το γένος Ξεκαρφώτου πέθανε στις 15 Οκτώβρίου στο Μικρό Χωριό.

Η Αικατερίνη Τάσιου γεννήθηκε και έζησε στο Μικρό Χωριό. Παντρεύτηκε τον Τριαντάφυλλο Τάσιο και έζησε αρμονικά μαζί του.

Ηταν εργατική και εκτός από τις δουλειές του νοικοκυριού της, βοηθούσε τον άνδρα της στα χωράφια και τις υπόλοιπες δουλειές της αγροτικής ζωής. Η κηδεία της έγινε στην εκκλησία της Αγίας Κυριακής τη νεκρώσιμη ακολουθία ακολούθησαν όλοι οι χωριανοί, ο σύζυγός της, τα παιδιά και οι συγγενείς.

Αιωνία της η μνήμη και νάναι ελαφρύ το χώμα του χωριού που τη σκεπάζει.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
1946 - 1996

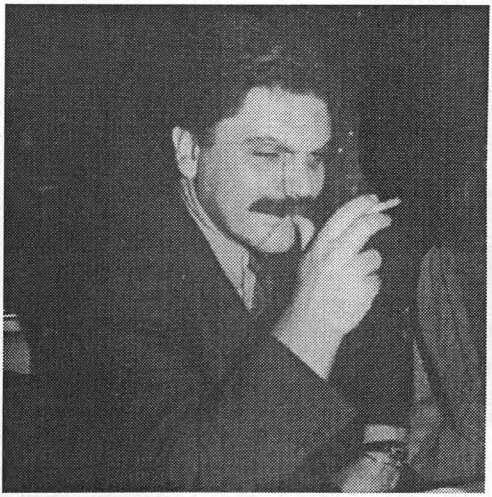

Ο Κων/νος Γ. Παπαδόπουλος γεννήθηκε στη Ν. Σμύρνη το 1946 και πέθανε στις 22.9.96 ξαφνικά από την επάρατο νόσο σε ηλικία 50 χρόνων οικογενειακός φίλος αυτός και οι γονείς του. Μονοχογιός της Ελλης και του Γιώργου Παπαδόπουλου διεθνή ποδοσφαιριστή που έφυγε κι αυτός νωρίς σε ηλικία 62 ετών.

Ο Κώστας Παπαδόπουλος πραγματοποίησε τον στόχο της ζωής του, έγινε γιατρός, εξαίρετος επιστήμων και άνθρωπος νευρολόγος-ψυχίατρος και γενική παθολογία και ειδίκευση σε τεχνικό νεφρό.

Αφού πέρασε από Αγροτικά Ιατρεία και διάφορα νοσοκομεία το 1978 μέχρι το θάνατό του υπηρετούσε στο Νοσοκομείο «Υγεία».

Φίλοι, συνάδελφοι, γνωστοί, σχεδόν ολόκληρο το ιατρικό και υπαλληλικό προσωπικό του νοσοκομείου «Υγεία» παρευρέθηκαν στον Ιερό Ναό της Αγίας Φωτεινής Ν. Σμύρνης στην νεκρώσιμο ακολουθία με δεκάδες στεφάνια. Για τη ζωή του και την προσφορά του στη ιατρική μίλησε ο Δ/ντής του νοσοκομείου «Υγεία» και μια κυρία εις ένδειξη ευγνωμοσύνης για τη θεραπεία που της προσέφερε.

Εκφράζουμε τα θερμά μας συλληπητήρια και ευχόμαστε στη μητέρα του κ. 'Ελλη ο Θεός να τη βοηθήσει να απαλύνει όσο γίνεται τον πόνο της για το μονάκριβο γιό της.

Αιωνία σου η μνήμη Αγαπημένε μας φίλε Κώστα

Νίκος και Αρετή Κεράνη

ΕΥΦΗΜΙΑ ΠΑΠΑΔΗ 1908-1996

-Γεννήθηκε το 1908 στα Δαμουλιανάτα της Κεφαλονιάς. Ηταν το τελευταίο παιδί του Κοσμά και της Αναστασίας Αλιβιζάτου. Σπούδασε οδοντιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Παπαδή, αδερφό του δάσκαλου Γιώργου Παπαδή, και απέκτησε δύο κόρες, την Ελένη και την Ελευθερία. Ηταν ευτυχισμένη όταν απέκτησε τρία εγγόνια που τα λάτρεψε και τη λατρέψανε. Και πως ήταν δυνατόν να μην την αγαπούν παιδιά, εγγόνια κι ανήψια μια τόσο γλυκιά και άδολη ψυχή. Για όλους είχε τον καλό λόγο και την ανοιχτή καρδιά, χωρίς να περιμένει τίποτα. Δεν κρατούσε κακία σε κανένα και δεν ζήτησε ανταπόδοση.

Ηταν μια πετυχημένη οδοντίατρος που άσκησε το επάγγελμα αρκετά χρόνια, μια καλή νοικοκυρά, εξαίρετη σύζυγος και μητέρα. Στις μαύρες μέρες της κατοχής φιλοξένησε στο σπίτι της τους συγγενείς του ανδρός της που ήρθαν ξεσπιτωμένοι από το καμμένο Μικρό και Μεγάλο Χωριό. Ομως και τους δικούς της συγγενείς φιλοξενούσε που κυνηγημένοι από τους Γερμανούς και τους ντόπιους συνεργάτες τους βρίσκανε καταφύγιο στο σπίτι της. Αντιμετώπιζε και τις πιο δύσκολες καταστάσεις, ατάραχη με χαμόγελο και το σπινθηροβόλο Κεφαλλονίτικο πνεύμα της. Η πραότητα της, η ευγένεια της, και ο καλοσυνάτος χαρακτήρας της θα μείνει στη μνήμη όλων μας.

Ολοι θα τη θυμόμαστε με πολλή αγάπη. Η κηδεία της έγινε στον Κόκκινο Μύλο στις 8 Νοεμβρίου. Τα παιδιά, τα εγγόνια, οι συγγενείς και πλήθος από φίλους και γνωστούς την συνόδεψαν στην τελευταία της κατοκία. Ολοι όσοι την γνωρίσαμε, πάντα θα τη θυμόμαστε με αγάπη.

Τα εγγόνια έγραψαν για τη γιαγιά τους

Λένε ότι λίγες σταγόνες δάκρυα κρύβουν μεγαλύτερη δύναμη από όλο τον Ωκεανό. Πόσο μάλλον τώρα που εσείς και μεις με τα δάκρυα μας για τη γιαγιά μας θα μπορούσαμε να γεμίσουμε έναν Ωκεανο. Και όμως ήταν ένας άνθρωπος μεγάλος σε ηλικία. Ισως αυτό μόνο του να δείχνει ότι για τους σπάνιους ανθρώπους η θλίψη ξεφεύγει από τα χρόνια ο πόνος δεν συμβαδίζει με το χρόνο. Ολοι ξέρατε ποιά ήταν η γιαγιά μας, και αυτοί που τη γνωρίζανε χρόνια και αυτοί που τη γνωρίσανε μια φορά. Γι' αυτό δεν χρειάζεται να πούμε τίποτα παραπάνω ή να αναφέρουμε πόσο θα μας λείψει. Απλά ξέρουμε ότι πόσο πραγματικά μας αγαπούσε όλους και πως μας έδωσε την ευχή της. Γιαγιάκα η ευχή σου και οι συμβουλές σου θα μας ακολουθούν πάντα και παντού.

Αιωνία η μνήμη

Τα εγγόνια σου Δημήτρης, Μιχάλης και Εφη.

ΕΥΔΟΞΙΑ ΤΣΟΥΤΣΗ 1923-1996

Στις 27 Οκτωβρίου 1996 ημέρα Κυριακή, βγαίνοντας από την εκκλησία, άφησε την τελευταία της πνοή λίγα μέτρα πριν το σπίτι της, η συγχωριανή μας Ευδοξία Τσούτση.

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη πριν από 73 χρόνια, από γονείς Μικροχωρίτης, τον Νικόλαο Σπ. Παπαδή και την Ελένη Ελ. Σιδεροκωστοπούλου, απ'όπου ήλθε και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Αγαπούσε τους χωριανούς και το χωριό, το οποίο επισκέπτοταν τακτικά τα καλοκαίρια. Ο απροσδόκητος θάνατός της, άφησε απαρηγόρητο τον μονάκριβο γυιό της Γιώργο, στον οποίο ευχόμαστε τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

Αιωνία της η μνήμη.

SUN & SEA
TRAVEL AGENCY

• Αεροπορικά εισιτήρια για όλο τον κόσμο • Συνέδρια - Εκθέσεις
• Οργανωμένες εκδρομές • Διαβατήρια - Βίζες
Στις οικονομικότερες τιμές!!
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΙΟΥΡΝΑ - ΒΟΥΓΑΜεσογείων 6, Τηλ.: 7799.261, 7799. 558

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ -
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ - ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ
Η ΧΕΛΙΔΩΝΑ
Δ/ΝΣΗ ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΝΙΑΣ
Θέα προς το Βελούχι
Παραδοσιακή φιλοξενία, εξυπηρέτηση
Παλαιό Μικρό Χωριό
Πληρ. Τηλ. 0237/41221

ΤΟ ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ
Ψησταριά
Εστιατόριο - Χωριάτικη Κουζίνα
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΝΑΣΙΟΠΟΥΛΟΥ
Νέο Μικρό Χωριό
Τηλ. 0237/41257/41103
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ ΔΩΜΑΤΙΑ
Α΄ κατηγορίας

ΑΖΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΠΟΛΥΤΕΛΗ
ΔΩΜΑΤΙΑ
Νέο Μικρό Χωριό
Πληρ. Τηλ. 0237/41318

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΡΙΝΑ ΤΑΣΙΟΥ
Νέο Μικρό Χωριό
Πληρ. Τηλ. 0237/41349

ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΖΑΡΡΑ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΔΩΜΑΤΙΑ
Νέο Μικρό Χωριό
Πληρ. Τηλ. 0237/41236/41433

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΟΥΡΑΣ
ΨΗΣΤΑΡΙΑ - ΤΑΒΕΡΝΑ
Χωριάτικη Κουζίνα
Πληρ. Τηλ. 0237/41300

ΤΑΒΕΡΝΑ «Η ΓΩΝΙΑ»
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΕΤΟΙΜΑ ΦΑΓΗΤΑ (της ώρας)
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΔΩΜΑΤΙΑ
Νέο Μικρό Χωριό
Πληρ. Τηλ. 0237/41393

Κάποιοι ανάμεσά μας, Έχουν πιο Ανεπτυγμένο «ένστικτο» Υπεροχής:

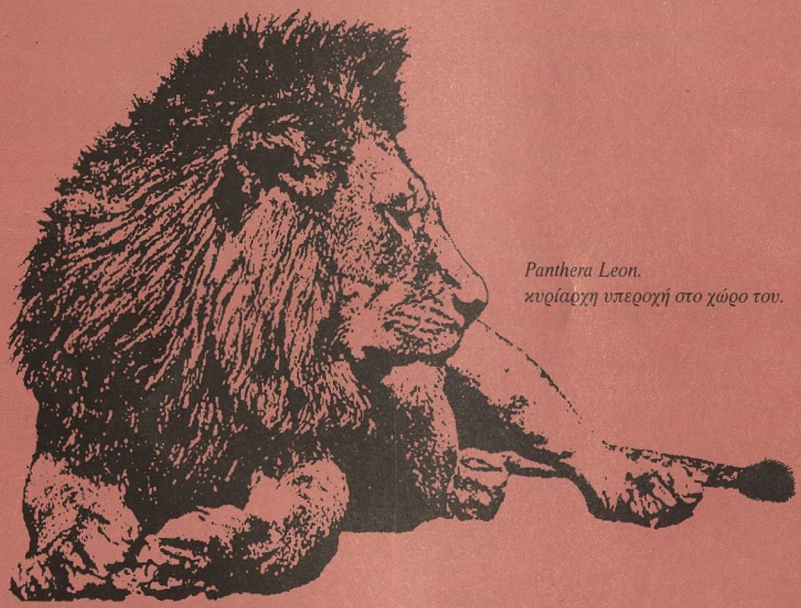

Panthera Leon.
κυρίαρχη υπεροχή στο χώρο του.

- ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
- ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
- ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ & ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Ιδιωτικο Τ.Ε.Λ.
ΠΛΑΚΑ

Ιδιωτικό Τ. Ε. Λ.
Αναγνωρισμένο από το Κράτος

Ζωναρά 10, Τηλ.: 6457082-4, 5244011, 8250552, 6875421

ISS N 1106-6156